

**MYKOLO ROMERIO UNIVERSITETO
VIEŠOJO SAUGUMO AKADEMIJA**

SIMONA KONDRATAVIČIENĖ
APLINKOSAUGOS TEISĖS MAGISTRO STUDIJŲ PROGRAMA

ATSAKOMYBĖ UŽ GYVŪNŲ PADARYTĄ ŽALĄ

Magistro baigiamasis darbas

Vadovas:

Prof. Dr. Birutė Pranevičienė

Darbo autorė:

Simona Kondratavičienė

Kaunas, 2026

TURINYS

ĮVADAS.....	3
1. ATSAKOMYBĖS UŽ GYVŪNŲ PADARYTĄ ŽALĄ TEORINIAI IR TEISINIAI ASPEKTAI	8
1.1. Civilinės atsakomybės samprata ir funkcijos	8
1.1.1. Neteisėti veiksmai	10
1.1.2. Priežastinis ryšys	11
1.1.3. Kaltė kaip civilinės atsakomybės sąlyga	12
1.1.4. Žala ir nuostoliai	14
1.2. Atsakomybės be kaltės instituto esmė	15
1.3. Laukinių gyvūnų teisinis statusas	19
1.4. Atsakomybės už laukinių gyvūnų padarytą žalą reglamentavimas Lietuvos teisėje	21
2. ATSAKOMYBĖS UŽ LAUKINIŲ GYVŪNŲ PADARYTĄ ŽALĄ TAIKYMO SĄLYGOS IR RIBOS	27
2.1. Laukinių gyvūnų padarytos žalos samprata ir jos rūšys	27
2.2. Priežastinio ryšio nustatymas gyvūnų padarytos žalos bylose	30
2.3. Atsakomybės už gyvūnų padarytą žalą subjektai	33
2.4. Atsakomybę šalinančios ir ją ribojančios aplinkybės	36
3. PROBLEMINEIAI ATSAKOMYBĖS UŽ GYVŪNŲ PADARYTĄ ŽALĄ TAIKYMO ASPEKTAI TEISMŲ PRAKTIKOJE	41
3.1. Valstybės atsakomybės taikymo problemos laukinių gyvūnų padarytos žalos atvejais	41
3.2. Medžioklės plotų naudotojų atsakomybės ribos	52
IŠVADOS	64
PASIŪLYMAI	66
LITERATŪROS SĄRAŠAS	67
SANTRAUKA LIETUVIŲ KALBA	76
SANTRAUKA ANGLŲ KALBA	77
AKADAMENIO SĄŽININGUMO DEKLARACIJA	78

IVADAS

Baigiamojo darbo aktualumas. Didėjanti žmonių populiacija siejama su laukinių gyvūnų buveinių mažėjimu ir suskaidymu, taip pat su intensyvesniu medžioklės spaudimu likusiems laukinės gamtos ištekliams. Didesnis žmonių skverbimasis į buvusias laukines buveines taip pat sudaro sąlygas konfliktams tarp žmonių ir laukinės gamtos, kuriuose abi pusės patiria aukų¹. Viena dažniausių laukinės gamtos žmonėms daromos žalos formų yra žala žemės ūkio produkcijai, kai didelę dalį žemės ūkio produkcijos, esančios žmogaus ir gamtos sąlyčio zonoje, gali būti sunaikinta laukinių gyvūnų². Darbo tema yra aktuali tiek nacionaliniu, tiek tarptautiniu mastu, kadangi Europos valstybėse taip pat kasmet fiksuojami šimtai tūkstančių eismo įvykių, kuriuose transporto priemonės susiduria su laukiniais gyvūnais. Tokiais atvejais atsiradusios žalos atlyginimas, ypač kai transporto priemonė nėra apdrausta nuo šio pobūdžio žalos, yra komplikotas ir ne visada įmanomas³. Tarptautiniu mastu žalos problema taip pat nėra išspręsta vienodai. M. Bil ir bendraautorių atliktoje Europos valstybių analizėje nustatyta, kad atsakomybės už laukinių gyvūnų sukeltus eismo įvykius ir kitą žalą modeliai valstybėse skiriasi iš esmės, kadangi vienoje šalyje atsakomybė tenka valstybei, kitose – kelių valdytojams ar patiems nukentėjusiesiems. Autoriai pažymi, kad nėra vieningo teisinio modelio, kuris užtikrintų tiek nukentėjusiųjų apsaugą, tiek teisinį aiškumą⁴.

Pažymėtina, kad nors atsakomybė už gyvūnų padarytą žalą apima tik naminių, tiek laisvėje gyvenančių laukinių gyvūnų atvejus, šiame darbe nagrinėjama laukinių gyvūnų padaryta žala. Atsakomybė už naminių ar asmens žinioje esančių laukinių gyvūnų padarytą žalą Lietuvos teisėje yra aiškiai reglamentuota ir grindžiama atsakomybe be kaltės, todėl jos taikymas tiek teisinio reguliavimo, tiek teismų praktikos požiūriu nesukelia reikšmingų problemų. Tuo tarpu atsakomybė už laisvėje gyvenančių laukinių gyvūnų padarytą žalą pasižymi sudėtingesniu teisiniu reguliavimu, nes atsakomybė paskirstoma tarp skirtingų subjektų, o jos taikymas siejamas su įvairiomis žalos atsiradimo aplinkybėmis ir įrodinėjimo sunkumais. Dėl to laukinių gyvūnų padarytos žalos teisinis reguliavimas ir jo taikymo praktika laikytini probleminiais ir reikalaujančiais išsamesnės analizės.

¹ Erwin Bulte ir kt., „Why compensating wildlife damage may be bad for conservation“, *Journal of wildlife management* (1), (2005), <https://faunalytics.org/wp-content/uploads/2015/05/Citation902.pdf>.

² Daniel Rondeau, Erwin Bulte, „Wildlife damage and agriculture: A dynamic analysis of compensation schemes“, *American Agricultural Economics Association*, (2007), <https://scispace.com/pdf/wildlife-damage-and-agriculture-a-dynamic-analysis-of-3li2p18p98.pdf>.

³ Lietuvos Respublikos Seimas. Analitinė apžvalga. „Žalos atlyginimas transporto priemonei susidūrus su laukiniu gyvūnu ir tokių eismo įvykių pavojaus mažinimo priemonės Europos valstybėse“, (2024), žiūrėta 2026 m. vasario 11 d., https://www.lrs.lt/sip/getFile3?p_fid=75017.

⁴ Michal Bil ir kt., „Wildlife vehicle collision liability in Europe: A review of existing approaches and their implications“, *Journal of Environmental Management* 380, (2025), <https://dspace.uevora.pt/rdpc/bitstream/10174/38597/1/Bil%20et%20al%202025.pdf>.

Lietuvos Respublikos teisėje atsakomybė už laukinių gyvūnų padarytą žalą yra reglamentuojama specialiosiomis teisės normomis, nustatytomis Lietuvos Respublikos Medžioklės įstatymo 18 straipsnyje. Šiame straipsnyje įtvirtinta, jog laisvėje gyvenančių medžiojamųjų gyvūnų padarytą žalą tam tikrais atvejais atlygina medžioklės plotų naudotojai, o kitais - valstybės vardu aplinkos ministro įgaliota institucija. Taigi, atsakomybė paskirstoma tarp skirtingų subjektų, priklausomai nuo gyvūno rūšies, žalos pobūdžio ir aplinkybių⁵. Vis dėlto, darbo tema aktuali dėl teisinio neaiškumo, susijusio su valstybės atsakomybės už laukinių gyvūnų padarytą žalą taikymu. Nors laukinių gyvūnų daromos žalos prevencija priskirtina viešojo administravimo funkcijoms, teismų praktikoje tokie santykiai dažnai vertinami kaip civiliniai nuosavybės santykiai, todėl taikomos bendrosios deliktinės atsakomybės taisyklės, reikalaujančios įrodyti kaltę. Tai apunkina nukentėjusių asmenų teisės į žalos atlyginimą įgyvendinimą ir rodo šio instituto teisinį problemškumą⁶. Taip pat Lietuvos atveju stebimos praktinės problemos, kylančios dėl atsakomybės taikymo už laukinių gyvūnų padarytą žalą teisinio reglamentavimo Lietuvoje. Nors Lietuvos Respublikos medžioklės įstatymo 18 straipsnyje nustatytas specialus žalos atlyginimo mechanizmas, administracinė byla Nr. eI3-5895-386/2023 atskleidžia procedūrinius ir norminius neaiškumus, susijusius su žalos apskaičiavimu, savivaldybės komisijos veiksmų teisėtumu ir metodikos taikymu⁷. Tokie ginčai rodo, kad praktikoje trūksta aiškių ir vienodai taikomų kriterijų, o tai lemia teisinį neapibrėžtumą bei apunkina nukentėjusių teisės į žalos atlyginimą įgyvendinimą. Todėl būtina nuodugnai analizuoti šio instituto teisinį reguliavimą ir jo taikymo problemas.

Galiausiai, Lietuvos teisinėje sistemoje trūksta vieningos ir stabilios teismų praktikos dėl atsakomybės už laukinių gyvūnų padarytą žalą taikymo. Nors Lietuvos Respublikos civilinis kodeksas (toliau – LR CK) numato kai kurias atsakomybės nuostatas, teismų praktikoje ilgą laiką vyko reikšmingi pokyčiai – nuo griežtosios civilinės atsakomybės taikymo iki bendrųjų civilinės atsakomybės principų naudojimo aiškinant, kada ir kaip turi būti atlyginama žala⁸. Tokie pokyčiai iš esmės atskleidžia teisinio reguliavimo neaiškumą ir egzistuojančius praktinius iššūkius. Lietuvos Respublikos Laukinės gyvūnijos įstatymo 35 straipsnyje nustatytas nevienodas žalos

⁵„Lietuvos Respublikos medžioklės įstatymas“, TAR, žiūrėta 2026 m. vasario 11 d., <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.A92E17FDCD13/asr?csrt=10811728270266198564>.

⁶ Ugnė Gailiūnienė, „Atsakomybė už viešojo administravimo subjektų asmenims padarytą žalą Lietuvoje“ (daktaro disertacija, Vilniaus universitetas, 2013), žiūrėta 2026 m. vasario 11 d., https://www.tf.vu.lt/wp-content/uploads/2016/08/Ugn%C4%97-Gaili%C5%ABnien%C4%97_Atsakomyb%C4%97-u%C5%BE-vie%C5%A1ojo-administravimo-subjekt%C5%B3-asmenims-padaryt%C4%85-%C5%BEal%C4%85-Lietuvoje.pdf

⁷ „Regionų apygardos administracinio teismo Klaipėdos rūmų teisėjų kolegijos 2023 m. liepos 26 d., sprendimas administracinėje byloje Nr. eI3-5895-386/2023“, žiūrėta 2026 m. kovo 10 d., https://www.kretinga.lt/sites/default/files/uploads/insert/infolex_id_2187427_regnr_ei3-5895-386-2023.pdf.

⁸ Tomas Chochrin, „Briedžio byla“ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo praktikoje nuo griežtosios atsakomybės iki visų civilinės atsakomybės sąlygų“, Infolex, žiūrėta 2026 m. vasario 11 d., <https://www.infolex.lt/landing/?Str=51532&Tema=54&act=news>.

atlyginimo mechanizmas, pagal kurį atsakomybė priklauso nuo gyvūno teisinio statuso ir žalos padarymo aplinkybių: medžiojamųjų gyvūnų padaryta žala atlyginama Lietuvos Respublikos medžioklės įstatymo nustatyta tvarka, griežtai saugomų rūšių – valstybės lėšomis, o eismo įvykių metu padaryta žala – tik įrodžius valstybės neteisėtus veiksmus, kaltę ir priežastinį ryšį⁹. Toks nevienodas teisinis reguliavimas suponuoja sudėtingą įrodinėjimo procesą ir praktinius ginčus dėl atsakomybės subjekto bei žalos atlyginimo sąlygų, kas lemia poreikį sistemiškai analizuoti atsakomybės už laukinių gyvūnų padarytą žalą taikymo problemas.

Baigiamojo darbo mokslinis naujumas. Nuo 2026 m. sausio 7 d. įsigaliojo nauja Medžiojamųjų gyvūnų padarytos žalos apskaičiavimo metodikos redakcija, iš esmės pakeitusi žalos vertinimo ir kompensavimo tvarką bei medžioklės plotų naudotojų atsakomybės ribas¹⁰. Atnaujintoje metodikoje aiškiau apibrėžiami žalos vertinimo principus ir atsakomybės ribos. Pagrindinis naujas pokytis yra tai, kad pasėliams padaryta žala iki 5 proc. ploto nebėra kompensuojama, o tai reiškia, kad medžioklės plotų naudotojų atsakomybė prasideda tik nuo 5 proc. pažeidimo ribos. Šis pakeitimas skatina didesnę dėmesį prevencijai, ankstyvam problemų identifikavimui ir aktyviam bendradarbiavimui su žemės naudotojais¹¹. Šie pakeitimai dar nėra pakankamai išanalizuoti teisės doktrinoje ir teismų praktikoje, todėl šio magistro baigiamojo darbo tema nagrinėjama atsižvelgiant į naują teisinį reguliavimą ir įtvirtintas naujas nuostatas dėl gyvūnų padarytos žalos atlyginimo mechanizmo.

Baigiamojo darbo problema. Atsakomybės už gyvūnų padarytą žalą klausimai probleminiai. Pirmiausia atkreipiant dėmesį į tai, kad orientuojantis būtent į laukinių gyvūnų padarytą žalą ir jos atlyginimo klausimus pastebima, kad civilinės atsakomybės taikymas susiduria su praktinėmis problemomis. Nors LR CK 6.267 straipsnyje aiškiai apibrėžiama, kad laukinių gyvūnų padaryta žala atlyginama įstatymu nustatyta tvarka¹², tačiau kai kalbama apie praktinį civilinės atsakomybės taikymą kyla problemos dėl atsakomybės subjektų nustatymo ir šios normos taikymo ribų. Lietuvos Respublikos medžioklės įstatyme taip pat numatyta, kad žala atlyginama tik tuo atveju, jeigu nukentėję asmenys vykdo prevencines apsaugos priemones, o tai kelia papildomų teisinių klausimų dėl nukentėjusiojo pareigų apimties ir jų vertinimo teismų praktikoje¹³. E. Jakštas pažymi, kad nors ūkininkams medžiojamųjų gyvūnų padarytos žalos

⁹ „Lietuvos Respublikos laukinės gyvūnijos įstatymo Nr. VIII-498 pakeitimo įstatymas“, TAR, žiūrėta 2026 m. vasario 11 d., <https://www.e-tar.lt/portal/legalAct.html?documentId=b49583d00a2411ebb74de75171d26d52>.

¹⁰ „Nauja tvarka dėl žalos: medžiotojų klubams gresia rekordinė atsakomybė“, Miske.lt, žiūrėta 2026 m. kovo 10 d., <https://www.miske.lt/nauja-tvarka-del-zalos-medziotoju-klubams-gresia-rekordine-atsakomybe/>.

¹¹ „Nuo 2026-01-07 įsigaliojo atnaujinta Medžiojamųjų gyvūnų padarytos žalos apskaičiavimo metodika“, Lietuvos medžiotojų ir žvejų draugija, žiūrėta 2026 m. kovo 30 d., <https://lmzd.lt/nuo-2026-01-07-isigaliojo-atnaujinta-medziojamuju-gyvunu-padarytos-zalos-apskaiciavimo-metodika/>.

¹² „Lietuvos Respublikos civilinis kodeksas“, LRS, žiūrėta 2026 m. kovo 30 d., <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.107687/asr>.

¹³ „Lietuvos Respublikos medžioklės įstatymas“, *supra note*, 5.

atlyginimą garantuoja Medžioklės įstatymas, pastebime, jog tam tikros ūkininkų klaidos neleidžia efektyviai išnaudoti žalos atlyginimo mechanizmo. Neretai šios klaidos lemia, kad ūkininkai apskritai nesikreipia į komisijas arba su medžioklės plotų naudotojais įsivelia į konfliktines situacijas, kurios iš komisijų persikelia į teismus¹⁴. Iškyla probleminis klausimas: Ar galiojantis atsakomybės už laukinių gyvūnų padarytą žalą teisinis reguliavimas ir teismų praktika Lietuvoje užtikrina veiksmingą nukentėjusiųjų teisių apsaugą?

Baigiamojo darbo tyrimo tikslas. Išanalizuoti atsakomybės už gyvūnų padarytą žalą teisinį reglamentavimą ir taikymo praktiką Lietuvos Respublikoje, atskleidžiant probleminius šio instituto aspektus.

Baigiamojo darbo tyrimo objektas. Atsakomybė už gyvūnų padarytą žalą.

Darbo uždaviniai:

1. Atskleisti atsakomybės už gyvūnų padarytą žalą teorinius ir teisinius pagrindus.
2. Išanalizuoti atsakomybės už laukinių gyvūnų padarytą žalą reglamentavimą Lietuvos Respublikos teisėje.
3. Išnagrinėti atsakomybės už laukinių gyvūnų padarytą žalą taikymo sąlygas ir ribas.
4. Išanalizuoti probleminius atsakomybės už laukinių gyvūnų padarytą žalą taikymo aspektus Lietuvos teismų praktikoje ir įvertinti galimas šio instituto tobulinimo kryptis.

Ginamasis teiginys:

Atsakomybės už laukinių gyvūnų padarytą žalą teisinis reguliavimas neužtikina veiksmingos nukentėjusiųjų apsaugos.

Tyrimo metodologinis pagrindas.

Šiame darbe, remiantis mokslinės literatūros, teisės aktų ir teismų praktikos analize, nagrinėjami atsakomybės už gyvūnų padarytą žalą teoriniai ir praktiniai aspektai bei identifikuojamos pagrindinės šio instituto taikymo problemos Lietuvoje. Tyrime taikyti istorinis, sisteminis, lyginamasis ir dokumentų analizės metodai. Istorinis metodas naudotas atskleidžiant atsakomybės už gyvūnų padarytą žalą teisinio reglamentavimo raidą ir pokyčius. Sisteminis metodas leido įvertinti civilinės atsakomybės reglamentavimą kaip vientisą sistemą, analizuojant Civilinio kodekso, Laukinės gyvūnijos ir Medžioklės įstatymų nuostatas bei jų tarpusavio sąveiką. Lyginamasis metodas taikytas vertinant skirtingus atsakomybės modelius, atsižvelgiant į gyvūnų rūšį bei atsakomybės subjektus, taip pat analizuojant teismų praktikos skirtumus. Duomenų analizės metodas naudotas tiriant teisės aktus ir teismų sprendimus, siekiant nustatyti atsakomybės taikymo ypatumus, probleminius aspektus bei jų įtaką nukentėjusiųjų teisių įgyvendinimui.

¹⁴ Evaldas Jakštas „Laukiniai žvėrys suniokojo pasėlius? Pasitikrinkite, ar turite teisę reikalauti žalos atlyginimo“, Teise.Pro, žiūrėta 2026 m. kovo 30 d., <https://www.teise.pro/index.php/2021/12/08/laukiniai-zverys-suniokojo-paselius-pasitikrinkite-ar-turite-teise-reikalauti-zalos-atlyginimo/>.

Baigiamojo darbo struktūra: baigiamasis darbas sudarytas iš įvado, trijų pagrindinių darbo skyrių, išvadų, pasiūlymų, literatūros sąrašo, santraukų lietuvių ir anglų kalbomis. Pirmame skyriuje nagrinėjami atsakomybės už gyvūnų padarytą žalą teoriniai ir teisiniai pagrindai, aptariama civilinės atsakomybės samprata, atsakomybės be kaltės instituto esmė, laukinių gyvūnų teisinis statusas ir atsakomybės reglamentavimas Lietuvos teisėje. Antrame skyriuje analizuojamos atsakomybės už laukinių gyvūnų padarytą žalą taikymo sąlygos ir ribos, aptariama žalos samprata, priežastinio ryšio nustatymas, atsakomybės subjektai bei atsakomybę šalinančios ir ribojančios aplinkybės. Trečiame skyriuje nagrinėjami probleminiai atsakomybės už laukinių gyvūnų padarytą žalą taikymo aspektai Lietuvos teismų praktikoje, daugiausia dėmesio skiriant valstybės atsakomybės taikymo problemoms bei medžioklės plotų naudotojų atsakomybės riboms. Darbo pabaigoje pateikiamos tyrimo išvados ir pasiūlymai, taip pat pridedamas naudotos literatūros sąrašas, santraukos lietuvių ir anglų kalbomis.

1. ATSAKOMYBĖS UŽ GYVŪNŲ PADARYTĄ ŽALĄ TEORINIAI IR TEISINIAI ASPEKTAI

Šiame skyriuje analizuojami atsakomybės už gyvūnų padarytą žalą teoriniai ir teisiniai pagrindai. Pirmiausia aptariama civilinės atsakomybės samprata, jos funkcijos bei rūšys, išskiriant deliktinę atsakomybę kaip pagrindą nagrinėjant gyvūnų padarytos žalos atlyginimą. Taip pat analizuojamas laukinių gyvūnų teisinis statusas ir atsakomybės už jų padarytą žalą reglamentavimas Lietuvos teisėje. Šios analizės pagrindu siekiama atskleisti esmines civilinės atsakomybės taikymo prielaidas ir jų reikšmę nagrinėjamo instituto kontekste.

1.1. Civilinės atsakomybės samprata ir funkcijos

Civilinės atsakomybės institutas laikomas viena svarbiausių civilinių teisių gynimo priemonių, užtikrinančių pažeistų teisių apsaugą ir padarytos žalos atlyginimą. Civilinė atsakomybė atsiranda tada, kai vieno asmens veiksmai ar neveikimas pažeidžia kito asmens teises ar teisėtus interesus. Siekiant geriau suprasti atsakomybės už gyvūnų padarytą žalą taikymą, pirmiausia būtina aptarti civilinės atsakomybės sampratą ir jos funkcijas.

Pagal Lietuvos Respublikos Konstituciją asmeniui padarytos materialinės ir moralinės žalos atlyginimą nustato įstatymas¹⁵. Šioje nuostatoje yra įtvirtinamas žalos atlyginimo principas, kuriuo vadovaujantis įstatymų leidėjui numatoma prievolė sudaryti sąlygas asmenims, kad jie galėtų ginti savo teises bei siekti žalos atlyginimo. Lietuvos Respublikos teisėje civilinės atsakomybės institutas laikomas viena iš subjektinių teisių gynimo priemonių.

Civilinės atsakomybės institutas yra sudėtinė prievolių teisės dalis, reglamentuojanti turtinius santykius ir su jais susijusius asmeninius neturtinius santykius, taip pat santykius, atsirandančius dėl žalos padarymo¹⁶. LR CK 6.245 straipsnyje civilinė atsakomybė apibrėžiama kaip turtinė prievolė, kurios viena šalis turi teisę reikalauti atlyginti nuostolius (žalą) arba sumokėti netesybas, o kita šalis privalo šiuos nuostolius atlyginti ar sumokėti netesybas¹⁷. Doktrinoje taip pat pabrėžiama, kad civilinė atsakomybė laikytina viena iš teisinės atsakomybės rūšių, kuriai būdingas turtinis pobūdis ir kuri taikoma tik tuomet, kai prievolė neįvykdoma arba vykdoma

¹⁵ „Lietuvos Respublikos Konstitucija“, TAR, žiūrėta 2026 m. kovo 29 d., <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.47BB952431DA/asr?cst=10235841691777244993>.

¹⁶ Algis Norkūnas. „Civilinės teisinės atsakomybės samprata“, iš *Lietuvos Respublikos civilinis kodeksas: pirmieji dešimt galiojimo metų: mokslo studija*. (Vilnius: Mykolo Romerio universitetas, 2013), 971.

¹⁷ „Lietuvos Respublikos civilinis kodeksas“, *supra* note, 12.

netinkamai, o prievolės pažeidimas sukelia žalą¹⁸. Taigi civilinė atsakomybė pirmiausia siejama su pareiga kompensuoti kitam asmeniui dėl teisės pažeidimo atsiradusius neigiamus padarinius.

Civilinė atsakomybė gali atsirasti pažeidus sutartį, kai nevykdomos arba netinkamai vykdomos sutartinės prievolės, arba padarius deliktą, kai pažeidžiama absoliutinė žmogaus teisė, kurios niekas neturi teisės pažeisti, jeigu nėra tam įstatymo pagrindo¹⁹. Atsakomybės už gyvūnų padarytą žalą atvejais aktualiausia yra būtent deliktinė civilinė atsakomybė, kadangi žala dažniausiai atsiranda ne tarp sutartiniais santykiais susijusių asmenų, bet pažeidus bendrąją pareigą elgtis rūpestingai ir nedaryti žalos kitam asmeniui ar jo turtui. Dėl šios priežasties atsakomybės už gyvūnų padarytą žalą institutas Lietuvos teisėje pirmiausia grindžiamas deliktinės civilinės atsakomybės principais.

Pasak profesoriaus V. Mikelėno, deliktinė atsakomybė pasižymi tuo, kad tarp šalių nėra išankstinių teisinių santykių, o jos turinį sudaro pareiga atlyginti padarytus nuostolius. Mokslinėje teisinėje literatūroje deliktas apibrėžiamas kaip neteisėtas valinis veiksmas, kuriuo kitam asmeniui padaroma turtinės ar neturtinės žalos, kai iki žalos atsiradimo tarp žalą padariusio asmens ir nukentėjusiojo neegzistavo jokie civiliniai teisiniai santykiai²⁰.

Deliktinės atsakomybės tikslas siejamas su nukentėjusiojo interesų apsauga ir jo pažeistos teisės padėties atkūrimu²¹. Remiantis bendruoju teisės principu, deliktinė civilinė atsakomybė kyla tuomet, kai asmens veiksmai, dėl kurių kitam asmeniui padaroma žala ar patiriami nuostoliai, yra neteisėti. Toks neteisėtumas siejamas ne tik su teisės aktuose įtvirtintų pareigų nevykdymu ar netinkamu jų vykdymu, bet ir su bendrosios pareigos elgtis atidžiai bei nerūpestingai pažeidimu²².

Kaip pažymi profesorė Dangutė Ambrasienė, deliktinės civilinės atsakomybės atveju skolininku gali būti ne tik tiesiogiai žalą padaręs asmuo, bet ir subjektas, kuriam įstatymas numato pareigą atsakyti už kito asmens veiksmus ar jo valdomų objektų sukeltą žalą²³. Ši nuostata yra reikšminga atsakomybės už gyvūnų padarytą žalą kontekste, kadangi civilinė atsakomybė tokiais atvejais taikoma ne pačiam žalą sukėlusiam gyvūnui, o subjektui, kuriam įstatymas nustato pareigą atlyginti gyvūno padarytą žalą.

Civilinė atsakomybė teisės doktrinoje paprastai siejama su keliomis pagrindinėmis funkcijomis – kompensacine, prevencine bei pažeistų teisių atkūrimo funkcija. Vis dėlto pagrindine civilinės atsakomybės funkcija laikoma kompensacinė funkcija, kurios paskirtis – atlyginti nukentėjusiojo asmens patirtą žalą ir kiek įmanoma atkurti iki teisės pažeidimo buvusią

¹⁸ Dangutė Ambrasienė ir kt. „Civilinė teisė. Prievolių teisė“ (Vilnius: Mykolo Romerio universitetas, Leidybos centras, 2006), p. 179.

¹⁹ Norkūnas, *supra note*, 16: 981.

²⁰ Valentinas Mikelėnas. „Prievolių teisė“. (Vilnius: Justitia, 2002) p. 17.

²¹ „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija. 2019 m. gruodžio 2 d. nutartis civilinėje byloje, Nr. e3K-3-357-313/2019“, Infoplex praktika, žiūrėta 2026 m. balandžio 1 d., <https://www.infollex.lt/tp/1783673>.

²² „Lietuvos Respublikos civilinis kodeksas“, *supra note*, 12.

²³ Ambrasienė, *op. cit.*, 18.

padėti²⁴. Kadangi atsakomybės už gyvūnų padarytą žalą institutas yra tiesiogiai susijęs su žalos atlyginimu, šiame darbe reikšmingiausia laikoma kompensacinė civilinės atsakomybės funkcija.

Deliktinės atsakomybės taikymui būtina nustatyti įstatyme numatytas civilinės atsakomybės sąlygas – neteisėtus veiksmus, žalą, priežastinį ryšį ir kaltę, išskyrus įstatyme numatytus atsakomybės be kaltės atvejus²⁵. Toliau darbe analizuojamas šių sąlygų turinys ir reikšmė atsakomybės už gyvūnų padarytą žalą kontekste.

1.1.1. Neteisėti veiksmai

Neteisėti veiksmai kaip deliktinės civilinės atsakomybės pagrindas pagal LR CK 6.246 straipsnį aiškinama, kad tai „įstatymuose ar sutartyje nustatytos pareigos neįvykdymas arba įstatymu ar sutartimi draudžiamų veiksmų atlikimas arba bendro pobūdžio pareigos elgtis atidžiai ir rūpestingai pažeidimas“²⁶. Siekiant taikyti civilinę atsakomybę vis pirma yra būtinybė nustatyti neteisėtus veiksmus, jų nenustačius deliktinės atsakomybės taikymas apskritai nėra galimas.

Cituojamojoje LAT civilinių bylų skyriaus nutartyje, teismas pasisako, kad „neteisėti veiksmai – tai veikimas arba neveikimas, prieštaraujantis teisės aktų nuostatomis arba bendro pobūdžio pareigai elgtis atidžiai ir rūpestingai. Neveikimas yra tada, kai asmeniui nustatyta pareiga ką nors atlikti, ką nors daryti, koku nors būdu elgtis ar dar kitoks nurodymas būti aktyviam, bet asmuo tos pareigos nevykdo. Neteisėti veiksmai, kaip civilinės atsakomybės pagrindas, nustatomi pagal tai, ar asmuo turėjo teisinę pareigą ir ar objektyviai šią pareigą įvykdė. Atskirais atvejais veiksmų neteisėtumą civilinėje atsakomybėje gali sudaryti pareigos, kurios pagrindą sudaro moraliniai, etiniai ar kitokie reikalavimai, nevykdymas“²⁷. Taigi neteisėti veiksmai civilinėje atsakomybėje siejami ne tik su konkrečių teisės aktuose nustatytų pareigų pažeidimu, bet ir su bendrosios pareigos elgtis atidžiai ir nerūpestingai nevykdymu.

Teisės doktrinoje taip pat pažymima, kad neteisėta veika laikomas teisės normoms prieštaraujantis elgesys, kuriuo pažeidžiamos įstatymų saugomos teisės ir interesai²⁸.

Kaip yra įtvirtinta LR CK „civilinė atsakomybė atsiranda neįvykdžius įstatymuose ar sutartyje nustatytos pareigos (neteisėtas neveikimas) arba atlikus veiksmus, kuriuos įstatymai ar

²⁴ „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus 2017 m. kovo 2 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-99-701/2017“, Infoplex praktika, žiūrėta 2026 m. kovo 31 d., <https://www.infolex.lt/tp/1436472>.

²⁵ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2018 m. lapkričio 16 d. apžvalga „Atskiri griežtosios deliktinės atsakomybės atvejai Lietuvos kasacinėje jurisprudencijoje Nr. AC-48-1“, Infoplex praktika, žiūrėta 2026 m. balandžio 2 d., <https://www.infolex.lt/tp/1664197>.

²⁶ „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus 2013 m. spalio 30 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-525/2013“, Infoplex praktika, žiūrėta 2026 m. vasario 15 d., <https://www.infolex.lt/tp/755248>.

²⁷ *Ibid.*

²⁸ Alfonsas Vaišvila, *Teisės teorija*. (Vilnius: Justitia, 2000) p. 431-434.

sutartis draudžia atlikti (neteisėtas veikimas), arba pažeidus bendro pobūdžio pareigą elgtis atidžiai ir rūpestingai“²⁹. Taip pat numatyta, kad įstatymai gali numatyti atvejus, kai pareiga atlyginti žalą tenka ne ją tiesiogiai padariusiam asmeniui, o kitam subjektui, atsakingam už žalą sukėlusio asmens veiksmus (netiesioginė civilinė atsakomybė). Be to, teisėtais veiksmais padaryta žala atlyginama tik tais atvejais, kurie aiškiai nustatyti įstatymuose³⁰.

Norint taikyti atsakomybę už gyvūnų padarytą žalą, byloje būtina nustatyti už gyvūną atsakingo asmens neteisėtus veiksmus. Teismų praktikoje pažymima, kad neteisėti veiksmai gali pasireikšti netinkama gyvūno priežiūra ir kontrolės neužtikrinimu. Pavyzdžiui, Kauno apygardos teismo 2025 m. birželio 10 d. nutartyje civilinėje byloje Nr. e2A-744-555/2025 konstatuota, kad gyvūno savininkas, neužtikrinęs tinkamos gyvūno priežiūros ir kontrolės, pažeidė pareigą elgtis atidžiai ir rūpestingai, dėl ko gyvūnas išbėgo į važiuojamąją kelio dalį ir sukėlė žalą. Teismas pripažino, kad būtent tokie atsakovo neteisėti veiksmai lėmė žalos atsiradimą³¹.

1.1.2. Priežastinis ryšys

Kita svarbi civilinės atsakomybės sąlyga yra priežastinis ryšys. Priežastinio ryšio samprata įtvirtinta LR CK 6.247 straipsnyje, kuriame nustatyta, kad atlyginami tik tie nuostoliai, kurie yra susiję su neteisėtais veiksmais (veikimu ar neveikimu) ir laikytini jų rezultatu³².

Kasacinis teismas yra nurodęs, kad „priežastinio ryšio nustatymo civilinėje byloje procesą sąlygiškai galima išskirti į du etapus. Pirma, nustatomas faktinis priežastinis ryšys, kai sprendžiama, ar žalingi padariniai kyla iš neteisėtų veiksmų, t. y. sprendžiama, ar žalingi padariniai būtų atsiradę, jeigu nebūtų buvę neteisėto veiksmo (neveikimo). Antra, nustatomas teisinis priežastinis ryšys, kai sprendžiama, ar padariniai teisine prasme nėra pernelyg nutolę nuo neteisėto veiksmo (neveikimo)“³³.

LAT jurisprudencijoje konstatuota, kad teisine prasme pripažįstama, jog priežastinis ryšys yra tais atvejais, jeigu asmuo turėjo pareigą ką nors atlikti, koku nors būdu veikti, tačiau neveikė, ir toks, neadekvatus susiklosčiusiai faktinei situacijai, jo elgesys pakankamai prisidėjo prie žalos atsiradimo, tiesiogiai sukeldamas žalingus padarinius arba sukurdamas sąlygas tokiems padariniams atsirasti. Taigi taikant civilinę atsakomybę būtina nustatyti faktinį priežastinį ryšį, o

²⁹ „Lietuvos Respublikos civilinis kodeksas“, *supra note*, 12.

³⁰ *Ibid.*

³¹ „Kauno apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus 2025 m. birželio 10 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e2A-744-555/2025“, Infoplex praktika, žiūrėta 2026 m. balandžio 2 d., <https://www.infolex.lt/tp/2320818#pa2>.

³² „Lietuvos Respublikos civilinis kodeksas“, *op. cit.*, 12.

³³ „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2010 m. kovo 1 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-53/2010“, Infoplex praktika, žiūrėta 2026 m. balandžio 2 d., https://www.infolex.lt/tp/152402#B_0.

teisinis priežastinis ryšys padeda įvertinti, ar atsiradusios pasekmės nėra per daug nutolusios nuo neteisėtų veiksmų³⁴.

Pagal susiformavusią teismų praktiką priežastinis ryšys gali būti tiesioginis ir netiesioginis. Tiesioginis priežastinis ryšys nustatomas tada, kai asmens pažeidusio teisinę pareigą, veiksmai tiesiogiai lemia žalos atsiradimą. Tuo tarpu netiesioginis priežastinis ryšys konstatuojamas tais atvejais, kai asmens veiksmai patys savaime tiesiogiai nesukelia žalos, tačiau sudaro prielaidas jai atsirasti arba padidėti. Kitaip tariant, netiesioginis ryšys egzistuoja tuomet, kai asmens elgesys nėra vienintelė žalos priežastis, bet reikšmingai prisideda prie jos atsiradimo ar masto padidėjimo. Nustačius, kad teisinę pareigą pažeidusio asmens elgesys pakankamai prisidėjo prie žalos atsiradimo, jam tenka civilinė atsakomybė pagal deliktinę prievolę. Tai leidžia teigti, kad netiesioginis priežastinis ryšys nagrinėjamose bylose gali būti siejamas ir su gyvūno veiksmais, kuriais padaroma žala³⁵.

Nagrinėjant bylas dėl gyvūnų padarytos žalos, būtina nustatyti priežastinį ryšį tarp gyvūno savininko veiksmų ir atsiradusios žalos. Pavyzdžiui, Klaipėdos apygardos teismo 2024 m. sausio 5 d. nutartyje civilinėje byloje Nr. e2A-4-538/2024 konstatuota, kad atsakovė, vedžiodama šunį be antsnukio ir neužtikrindama tinkamos kontrolės, nesilaikė pareigos elgtis atidžiai ir rūpestingai. Teismas pripažino, kad būtent tokie atsakovės veiksmai lėmė šuns užpuolimą ir ieškovui padarytą žalą, todėl egzistuoja priežastinis ryšys tarp atsakovės elgesio ir kilusių padarinių³⁶.

1.1.3. Kaltė kaip civilinės atsakomybės sąlyga

Kita svarbi civilinės atsakomybės sąlyga yra kaltė, kuri būtina civilinei atsakomybei taikyti, išskyrus įstatymų ar sutarties nustatytus atsakomybės be kaltės atvejus. Užsienio teisės doktrinoje pažymima, kad jau nuo XIX a. kaltė laikoma viena iš būtinųjų civilinės deliktinės atsakomybės sąlygų, įtvirtinta daugumos valstybių civiliniuose kodeksuose³⁷.

Pagal LR CK 6.248 straipsnį civilinė atsakomybė kyla tik tada, kai pareigą turintis asmuo yra kaltas, išskrus įstatymuose ar sutartyse numatytas išimtis, kai atsakomybė taikoma be kaltės. Kaltė gali pasireikšti tyčia arba neatsargumu, o jos forma turi reikšmės nustatant atlygintinų nuostolių dydį. Tais atvejais, kai atsakomybė grindžiama kalte, pakanka įrodyti neteisėtus

³⁴ „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2010 m. vasario 26 d. nutartis Nr. 3K-3-91/2010“, Infollex praktika, žiūrėta 2026 m. balandžio 2 d., https://www.infollex.lt/tp/152401#B_0.

³⁵ „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus 2014 m. kovo 3 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-7-144/2014“, Eteismai, žiūrėta 2026 m. balandžio 7 d., <https://eteismai.lt/byla/125768258914233/3K-7-144/2014>.

³⁶ *Ibid.*

³⁷ J. Lahe, „Forms of Liability in the Law of Delict: Fault-Based Liability and Liability without Fault“, *Juridica International* (2005), p. 61., https://www.juridicainternational.eu/article_full.php?uri=2005_X_60_forms-of-liability-in-the-law-of-delict-fault-based-liability-and-liability-without-fault

atsakovo veiksmus – tuomet kaltė, kaip subjektyvioji neteisėtumo sąlygos dalis, yra preziumuojama³⁸.

Nagrinėdamas neteisėtumo ir kaltės sąsają, kaip dviejų deliktinės atsakomybės sąlygų santykį, kasacinis teismas išaiškino, kad tais atvejais, kai atsakomybė siejama su kalte, remiasi bendro delikto principu. Tokiu atveju atsakomybės pagrindą sudaro bendros pareigos elgtis nerūpestingai ir apdairiai pažeidimas, dėl kurio kitam asmeniui atsiranda žala. Pagal LR CK 6.248 straipsnio 3 dalį asmuo laikomas kaltu, jeigu įvertinus prievolės pobūdį ir konkrečias aplinkybes, jis nebuvo pakankamai rūpestingas ir atsargus tiek, kiek to buvo galima tikėtis tokiomis sąlygomis. Ši nuostata sieja neteisėtus veiksmus, pasireiškiančius bendro rūpestingumo pareigos nesilaikymu, su kaltės kategorija, t. y. kaltė apima ir tokio pobūdžio neteisėtą elgesį³⁹.

Kasacinis teismas yra išaiškinęs, kad kaltė civilinėje teisėje vertinama pagal objektyvų rūpestingo ir apdairaus asmens elgesio standartą. Nustačius, kad asmuo pažeidė bendro pobūdžio rūpestingumo ir atsargumo pareigą, konstatuojami tiek neteisėti veiksmai, tiek kaltė, kaip civilinės atsakomybės sąlygos⁴⁰.

Civilinėje teisėje kaltė vertinama objektyviu požiūriu, t. y. analizuojant žalą padariusio asmens elgesį pagal bendruosius, visuotinai priimtus elgesio standartus. Laikoma, kad asmuo elgėsi netinkamai, jei jis nesilaikė tokio elgesio, kokio būtų galima pagrįstai tikėtis iš protingo, rūpestingo ir apdairaus asmens. Sprendžiant dėl kaltės, vertinamas ne subjektyvus asmens požiūris į savo veiksmus ar jų pasekmes, o tai, ar jo elgesys atitiko objektyviai nustatytus elgesio kriterijus⁴¹. Taigi, kaltė yra viena iš būtinųjų civilinės atsakomybės sąlygų, išskyrus įstatymų nustatytus atsakomybės be kaltės atvejus.

Pažymėtina, kad bylose dėl gyvūnų padarytos žalos kaltės nustatymas ne visada yra būtinas. Kadangi Lietuvos civilinėje teisėje atsakomybė už naminių arba asmens žinioje esančių laukinių gyvūnų padarytą žalą dažniausiai grindžiama atsakomybe be kaltės, todėl gyvūno savininkas atsako nepriklausomai nuo savo kaltės. Vis dėl to tam tikromis aplinkybėmis asmuo gali būti atleidžiamas nuo civilinės atsakomybės, jeigu įrodo, kad žala kilo dėl nenugalimos jėgos arba paties nukentėjusio tyčinių veiksmų ar didelio neatsargumo. Tuo tarpu sprendžiant dėl laukinių gyvūnų padarytos žalos, gali būti taikomos bendrosios civilinės atsakomybės sąlygos, įskaitant kaltės nustatymą. Šie aspektai detaliau nagrinėjami kituose darbo skyriuose.

³⁸ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2018 m. lapkričio 16 d. apžvalga „Atskiri griežtosios deliktinės atsakomybės atvejai Lietuvos kasacinėje jurisprudencijoje Nr. AC-48-1“, *supra note*, 25.

³⁹ *Ibid.*

⁴⁰ *Ibid.*

⁴¹ Algis Norkūnas, „Kaltė kaip civilinės atsakomybės pagrindas“, *Jurisprudencija*, 2002, t. 28 (20); 116, <https://ojs.mruni.eu/ojs/jurisprudence/article/view/3599/3391>.

1.1.4. Žala ir nuostoliai

Žala yra viena iš būtinųjų civilinės atsakomybės sąlygų. Žala civilinėje teisėje suprantama kaip turtiniai ir neturtiniai praradimai, kuriuos patiria nukentėjusysis. Šis principas reiškia, kad ieškovas privalo įrodyti žalos faktą ir žalos dydį. Ieškovas privalo įrodyti žalos faktą ir dydį, o priteisiama suma negali viršyti faktiškai padarytos žalos. Visiško žalos atlyginimo principas užtikrina, kad pažeidėjas negautų naudos iš neteisėtų veiksmų, o civilinė atsakomybė atliktų kompensacinę, o ne baudžiamąją funkciją⁴². Deliktinėje atsakomybėje, kaip ir sutartinėje, dėl padarytos žalos atsiradę nuostoliai gali būti skirstomi į tiesioginius (realius) nuostolius ir negautas pajamas (netiesioginius nuostolius)⁴³.

Pagal LR CK 6.249 straipsnio 1 dalį žala suprantama kaip asmens turto netekimas arba sumažėjimas, patirtos išlaidos (tiesioginiai nuostoliai), taip pat negautos pajamos, kurias asmuo būtų gavęs, jei nebūtų buvę neteisėto elgesio. Pinigine forma išreiškiama žala yra nuostoliai. Tais atvejais, kai nuostolių dydžio negalima pagrįsti, jį nustato teismas⁴⁴. Šioje normoje apibrėžiama tik turtinė žala, neturtinė žala reglamentuojama CK 6.250 straipsnyje, o žala asmens sveikatai ir gyvybei (žala asmeniui) – atitinkamai CK 6.283–6.291 straipsniuose.

Žala asmeniui atsiranda pažeidus nematerialias vertybes, tokias kaip gyvybė, sveikata, teisė į vardą, atvaizdą, ar privatų gyvenimą. Tokia žala gali būti tiek turtinio, tiek neturtinio pobūdžio. Neturtinė žala skirta kompensuoti ne ekonominius praradimus, o pažeistus asmens interesus, kurie neturi piniginės vertės. Pagal LR CK 6.250 straipsnio 1 dalį neturtinė žala apima fizinį skausmą, dvasinius išgyvenimus, nepatogumus, emocinį sukrėtimą, depresiją, pažeminimą, reputacijos pablogėjimą, bendravimo galimybių sumažėjimą bei kitus panašius padarinius, kuriuos teismas įvertina pinigine išraiška. Turtinės žalos atlyginimo mastas asmens sužalojimo atveju nustatomas vadovaujantis LR CK 6.283 ir LR CK 6.285 straipsniais, o žalos atlyginimas asmens gyvybės atėmimo atveju reglamentuojamas LR CK 6.284 ir LR CK 6.291 straipsniuose⁴⁵.

Darytina išvada, kad civilinė atsakomybė yra esminis civilinės teisės institutas, užtikrinantis pažeistų teisių gynimą ir padarytos žalos atlyginimą. Ji kyla pažeidus teisinę pareigą – tiek sutartines, tiek įstatymuose nustatytas, tačiau nagrinėjant atsakomybę už gyvūnų padarytą žalą aktualiausia yra deliktinė civilinė atsakomybė. Šiai atsakomybei taikyti būtina nustatyti visas jos sąlygas – neteisėtus veiksmus, žalą, priežastinį ryšį ir kaltę (išskyrus įstatyme numatytus atsakomybės be kaltės atvejus). Kiekviena iš šių sąlygų atlieka savarankišką funkciją,

⁴² „Lietuvos Respublikos civilinis kodeksas“, *supra note*, 12.

⁴³ „Lietuvos apeliacinio teismo 2008 m. gruodžio 15 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 2A-650/2008“, Eteismai, žiūrėta 2026 m. balandžio 7 d., <https://eteismai.lt/byla/83243883936117/2A-650/2008>.

⁴⁴ „Lietuvos Respublikos civilinis kodeksas“, *supra note*, 12.

⁴⁵ „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus 2008 m. vasario 22 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-130/2008“, Infoplex praktika, žiūrėta 2026 m. balandžio 7 d., <https://www.infolex.lt/tp/84439>.

tačiau tik jų visuma sudaro pagrindą taikyti civilinę atsakomybę. Taigi civilinė atsakomybė pirmiausia atlieka kompensacinę funkciją, siekdama atkurti nukentėjusio asmens pažeistą teisinę padėtį, o jos tinkamas taikymas yra būtina sąlyga užtikrinant teisingumą ir teisinių santykių stabilumą.

Konkrečios gyvūnų padarytos žalos rūšys ir atsakomybės taikymo sąlygos detaliau analizuojamos kituose šio darbo skyriuose.

1.2. Atsakomybės be kaltės instituto esmė

Be bendrųjų deliktinės atsakomybės sąlygų, civilinėje teisėje išskiriama ir atsakomybė be kaltės (griežtoji atsakomybė). Griežtoji atsakomybė yra bendroji sąvoka, naudojama apibūdinti tokioms atsakomybėms formoms, kurios nepriklauso nuo žalą padariusio asmens kaltės.

Europos deliktų teisės principuose civilinė atsakomybė siejama su kaltės samprata, tačiau kartu pripažįstamos ir išimtys, kai atsakomybė taikoma nepriklausomai nuo asmens kaltės⁴⁶. Civilinė atsakomybė paprastai atsiranda tada, kai pareigą turintis asmuo yra kaltas, išskyrus įstatymuose ar sutartyje numatytus atvejus, kai atsakomybė taikoma ir nesant kaltės. Tokie atvejai deliktų teisėje vadinami griežtąja atsakomybe⁴⁷. Griežtosios atsakomybės doktrina laikoma išimtimi iš tradicinės, kalte paremtos atsakomybės, nes jos esmė – pareiga atlyginti žalą nepriklausomai nuo asmens kaltės. Šios doktrinos paskirtis – užtikrinti socialinį teisingumą bei perkelti riziką tokiam asmeniui, kurio veikla kelia padidintą pavojų aplinkiniams⁴⁸.

Griežtoji atsakomybė grindžiama rizikos teorija, pagal kurią asmuo, savo veiksmais ar naudojamais daiktais sukeldamas pavojų kitiems, privalo atlyginti padarytą žalą nepriklausomai nuo jo kaltės⁴⁹. Pagal šią teoriją naminių gyvūnų arba asmens žinioje esančių laukinių gyvūnų savininkas prisiima visą atsakomybę už jo žinioje esančio gyvūno veiksmus, kuriais gali būti sukelta žala. Gyvūno savininko elgesys turi būti nepriekaištingas. Tokiais atvejais pareiga atlyginti žalą siejama su pačiu žalos atsiradimu, o ne su kaltės buvimu, todėl taikant atsakomybę be kaltės asmuo negali remtis tuo, kad nėra kaltas. Vis dėl to jis turi teisę įrodinėti, kad dėl atsiradusios žalos atsakingas pats nukentėjusysis⁵⁰. Būtina paminėti, kad tais atvejais, kai įstatymas nustato griežtąją

⁴⁶ Francesco D. Busnelli ir kt., European Group on Tort Law. „Principles of European Tort Law. Text and Commentary“, (Wien; New York: Springer, 2001), p. 68, https://link.springer.com/chapter/10.1007/3-211-27751-X_5.

⁴⁷ „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių skyriaus 2017 m. birželio 6 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-250-687/2017“, Eteismai. žiūrėta 2026 m. balandžio 7 d., <https://eteismai.lt/byla/55509927531274/3K-3-250-687/2017>.

⁴⁸ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2018 m. lapkričio 16 d. „Atskiri griežtosios deliktinės atsakomybės atvejai Lietuvos kasacinėje jurisprudencijoje Nr. AC-48-1“, *supra note*, 25.

⁴⁹ Janno Lahe „Regulation of strict liability in the CFR and the Estonian LAW of Obligations Act“, *Juridica International* (2010/XVII), http://www.juridicainternational.eu/public/pdf/ji_2010_1_167.pdf.

⁵⁰ Algis Norkūnas, Simona Selelionytė-Drukteinienė, *Civilinės atsakomybės praktikumas: mokomasis leidinys* (Vilnius: Mykolo Riomerio universiteto leidybos centras, 2009), p. 105-106.

atsakomybę, t. y. atsakomybę be kaltės, ieškovas turi įrodyti, kad žala kilo dėl atsakovo neteisėtų veiksmų. Priežastinis ryšys atsakomybės be kaltės atveju nustatomas tarp atsakovo veiksmų (neveikimo) ir atsiradusios žalos. Deliktinės atsakomybės be kaltės atveju žalą sukėlusio asmens kaltės nereikia nustatyti, tačiau teisinę reikšmę sprendžiant dėl atlygintinos žalos dydžio turi paties nukentėjusiojo kaltės forma, nes jo tyčia ir didelis neatsargumas yra pagrindas mažinti arba šalinti žalą padariusio asmens atsakomybę⁵¹.

Griežtosios atsakomybės sampratos įtvirtinimas randamas LR CK 6.248 straipsnio 1 dalyje, kurioje nustatyta, kad civilinė atsakomybė paprastai kyla tik esant įpareigoto asmens kaltei, išskyrus įstatymuose arba sutartyje numatytus atvejus, pagal kuriuos civilinė atsakomybė atsiranda nesant kaltės⁵². Lietuvos deliktų teisėje nėra aiškiai nustatyto pagrindo ar taisyklės, pagal kurias būtų galima spręsti, ar konkrečiu atveju už žalą atsakingam asmeniui turi būti taikoma griežta atsakomybė. Vis dėl to tiek pats LR CK, tiek ir kiti teisės aktai numato tam tikras, konkrečias situacijas, kada griežta atsakomybė gali būti taikoma: „statinių savininko (valdytojo) atsakomybė (LR CK 6.266 straipsnis), atsakomybė už gyvūnų padarytą žalą (LR CK 6.267 straipsnis), atsakomybė už didesnio pavojaus šaltinių padarytą žalą (LR CK 6.270 straipsnis), viešųjų subjektų atsakomybė (LR CK 6.271 straipsnis ir LR CK 6.272 straipsnio 1 dalis), atsakomybė už netinkamos kokybės produktus ir paslaugas (LR CK 6.292 - 6.300 straipsniai)“⁵³.

Kaip matyti pačiame LR CK viena iš nustatytos griežtosios deliktinės atsakomybės atveju yra būtent baigiamąjo darbo tema – atsakomybė už gyvūnų padarytą žalą. Kadangi jau pats gyvūnų laikymas ir naudojimas praktikoje dažnai siejamas su padidintos rizikos elementu, nes gyvūnų elgesys ne visada gali būti visiškai kontroliuojamas. Net ir laikantis visų atsargumo reikalavimų, išlieka tikimybė, kad gyvūnas gali sukelti žalą tretiesiems asmenims. Dėl šios priežasties daugelyje teisinių sistemų gyvūnų savininkams ar valdytojams taikoma atsakomybė be kaltės, perkeliant jiems pareigą atlyginti gyvūno padarytą žalą nepriklausomai nuo jų asmeninio elgesio vertinimo.

Pagal LR CK 6.267 straipsnio 1 dalį „naminių gyvūnų arba asmens žinioje esančių laukinių gyvūnų padarytą žalą privalo atlyginti jų savininkas (valdytojas), jeigu neįrodo, kad žala atsirado dėl nenugalimos jėgos arba nukentėjusio asmens tyčios ar didelio neatsargumo. Asmuo taip pat atsako ir už iš jo pabėgusių gyvūnų padarytą žalą“⁵⁴. Naminių gyvūnų arba asmens žinioje esančių laukinių gyvūnų savininkai (valdytojai) turi prisiimti riziką bei atlyginti naminių gyvūnų ar jų žinioje esančių laukinių gyvūnų padarytą žalą net ir tais atvejais, kai ėmėsi prieinamų

⁵¹ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2018 m. lapkričio 16 d. „Atskiri griežtosios deliktinės atsakomybės atvejai Lietuvos kasacinėje jurisprudencijoje Nr. AC-48-1“, *supra note*, 25.

⁵² „Lietuvos Respublikos civilinis kodeksas“, *supra note*, 12.

⁵³ *Ibid.*

⁵⁴ *Ibid.*

priemonių, buvo rūpestingi ir atidūs, kad žalos neatsirastų, tačiau ji atsirado⁵⁵. Šios atsakomybės ypatybė yra ta, kad už nurodytų gyvūnų padarytą žalą savininkas (valdytojas) atsako be kaltės⁵⁶.

Teismų praktikoje patvirtinama, kad atsakomybė už naminių gyvūnų ar jų žinioje esančių laukinių gyvūnų padarytą žalą taikoma nepriklausomai nuo savininko kaltės. Pavyzdžiui, Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2016 m. balandžio 27 d. nutartyje civilinėje byloje Nr. e3K-3-224-469/2016 konstatuota, kad gyvūno savininkas atsako už jo gyvūno padarytą žalą, net jeigu gyvūnas į kelią pateko netyčia, nes atsakomybė kyla iš paties gyvūno laikymo fakto⁵⁷.

Panašios pozicijos laikomasi ir kituose teismų sprendimuose. Vilniaus apygardos teismo 2022 m. balandžio 12 d. nutartyje civilinėje byloje Nr. 2A-725-854/2022 nustatyta, kad gyvulių savininkas privalo užtikrinti jų kontrolę ir atsako už pabėgusių gyvūnų padarytą žalą, nepriklausomai nuo kaltės⁵⁸.

Dar vienas pavyzdys Klaipėdos apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus 2024 m. rugsėjo 19 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e2A-782-460/2024, kurioje asmuo buvo sužalotas maitinimo įstaigos teritorijoje laikomo gyvūno, nustatyta, kad žala kilo gyvūnui esant atsakovo valdomoje teritorijoje ir jo priežiūroje. Nors gyvūno elgesys buvo spontaniškas ir netikėtas, tai nepaneigia atsakomybės taikymo, kadangi gyvūnas buvo laikomas ir kontroliuojamas konkretaus subjekto, vykdančio ūkinę veiklą. Tokiais atvejais atsakomybė siejama ne su savininko kalte, o su pačiu gyvūno laikymo ir kontrolės faktu, todėl pareiga atlyginti žalą kyla nepriklausomai nuo to, ar buvo nustatyti neteisėti veiksmai⁵⁹.

Kaip jau buvo minėta darbe atsakomybės be kaltės instituto esmė pasireiškia tais atvejais, kai pareiga atlyginti žalą kyla nepriklausomai nuo asmens kaltės ir yra siejama su tam tikros veiklos keliama rizika. Tokiais atvejais atsakomybė tenka subjektui, kuris kontroliuoja rizikos šaltinį arba naudojasi veikla, galinčia sukelti žalą. Ši atsakomybės be kaltės samprata aktuali ir kalbant apie laukinių gyvūnų padarytą žalą. Kaip nustatyta Lietuvos Respublikos medžioklės įstatymo 18 straipsnio 1 dalyje „laisvėje gyvenančių medžiojamųjų gyvūnų padarytą žalą žemės, miško ir vandens telkinių sklypų savininkams, valdytojams ir naudotojams arba ūkinių gyvūnų savininkams ir laikytojams atlygina medžioklės plotų naudotojai, jeigu neįrodoma, kad žala atsirado dėl nenugalimos jėgos, nukentėjusio asmens tyčios ir kitų Lietuvos Respublikos civilinio

⁵⁵ „Kauno apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus 2025 m. birželio 10 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e2A-744-555/2025“, Infoplex praktika, žiūrėta 2026 m. vasario 11 d., <https://www.infolex.lt/tp/2320818>.

⁵⁶ „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus 2015 m. gegužės 25 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-330-706/2015“, Infoplex praktika, žiūrėta 2026 m. balandžio 1 d., <https://www.infolex.lt/tp/1049403>.

⁵⁷ „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus 2016 m. balandžio 27 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-224-469/2016“, Infoplex praktika, žiūrėta 2026 m. balandžio 7 d., <https://www.infolex.lt/tp/1254038>.

⁵⁸ „Vilniaus apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus 2022 m. balandžio 12 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 2A-725-854/2022“, Infoplex praktika, žiūrėta 2026 m. balandžio 7 d., <https://www.infolex.lt/tp/2076145>.

⁵⁹ „Klaipėdos apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus 2024 m. rugsėjo 19 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e2A-782-460/2024“, Infoplex praktika, žiūrėta 2026 m. balandžio 7 d., https://www.infolex.lt/tp/2268337#B_0.

kodekso 6.253 straipsnyje nurodytų veiksmų⁶⁰. Tuo tarpu to paties straipsnio 5 dalyje yra nurodyta, kad „valstybės vardu aplinkos ministro įgaliota institucija atlygina laisvėje gyvenančių medžiojamųjų gyvūnų padarytą žalą jų patyrusiems asmenims, kai pakenkdami pasėliams, pievoms, sumedėjusiems sodo augalams, bitynams, miškui, hidrotechniniams ir melioracijos statiniams žalą padarė medžiojamieji gyvūnai, kuriuos medžioti yra uždrausta ištisus metus, arba kai žalą ūkiniam gyvūnams padarė vilkai, rudieji lokiai ar lūšys“⁶¹.

Iš Medžioklės įstatymo 18 straipsnio nuostatų matyti, kad pareiga atlyginti žalą nėra siejama su kaltės įrodinėjimu. Tai leidžia daryti išvadą, kad atsakomybė šiuo atveju siejama ne su kaltės įrodinėjimu, bet su įstatyme nustatyta pareiga atlyginti žalą, todėl ji pasižymi atsakomybės be kaltės bruožais. Tai reiškia, kad atsakomybė kyla automatiškai, jeigu nėra atleidimo pagrindų.

Nors laisvėje gyvenantys medžiojamieji gyvūnai nėra konkretaus asmens nuosavybė ar jo faktinėje kontrolėje, teisės aktai nustato, kad jų padaryta žala turi būti atlyginama įstatyme nurodytų subjektų. Toks teisinis sprendimas grindžiamas tuo, kad medžioklės plotų naudotojas, turėdamas teisę naudoti medžiojamųjų gyvūnų išteklius ir organizuodamas medžioklę, veikia srityje, susijusioje su padidinta žalos atsiradimo rizika, todėl prisiima ir su šia veikla susijusias neigiamas pasekmes.

Dėl tokios teisinės konstrukcijos teismų praktikoje paprastai nekyla problemų dėl kaltės įrodinėjimo – ginčai šios kategorijos bylose nėra orientuoti į kaltės nustatymą.

Būtina paminėti, kad atsakomybės be kaltės institutas, bylose, susijusiose su gyvūnų padaryta žala netaikomas visais atvejais. Ilgą laiką buvo laikomasi pozicijos, kad valstybė kaip laisvėje gyvenančių laukinių gyvūnų savininkė, gali būti atsakinga už jų padarytą žalą be kaltės, tai atvejais tai žala atsiranda eismo įvykių metu.

Tačiau Lietuvos teismų praktikoje vėliau buvo iš esmės peržiūrėtas tokio instituto taikymas bylose, kuriose žalą padarė laisvėje gyvenantys laukiniai gyvūnai. Esminis teismų praktikos lūžis įvyko LAT 2012 m. balandžio 10 d., priėmus nutartį civilinėje byloje Nr. 3K-3-371/2011, kurioje konstatuota, kad CK 6.267 straipsnio 1 dalyje įtvirtinta atsakomybė be kaltės yra specialioji norma, taikoma tik naminių ar asmens žinioje esančių gyvūnų atvejais, todėl ji negali būti taikoma pagal analogiją laisvėje gyvenantiems laukiniams gyvūnams. Teismas padarė išvadą, kad sprendžiant dėl valstybės civilinės atsakomybės už laukinių gyvūnų padarytą žalą turi būti taikomos bendrosios civilinės atsakomybės taisyklės, reikalaujančios nustatyti visas būtinas sąlygas – neteisėtus veiksmus, kaltę, žalą ir priežastinį ryšį⁶².

⁶⁰ „Lietuvos Respublikos medžioklės įstatymas“, *supra note*, 5.

⁶¹ *Ibid.*

⁶² „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus 2011 m. spalio 4 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-371/2011“, Infoplex praktika, žiūrėta 2026 m. balandžio 7 d., <https://www.infolex.lt/tp/226557>.

Apibendrinant galima teigti, kad atsakomybės be kaltės institutas civilinėje teisėje grindžiamas rizikos paskirstymo principu, pagal kurį pareiga atlyginti žalą tenka asmeniui nepriklausomai nuo jo kaltės. Toks atsakomybės modelis ypač būdingas gyvūnų padarytos žalos atvejams, kai atsakomybė siejama ne su neteisėtu elgesiu, o su pačia veikla ar jos keliama rizika. Analizuojant teisinį reguliavimą ir teismų praktiką matyti, kad atsakomybė be kaltės nėra taikoma visais atvejais, susijusiais su gyvūnų padaryta žala. Nors tam tikrose situacijose, pavyzdžiui, medžiojamųjų gyvūnų padarytos žalos atveju, įstatyme įtvirtinta atsakomybė savo pobūdžiu yra artima atsakomybei be kaltės, tačiau kitais atvejais, ypač kai kalbama apie laisvėje gyvenančius laukinius gyvūnus, gali būti taikomos bendrosios civilinės atsakomybės taisyklės, reikalaujančios nustatyti kaltę.

1.3. Laukinių gyvūnų teisinis statusas

Laukinių gyvūnų teisinio statuso nustatymas yra būtinas siekiant suprasti, kaip teisė reguliuoja jų padėtį ir kas atsako už jų padarytą žalą. Nuo to, ar gyvūnas laikomas valstybės nuosavybe, ar yra asmens žinioje, priklauso ir taikomos atsakomybės pobūdis. Todėl šiame poskyryje analizuojama laukinių gyvūnų teisinio statuso samprata. Laukinių gyvūnų teisinio statuso analizė pirmiausia reikalauja apibrėžti gyvūno sąvoką. Pačiame LR CK nėra gyvūno sąvokos, todėl jos reikia ieškoti Lietuvos Respublikos teisės aktuose.

Gyvūno sąvoką galima rasti Lietuvos Respublikos Gyvūnų gerovės ir apsaugos įstatyme, pagal kurį „gyvūnu laikomas bet kokios rūšies domestiktuotas⁶³ ar laukinis gyvūnas, įskaitant ūkinius gyvūnus ir gyvūnus augintinius“⁶⁴. Šio įstatymo 2 straipsnio 5 dalyje numatyta, kad gyvūnas augintinis – tai gyvūnas, kuris gali būti laikomas tiek estetiniams, tiek ir bendravimo poreikiams tenkinti⁶⁵.

Lietuvos Respublikos Laukinės gyvūnijos įstatymas (toliau – Laukinės gyvūnijos įstatymas) apibrėžia laukinės gyvūnijos sampratą, jame nurodyta, kad „laukinis gyvūnas – laisvėje gyvenantis arba nelaisvėje laikomas laukinių gyvūnų rūšies bet kurios biologinio vystymosi stadijos individas“⁶⁶. Gyvūnais pagal šį įstatymą taip pat laikomos gyvūno dalys ar gaminiai iš jų, taip pat negyvi gyvūnų egzemplioriai⁶⁷. Iš pateiktų teisės normų matyti, kad Lietuvos teisėje

⁶³ Domestikacija (lot. domesticus; naminis) – laukinių gyvūnų, paukščių, žuvų prijaukinimas, naujų veislių išvedimas bei jų dirbtinis perkilnojimas į kitas ekosistemas, kurių rūšinėje sudėtyje jų anksčiau nebuvo. Domestikacijos apibrėžimas taip pat apima augalų, vabzdžių domestikaciją, <https://lt.wikipedia.org/wiki/Domestikacija>.

⁶⁴ „Lietuvos Respublikos gyvūnų gerovės ir apsaugos įstatymas“, TAR, žiūrėta 2026 m. balandžio 7 d., <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.8DDDD8D87491/asr?csrt=1392057218783950311>

⁶⁵ *Ibid.*

⁶⁶ „Lietuvos Respublikos laukinės gyvūnijos įstatymas“, LRS, žiūrėta 2026 m. balandžio 7 d., <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.46542?jfwid=2lxb8owgs>.

⁶⁷ *Ibid.*

gyvūno sąvoka yra plati ir apima tiek domestikuotus, tiek laukinius gyvūnus, nepriklausomai nuo jų laikymo paskirties ar aplinkos. Tuo tarpu laukinio gyvūno sąvoka siejama ne tik su gyvūno buvimu natūralioje aplinkoje, bet ir su jo biologine kilme, nes laukiniais laikomi ir nelaisvėje laikomi laukinių rūšių individai. Be to, Laukinės gyvūnijos įstatyme gyvūno sąvoka išplečiama, apimant ne tik gyvūnus, bet ir jų dalis bei gaminius, kas rodo platesnį šio objekto teisinį suvokimą.

Laukinės gyvūnijos įstatyme numatyta, kad laisvėje gyvenantys laukiniai gyvūnai nuosavybės teise priklauso valstybei. Tuo tarpu laisvėje gyvenę laukiniai gyvūnai, kurie buvo paimti iš aplinkos, tampa juos iš aplinkos paėmusio asmens nuosavybe, jeigu kiti įstatymai nenustato kitaip⁶⁸. Pažymėtina, kad teisės doktrinoje taip pat akcentuojama gyvūnų savininkų pareiga užtikrinti, jog jiems priklausantys gyvūnai nekeltų grėsmės žmonių ramybei, sveikatai, nuosavybei, nepažeistų kitų asmenų teisių ir interesų, būtų laikomasi higienos reikalavimų ir nebūtų sužeidžiami kiti gyvūnai⁶⁹. Taigi laukinių gyvūnų nuosavybė Lietuvos teisėje siejama su jų buvimo aplinka – laisvėje gyvenantys gyvūnai laikomi valstybės nuosavybe, o iš aplinkos paimti gyvūnai gali tapti privačios nuosavybės objektu. Dėl šios priežasties laukinių gyvūnų teisinis statusas nėra vienalytis, bet priklauso nuo konkrečių faktinių aplinkybių.

Be to, Laukinės gyvūnijos įstatyme įtvirtinta, kad „nelaisvėje laikyti natūraliai Lietuvos Respublikos teritorijoje paplitusių rūšių laukiniai gyvūnai, kurie ištrūksta į laisvę ir kurių savininkas per vieną mėnesį nuo ištrūkimo į laisvę dienos šių gyvūnų nesugauna, laikomi laisvėje gyvenančiais valstybei nuosavybės teise priklausančiais laukiniais gyvūnais⁷⁰“. Ši nuostata rodo, kad laukinio gyvūno teisinis statusas gali kisti priklausomai nuo laiko ir faktinių aplinkybių. Tokia situacija gali turėti reikšmės sprendžiant atsakomybės už gyvūno padarytą žalą klausimus, kadangi žalos padarymo momentas tampa svarbus. Be to, manytina, kad praktikoje gali kilti sunkumų nustatant tikslų laiką, kada gyvūnas ištrūko iš jį laikiusio asmens ir kada buvo padaryta žala, o tai apsunkina atsakingo subjekto nustatymą.

Apibendrinant galima teigti, kad laukinių gyvūnų teisinis statusas Lietuvos teisėje nėra nustatomas vien pagal gyvūno rūšį, bet priklauso ir nuo jo biologinės kilmės bei faktinės buvimo aplinkos. Laisvėje gyvenantys laukiniai gyvūnai laikomi valstybės nuosavybe, o iš aplinkos paimti ir asmens žinioje esantys laukiniai gyvūnai tam tikrais atvejais gali tapti privačios nuosavybės objektu. Taigi laukinių gyvūnų teisinis statusas nėra vienodas, nes jis kinta priklausomai nuo konkrečių aplinkybių ir gyvūno santykio su žmogaus kontrole.

⁶⁸ „Lietuvos Respublikos laukinės gyvūnijos įstatymas“, *supra note*, 66.

⁶⁹ Giedrė Ūmantaitė, Dalia Perkuminė. „Atsakomybė už gyvūnų padarytą žalą Lietuvoje bei kitose Europos valstybėse“, pranešimas konferencijoje Verslo aktualijos būsimųjų specialistų požiūriu, Kaunas, 2016 m. kovo 17 d., <https://dSPACE.kaunokolegija.lt/server/api/core/bitstreams/fa6efaec-77f3-4d22-b41e-53985ac61179/content>.

⁷⁰ „Lietuvos Respublikos laukinės gyvūnijos įstatymas“, *op. cit.*, 66.

1.4. Atsakomybės už laukinių gyvūnų padarytą žalą reglamentavimas Lietuvos teisėje

Atsižvelgiant į aptartą laukinių gyvūnų teisinį statusą, šiame poskyryje nagrinėjamas atsakomybės už jų padarytą žalą teisinis reglamentavimas Lietuvos teisėje, išskiriant pagrindinius atsakomybės taikymo atvejus.

Vadovaujantis LR CK 6.267 straipsnio 2 dalimi, laukinių žvėrių padaryta žala atlyginama įstatymų nustatyta tvarka⁷¹. Ši nuostata laikytina blanketine norma, kadangi ji nenustato konkrečių atsakomybės taisyklių, o nukreipia į specialiuosius teisės aktus. Pažymėtina, kad Lietuvos teisėje nėra vienos aiškios teisės normos, kuri tiesiogiai ir išsamiai reglamentuotų atsakomybę už laisvėje gyvenančių laukinių gyvūnų padarytą žalą. Dėl šios priežasties atsakomybės klausimai sprendžiami taikant skirtingus teisės aktus ir bendruosius civilinės atsakomybės principus. Tokiais atvejais reikšmę įgyja bendrosios civilinės atsakomybės sąlygos – neteisėti veiksmai, žala, priežastinis ryšys ir kaltė. Atsakomybės už laukinių gyvūnų padarytą žalą atlyginimo santykiai reglamentuojami Lietuvos Respublikos Laukinės gyvūnijos įstatyme, Lietuvos Respublikos medžioklės įstatyme. Šiuose teisės aktuose yra reglamentuota kam taikoma atsakomybė už laukinių gyvūnų padarytą žalą, tai medžioklės plotų naudotojams bei tam tikrais atvejais valstybei.

Laukinės gyvūnijos įstatymo 34 straipsnio 2 dalyje išvardinta kokiais atvejais yra atlyginama žala, kai ją padaro laisvėje gyvenantys laukiniai gyvūnai, kurie nuosavybės teise priklauso valstybei. Visų pirma tai medžiojamųjų gyvūnų padaryta žala, kai ji padaroma „žemės, miško ir vandens telkinių sklypų savininkams, valdytojams ir naudotojams dėl žemės ūkio pasėlių, miško ir hidrotechnikos įrenginių pakenkimo bei vilkų padaryta žala ūkiniams gyvūnams atlyginama Medžioklės įstatymo nustatyta tvarka“⁷². Toliau numatyta eismo įvykių metu padaryta žala, kuri atlyginama, tik jeigu yra įrodomi neteisėti valstybės veiksmai (neveikimas), kaltė ir priežastinis ryšys, o žala nėra kilusi dėl nenugalimos jėgos, nukentėjusio asmens veiksmų arba kitų LR CK 6.253 straipsnyje nurodytų aplinkybių, ir išieškoma Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso nustatyta tvarka. Matyti, kad įstatymas atskirai išskiria griežtai saugomų rūšių laukinių gyvūnų padarytą žalą, kai žala yra padaroma žemės ūkio pasėliams, domestikuotiems gyvūnams, miškui, hidrotechnikos įrenginiams ar kitiems objektams, žemės, miško ir vandens telkinių sklypų savininkams, valdytojams ir naudotojams. Tokią žalą atlygina valstybė, jeigu neįrodoma, kad žala atsirado dėl nenugalimos jėgos, nukentėjusio asmens tyčios arba kitų Civilinio kodekso 6.253 straipsnyje nurodytų veiksmų⁷³.

⁷¹ „Lietuvos Respublikos civilinis kodeksas“, *supra note*, 12.

⁷² „Lietuvos Respublikos laukinės gyvūnijos įstatymas“, *supra note*, 66.

⁷³ *Ibid.*

Taigi tam tikrais atvejais atsakomybė už laukinių gyvūnų padarytą žalą gali būti siejama su valstybės civiline atsakomybe. Iš pateiktos teisės normos matyti, kad laukinių gyvūnų padarytos žalos atlyginimas reglamentuojamas skirtingai, priklausomai nuo konkrečių aplinkybių, todėl atsakomybės taikymas nėra vienodas ir gali kelti praktinių sunkumų. Skirtingai nei naminių ar asmens žinioje esančių gyvūnų atveju, laisvėje gyvenančių laukinių gyvūnų padarytos žalos atlyginimo santykiuose atsakomybė gali būti grindžiama tiek specialiosiomis normomis, pasižyminčiomis atsakomybės be kaltės bruožais, tiek bendrosiomis civilinės atsakomybės sąlygomis, reikalaujančiomis nustatyti kaltę.

Pagal Lietuvos Respublikos medžioklės įstatymą medžioklės plotų naudotoju yra laikomas „fizinis ar juridinis asmuo, galintis būti laukinės gyvūnijos išteklių naudotoju pagal Laukinės gyvūnijos įstatymą ir turintis nustatyta tvarka išduotą leidimą naudoti medžiojamųjų gyvūnų išteklius medžioklės plotų vienetė“⁷⁴. Šie asmenys privalo atlyginti laisvėje gyvenančių medžiojamųjų gyvūnų padarytą žalą, jeigu neįrodoma, kad žala atsirado dėl nenugalimos jėgos, valstybės veiksmų, trečiojo asmens veiksmų, nukentėjusio asmens veiksmų, būtinojo reikalingumo, būtinosios ginties, savigynos. Kadangi įstatyme numatyta prievolė atlyginti laisvėje gyvenančių medžiojamųjų gyvūnų padarytą žalą, reikalinga atsižvelgti į Medžioklės Lietuvos Respublikos teritorijoje taisykles, kuriose apibrėžtas medžiojamųjų gyvūnų sąrašas⁷⁵.

Laisvėje gyvenančių medžiojamųjų gyvūnų padaryta žala nustatoma vadovaujantis aplinkos ministro ir žemės ūkio ministro patvirtinta Medžiojamųjų gyvūnų padarytos žalos apskaičiavimo metodika (toliau – Metodika). Žalos dydį apskaičiuoja savivaldybės administracijos direktoriaus sudaryta nuostolių vertinimo komisija, išskyrus tuos atvejus, kai nukentėjęs asmuo ir už žalą atsakingas subjektas dėl žalos atlyginimo susitaria tarpusavyje⁷⁶.

Pagal Lietuvos Respublikos medžioklės įstatymą „laisvėje gyvenančių medžiojamųjų gyvūnų padarytą žalą žemės, miško ir vandens telkinių sklypų, kuriuose nėra uždrausta medžioti, savininkams, valdytojams ir naudotojams dėl pasėlių, pievų, sumedėjusių sodo augalų, miško, hidrotechninių ir melioracijos statinių pakenkimo atlygina medžioklės plotų naudotojas“⁷⁷. Įstatyme yra apibrėžti konkretūs atvejai kuomet medžioklės plotų naudotojai atlygina žalą. Visų pirma „kai žalos pasėliams, pievoms, sumedėjusiems sodo augalams ar hidrotechniniams statiniams, melioracijos statiniams padaro kanopiniai žvėrys ar bebrai, jeigu juos medžioti nėra

⁷⁴ „Lietuvos Respublikos medžioklės įstatymas“, *supra note*, 5.

⁷⁵ Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2000 m. birželio 27 d. įsakymas Nr. 258 „Dėl Medžioklės Lietuvos Respublikos teritorijoje taisyklių patvirtinimo“, TAR, žiūrėta 2026 m. balandžio 14 d., <https://www.e-tar.lt/portal/it/legalAct/TAR.308F43BA7D00/JVvQaokJrH>.

⁷⁶ Lietuvos Respublikos aplinkos ministro ir Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2002 m. rugsėjo 23 d. įsakymas Nr. 486/359 „Dėl Medžiojamųjų gyvūnų padarytos žalos apskaičiavimo metodikos patvirtinimo“, TAR, žiūrėta 2026 m. balandžio 15 d., <https://www.e-tar.lt/portal/it/legalAct/TAR.78DDD9AF9502/asr?csrt=2563121639018202163>.

⁷⁷ „Lietuvos Respublikos medžioklės įstatymas“, *op. cit.*, 5.

uždrausta ištisus metus“⁷⁸. Kaip matyti įstatyme numatyta sąlyga, „kad žala yra atlyginama tik tuomet, kai ji pagal Metodiką apskaičiuota pažeistų pasėlių ar sumedėjusių sodo augalų dalis viršija 5 procentus viso pasėlių ar sumedėjusių sodo augalų užimamo žemės ploto“⁷⁹. Dar vienas atvejis, kuomet yra atlyginama žala tai kai „kanopiniai žvėrys ar bebrai padaro žalos miškui, jeigu juos medžioti nėra uždrausta ištisus metus ir jeigu pagal Metodiką apskaičiuota stipriai pažeistų bei žuvusių tikslinės rūšies medelių jaunuolynuose dalis viršija 20 procentų arba vyresnio amžiaus medynuose stipriai pažeistų perspektyvių tikslinės rūšies medžių dalis viršija 10 procentų“⁸⁰.

Taip pat įstatyme numatyta sąlyga, kuomet medžioklės plotų naudotojai neprivalo atlyginti laisvėje gyvenančių medžiojamųjų gyvūnų padarytos žalos. Žala nėra atlyginama, jeigu ji buvo padaryta žemės sklypuose, kuriuose jų savininkai uždraudė medžioti iš viso arba nustatė draudimą medžioti tam tikrų rūšių gyvūnus. Tai reiškia, kad pagal Medžioklės įstatymą laukinių medžiojamųjų gyvūnų padarytą žalą paprastai atlygina medžioklės plotų naudotojai, tačiau ne visais atvejais, o tik konkrečiais teisės akte nustatytais. Žala atlyginama tada, kai ją padaro tam tikri gyvūnai, kurie įstatyme yra išskiriami, jų medžioklė nėra draudžiama ir kai žalos mastas neviršija nustatytos ribos. Taigi ne kiekviena žala kompensuojama – ji turi atitikti įstatyme nustatytas sąlygas ir dydžio kriterijus. Taip pat yra išskiriami atvejai, kuomet medžioklės plotų naudotojai žalos neatlygina.

Būtina paminėti, kad pagal anksčiau galiojusią tvarką, reglamentuotą Lietuvos Respublikos medžioklės įstatyme, apie laisvėje gyvenančių medžiojamųjų gyvūnų padarytą žalą, žemės, miško ir vandens telkinių sklypų savininkai, valdytojai ir naudotojai privalėdavo pranešti atitinkamai seniūnijai, ne vėliau kaip per 3 darbo dienas nuo žalos pastebėjimo išsiųsdami rašytinį prašymą dėl žalos įvertinimo ir atlyginimo.

Tačiau priėmus Lietuvos Respublikos medžioklės įstatymo 2 ir 18 straipsnių pakeitimo įstatymą, kuris įsigaliojo nuo 2026 m. sausio 1 d., iš esmės buvo pakeista žalos, padarytos laisvėje gyvenančių medžiojamųjų gyvūnų, atlyginimo tvarka. Po pakeitimo buvo atsisakyta ankstesnio modelio, kai žalą reikėdavo deklaruoti per seniūniją ir pereita prie tiesioginio žalos patyrusio asmens ir medžioklės plotų naudotojo santykio. Kartu įtvirtintas privalomas pranešimų teikimas per Biologinės įvairovės informacinę sistemą, kuri užtikrina operatyvų ir centralizuotą duomenų perdavimą⁸¹. Sistemoje pasirinkus skiltį „Medžioklė“, galima rasti „Pranešimas apie žalą“ formą,

⁷⁸ „Lietuvos Respublikos medžioklės įstatymas“, *supra note*, 5.

⁷⁹ *Ibid.*

⁸⁰ *Ibid.*

⁸¹ „Lietuvos Respublikos medžioklės įstatymo Nr. IX-966 2 ir 18 straipsnių pakeitimo įstatymas“, TAR, žiūrėta 2026 m. balandžio 15 d., <https://www.e-tar.lt/portal/legalAct.html?documentId=e2e0df90570011f0a3d380837a821750>.

kurią reikia užpildyti, ir pranešimas nukeliaus tinkamam adresatui. Tai supaprastina žalos atlyginimo procedūras⁸².

Taip pat matyti, kad priėmus Lietuvos Respublikos medžioklės įstatymo 18 straipsnio pakeitimą žalos atlyginimo procese aiškiai įtvirtintas šalių tarpusavio bendradarbiavimu ir derybomis grindžiamas mechanizmas. Skirtingai nei ankstesnėje tvarkoje, kurioje dominavo seniūnijos vaidmuo, naujasis reglamentavimas numato žalos patyrusio asmens ir medžioklės plotų naudotojo tiesioginį bendradarbiavimą bei pareigą siekti susitarimo. Taip pat įstatyme numatyta ir sąlygos kaip asmeniui patyrusiam žalą reikia elgtis, jeigu dėl žalos atlyginimo nesusitariama. Nesusitarus, žalą patyręs asmuo turi išsiųsti rašytinį pranešimą per Biologinės įvairovės informacinę sistemą ir pranešti atitinkamai savivaldybės seniūnijai dėl žalos įvertinimo ir atlyginimo.

Taigi, kaip matyti iš Medžioklės įstatymo nuostatų, pagrindinė atsakomybė už laisvėje gyvenančių medžiojamųjų gyvūnų padarytą žalą tenka medžioklės plotų naudotojams. Tačiau įstatyme taip pat numatyti atvejai, kai atsakomybė už tokią žalą tenka valstybei. Lietuvos Respublikos medžioklės įstatymo 18 straipsnio 5 dalyje yra nurodyta, kad „aplinkos apsaugos rėmimo programos įstatymo nustatyta tvarka valstybės vardu aplinkos ministro įgaliota institucija atlygina laisvėje gyvenančių medžiojamųjų gyvūnų padarytą žalą ją patyrusiems asmenims, kai pakenkdami pasėliams, pievoms, sumedėjusiems sodo augalams, bitynams, miškui, hidrotechniniams ir melioracijos statiniams žalą padarė medžiojamieji gyvūnai, kuriuos medžioti yra uždrausta ištisus metus, arba kai žalą ūkiniams gyvūnams padarė vilkai, rudieji lokiai ar lūšys“⁸³.

Tai reiškia, kad tam tikrais įstatyme numatytais atvejais pareiga atlyginti laisvėje gyvenančių medžiojamųjų gyvūnų padarytą žalą tenka valstybei, kai tokios žalos negalima priskirti medžioklės plotų naudotojui, ypač kai ją padaro saugomi ar nuolat nemedžiojami gyvūnai arba pavojingos rūšys, tokios kaip vilkai, rudieji lokiai ar lūšys. Taip pat pažymima, kad nagrinėjant Medžioklės įstatymo pakeitimo įstatymą, matyti, jog po šio pakeitimo buvo išplėstas gyvūnų, už kurių padarytą žalą atsako valstybė, sąrašas. Ankstesnėje teisinėje redakcijoje žala buvo atlyginama tik tuo atveju, kai ją ūkiniams gyvūnams padarydavo vilkai, tačiau po pakeitimo ši nuostata papildyta, numatant, kad valstybė atlygina žalą ir tais atvejais, kai ją padaro rudieji lokiai ar lūšys⁸⁴.

⁸² „Aplinkos ministerijos organizuotame seminare – ekspertų išvalgos apie medžiojamųjų gyvūnų padarytos žalos atlyginimo naujoves“, LRV, žiūrėta 2026 m. balandžio 15 d., <https://am.lrv.lt/lt/naujienos/aplinkos-ministerijos-organizuotame-seminare-ekspertu-izvalgos-apie-medziojamu-gyvunu-padarytos-zalos-atlyginimo-naujoves-YXPk/>.

⁸³ „Lietuvos Respublikos medžioklės įstatymas“, *supra note*, 5.

⁸⁴ „Lietuvos Respublikos medžioklės įstatymo Nr. IX-966 2 ir 18 straipsnių pakeitimo įstatymas“, *supra note*, 81.

Laukinės gyvūnijos įstatyme reglamentuojami atvejai, kai žala atsiranda eismo įvykių metu. Šiuo atveju taikomas skirtingas atsakomybės modelis nei medžiojamųjų gyvūnų padarytos žalos atveju, kadangi atsakomybė siejama su bendrosiomis civilinės atsakomybės sąlygomis. Valstybės civilinė atsakomybė už eismo įvykių metu gyvūnų padarytą žalą kyla tik tuo atveju, kai nustatomi neteisėti valstybės veiksmai ar neveikimas, kaltė ir priežastinis ryšys, taip pat jeigu žala atsirado ne dėl nenugalimos jėgos, nukentėjusio asmens veiksmų arba kitų LR CK 6.253 straipsnyje nurodytų veiksmų. Tokia žala išieškoma Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso nustatyta tvarka⁸⁵. Kaip jau minėta, pagal Lietuvos Respublikos teisės aktus valstybė laikoma laukinių gyvūnų savininke, tačiau tai savaime nereiškia jos atsakomybės už jų padarytą žalą. Teismai bylose dėl eismo įvykių metu laukinių gyvūnų padarytos žalos remiasi Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 6.267 straipsnio 2 dalimi, kuri numato, kad tokia žala atlyginama įstatymų nustatyta tvarka.

Išanalizavus teismų praktiką galima paminėti veiksnius, kuriais remiantis yra pripažįstama valstybės kaltė bylose dėl eismo įvykių, kuriuos sukėlė laukiniai gyvūnai. Valstybė prižįstama kalta tada, kai ji veikdama per jai pavadžias įmones, turėdama duomenis apie ankstesnius eismo įvykius, kuriuose transporto priemonės susidūrė su laukiniais gyvūnais, neįgyvendino rūpestingumo ir atsakingo veikimo pareigų. Ji nesiėmė pakankamų priemonių – nepažymėjo pavojingų kelio ruožų, neįrengė apsauginių atitvarų ir neužtikrino tinkamo rizikos vertinimo, taip sudarydama prielaidas subjektyviam sprendimų priėmimui dėl eismo saugumo⁸⁶. Toks valstybės neteisėtas neveikimas rodo valstybės kaip atsakingos už laukinių gyvūnų padarytą žalą kaltę.

Aptarus medžioklės plotų naudotojų atsakomybę bei eismo įvykių metu atsiradusios žalos atlyginimo teisinį reglamentavimą, toliau nagrinėjamas griežtai saugomų rūšių laukinių gyvūnų padarytos žalos atlyginimo reglamentavimas. Lietuvos Respublikos laukinės gyvūnijos įstatymo 35 straipsnio 2 dalies 3 punkte nustatyta, kad griežtai saugomų rūšių laukinių gyvūnų padarytą žalą atlygina valstybė, jeigu neįrodoma, kad žala atsirado dėl nenugalimos jėgos, nukentėjusio asmens tyčios ar kitų Civilinio kodekso 6.253 straipsnyje numatytų aplinkybių⁸⁷. Tai reiškia, kad šiuo atveju valstybė prisiima pareigą atlyginti žalą nepriklausomai nuo savo kaltės, kadangi griežtai saugomų rūšių apsauga yra valstybės funkcija. Tokiu būdu valstybė perima su šių gyvūnų apsauga susijusią riziką ir jos neigiamas pasekmes.

⁸⁵ „Lietuvos Respublikos civilinis kodeksas“, *supra note*, 12.

⁸⁶ „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus 2013 m. gruodžio 18 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-683/2013“, Infoplex praktika, žiūrėta 2026 m balandžio 15 d., <https://www.infolex.lt/tp/778127>.

⁸⁷ „Lietuvos Respublikos laukinės gyvūnijos įstatymas“, *supra note*, 66.

Apibendrinant galima teigti, kad Lietuvos teisėje atsakomybė už laukinių gyvūnų padarytą žalą nėra reglamentuojama vienodai, o priklauso nuo konkrečių aplinkybių ir žalos atsiradimo situacijos. Analizuoti teisės aktai leidžia išskirti kelis skirtingus atsakomybės modelius: medžiojamųjų gyvūnų padarytos žalos atveju medžioklės plotų naudotojams įstatyme nustatyta pareiga atlyginti žalą, kai nustatomos įstatyme numatytos sąlygos, tačiau tam nereikia įrodinėti jų kaltės. Griežtai saugomų rūšių laukinių gyvūnų padarytos žalos atvejais pareiga atlyginti žalą tenka valstybei, kuri prisiima su šių gyvūnų apsauga susijusią riziką. Tuo tarpu eismo įvykių metu atsiradusios žalos atveju taip pat yra atsakinga valstybė, tačiau jos atsakomybė grindžiama bendrosiomis civilinės atsakomybės sąlygomis ir reikalauja kaltės įrodymo. Tokia skirtinga teisinio reguliavimo sistema rodo, kad atsakomybės už laukinių gyvūnų padarytą žalą modeliai yra skirtingi ir priklauso nuo gyvūnų teisinio statuso bei žalos atsiradimo aplinkybių.

2. ATSAKOMYBĖS UŽ LAUKINIŲ GYVŪNŲ PADARYTĄ ŽALĄ TAIKYMO SĄLYGOS IR RIBOS

Šiame skyriuje analizuojamos civilinės atsakomybės už laukinių gyvūnų padarytą žalą taikymo sąlygos ir ribos. Nagrinėjamos bendrosios civilinės atsakomybės sąlygos, jų turinys ir reikšmė sprendžiant atsakomybės klausimus konkrečiais atvejais. Taip pat nagrinėjami atvejai, kada atsakomybė gali būti ribojama ar netaikoma, vertinant teisės aktų nuostatas ir analizuojant teismų praktiką. Šio skyriaus analizė leidžia išsamiau įvertinti civilinės atsakomybės taikymo ypatumus laukinių gyvūnų padarytos žalos kontekste.

Praktikoje laukinių gyvūnų padarytos žalos atvejai yra dažni ir įvairūs, ypač eismo įvykių bei žalos ūkiui kontekste. Tai patvirtina tiek teismų praktika, tiek gausūs viešoje erdvėje fiksuojami įvykiai, tokie kaip: „Įsibėgėja pavasarinė gyvūnų migracija, kaip išvengti susidūrimų kelyje?“⁸⁸, „Žvėrių padaryta žala šiomet smarkiai išaugo [...]“⁸⁹, „Laukinis gyvūnas autostradoje prie Vilniaus sukėlė avariją: susidūrus autobusui ir sunkvežimiui nukentėjo 7 žmonės“⁹⁰, „Dėl šernų padarytos žalos teisme santykius aiškinosi ūkininkas ir medžiotojai“⁹¹, „Susidūrimas su šernu už 90 tūkstančių eurų [...]“⁹², „Briedis Vilniaus centre: kas atlygintų žalą, susidūrus su žvėrimi“⁹³, ir kt. Tai rodo, kad laukinių gyvūnų padarytos žalos problema yra aktuali praktikoje ir kelia nemažai teisinių klausimų.

2.1. Laukinių gyvūnų padarytos žalos samprata ir jos rūšys

Laukinių gyvūnų daroma žala pasižymi didele įvairove, kurią lemia tiek gyvūnų elgesio ypatumai, tiek žmogaus veikla. Laukiniai gyvūnai yra sunkiai kontroliuojami, todėl jų daroma žala

⁸⁸ „Via Lietuva“: įsibėgėja pavasarinė gyvūnų migracija, kaip išvengti susidūrimų kelyje?, BNS, žiūrėta 2026 m. balandžio 10 d., <https://sc.bns.lt/view/item/via-lietuva-isisbegeja-pavasarine-gyvunu-migracija-kaip-isyvengti-susidurimu-kelyje-527532>.

⁸⁹ „Žvėrių padaryta žala šiomet smarkiai išaugo: ko tikėtis ūkininkams“, Delfi, žiūrėta 2026 m. balandžio 10 d., <https://www.delfi.lt/tvarilietuva/aplinka/zveriu-padaryta-zala-siomet-smarkiai-isaugo-ko-tiketis-ukininkams-toliau-120125276>.

⁹⁰ „Laukinis gyvūnas autostradoje prie Vilniaus sukėlė avariją: susidūrus autobusui ir sunkvežimiui nukentėjo 7 žmonės“, Lrytas, žiūrėta 2026 m. balandžio 10 d., <https://www.lrytas.lt/lietuvsdiena/kriminalai/2026/04/10/news/laukinis-gyvunas-autostradoje-prie-vilniaus-sukele-avarija-susidurus-autobusui-ir-sunkvezimiui-nukentejo-7-zmones-42007258>.

⁹¹ „Dėl šernų padarytos žalos teisme santykius aiškinosi ūkininkas ir medžiotojai“, Lrytas, žiūrėta 2026 m. balandžio 10 d., <https://www.lrytas.lt/verslas/agro-naujienos/2025/05/27/news/del-sernu-padarytos-zalos-teisme-santykius-aiskinosi-ukininkas-ir-medziotojai-38027204>.

⁹² „Susidūrimas su šernu už 90 tūkst. eurų: gegužė – pavojingiausias mėnuo keliuose“, TV3, žiūrėta 2026 m. balandžio 10 d., <https://www.tv3.lt/naujiena/automanas/susidurimas-su-sernu-uz-90-tukst-euru-geguze-pavojingiausias-menuo-keliuose-n1417001>.

⁹³ „Briedis Vilniaus centre: kas atlygintų žalą, susidūrus su žvėrimi“, 15min., žiūrėta 2026 m. balandžio 10 d., https://www.15min.lt/verslas/naujiena/saugukelyje-lt/briedis-vilniaus-centre-kas-atlygintu-zala-susidurus-su-zverimi-1662-2454432?utm_medium=copied.

dažnai atsiranda netikėtai ir nepriklausomai nuo žmogaus valios. Be to, žmogaus vykdoma ūkinė veikla, keičiant natūralią aplinką, lemia dažnesnius susidūrimus su laukiniais gyvūnais, dėl ko didėja žalos atsiradimo tikimybė.

Kaip jau buvo aptarta ankstesniame skyriuje, žala yra viena iš būtinųjų civilinės atsakomybės sąlygų, tačiau šiuo atveju svarbu detaliau atskleisti laukinių gyvūnų padarytos žalos sampratą ir jos rūšis.

Civilinėje teisėje žala pirmiausia skirstoma pagal jos pobūdį į turtinę ir neturtinę, atsižvelgiant į tai, ar pažeidžiami asmens turtiniai, ar neturtiniai interesai. LR CK 6.249 straipsnyje nustatyta, kad žala apima asmens turto netekimą arba sužalojimą, patirtas išlaidas bei negautas pajamas, kurias asmuo būtų gavęs, jeigu nebūtų buvę neteisėtų veiksmų. Tuo tarpu LR CK 6.250 straipsnyje apibrėžiama neturtinė žala, kuri siejama su fiziniu skausmu, dvasiniais išgyvenimais, emocijų depresija ir kitais neigiamais padariniais⁹⁴. LAT yra išaiškinęs, kad žala – tai teisės saugomų asmeninių ir (ar) turtinių vertybių sunaikinimas arba pakenkimas teisėtiems interesams neteisėtais veiksmais, sukėlęs neigiamų padarinių, kuriuos pagal įstatymus galima įvertinti turtine išraiška⁹⁵. Toks žalos skirstymas yra universalus ir taikomas visiems civilinės atsakomybės atvejams, todėl jis aktualus ir nagrinėjant laukinių gyvūnų padarytą žalą. Nors laukinių gyvūnų veikla pasižymi specifika, susijusia su jų nevaldomu elgesiu, jų padaryta žala taip pat gali pasireikšti tiek turtine, tiek neturtine forma.

Turtinė žala laukinių gyvūnų padarytos žalos atvejais pasireiškia įvairiomis formomis, priklausomai nuo pažeidžiamo objekto pobūdžio. Specialiajame teisiniame reguliavime numatyta, kad laukiniai gyvūnai gali padaryti žalą žemės ūkio pasėliams, miškui, hidrotechnikos įrenginiams, taip pat ūkiniams gyvūnams. Be to, praktikoje reikšmingą dalį sudaro žala, atsirandanti eismo įvykių metu, kai transporto priemonės susiduria su laukiniais gyvūnais. Taip pat žala gali būti padaroma ir griežtai saugomų rūšių laukinių gyvūnų, paveikiant įvairius turtinius objektus, įskaitant žemės ūkio produkciją, mišką ar kitą turtą⁹⁶.

Be turtinės žalos, laukinių gyvūnų padarytos žalos atvejais gali būti pažeidžiami ir asmens neturtiniai interesai. Tokia žala dažniausiai pasireiškia eismo įvykių metu susidūrus su laukiniais gyvūnais, kai nukenčia asmens sveikata ar gyvybė. Teismų praktikoje neturtinė žala siejama su asmens patiriamais fiziniais ir dvasiniais išgyvenimais, atsirandančiais pažeidus teisės saugomas neturtines vertybes⁹⁷. LR CK 1.114 straipsnyje įtvirtinta, kad civilinė teisė saugo tokias vertybes

⁹⁴ „Lietuvos Respublikos civilinis kodeksas“, *supra note*, 12.

⁹⁵ „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus 2015 m. balandžio 17 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-220-916/2015“, Infoplex praktika, žiūrėta 2026 m. balandžio 1 d., <https://www.infolex.lt/ta/Default.aspx?ID=20&item=doc&aktoid=1040507>.

⁹⁶ „Lietuvos Respublikos laukinės gyvūnijos įstatymas“, *supra note*, 66.

⁹⁷ „Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2026 m. kovo 18 d. nutartis administracinėje byloje Nr. eA-234-520/2026“, Infoplex praktika, žiūrėta 2026 m. balandžio 10 d., https://www.infolex.lt/tp/2370298#B_0.

kaip gyvybė, sveikata, kūno neliečiamybė, garbė ir orumas⁹⁸, todėl jų pažeidimas laikytinas teisiškai reikšmingu ir gali lemti neturtinės žalos atsiradimą.

Nors žalos samprata ir jos rūšys civilinėje teisėje yra aiškiai suformuluotos, jų praktinis taikymas laukinių gyvūnų padarytos žalos bylose atsiskleidžia analizuojant teismų praktiką. Kaip pavyzdį galima pateikti, Vilniaus apygardos teismo 2024 m. birželio 28 d. nutartį civilinėje byloje Nr. e2A-1378-1097/2024⁹⁹, kurioje nagrinėtas eismo įvykis, kurio metu staiga į kelią išbėgo laukinis gyvūnas – briedis. Ir buvo sukeltas eismo įvykis, dėl kurio buvo apgadintas ieškovo automobilis ir dėl to patirta turtinė žala. Šioje byloje taip pat buvo nagrinėjamas valstybės civilinės atsakomybės klausimas, akcentuojant, kad žalos atlyginimas galimas tik nustačius visas sąlygas, būtinas civilinei atsakomybei kilti, tokias kaip valstybės neveikimas ir priežastinis ryšys. Šis pavyzdys rodo, kad laukinių gyvūnų padaryta turtinė žala dažniausiai siejama su eismo įvykiais, tačiau jos atlyginimas priklauso nuo civilinės atsakomybės sąlygų įrodymo.

Analizuojant teismų praktiką pastebima, kad pasitaiko tokių atvejų, kai laukinių gyvūnų padaryta žala apima tiek turtinę, tiek neturtinę žalą. Kaip pavyzdį galima pateikti Vilniaus apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus 2024 m. rugsėjo 24 d. nutartį civilinėje byloje Nr. e2A-2010-779/2024, iš kurios matyti, kad eismo įvykio metu automobilis susidūrė su į kelią išbėgusiu laukiniu gyvūnu (šernu), dėl ko įvyko eismo įvykis, kurio metu visiškai buvo sugadinta transporto priemonė bei sužalota vairuotojo sveikata. Byloje taip pat buvo konstatuota, kad susidūrimas įvyko tamsiu paros metu, gyvūnui išbėgus į važiuojamąjį kelio dalį, kas rodo, jog tokio pobūdžio žala dažnai atsiranda staiga ir yra sunkiai prognozuojama. Tokios aplinkybės patvirtina laukinių gyvūnų padarytos žalos specifiką – ji neretai kyla nepriklausomai nuo žmogaus valios ir pasižymi padarinių kompleksiskumu¹⁰⁰. Šis pavyzdys leidžia daryti išvadą, kad laukinių gyvūnų padaryta žala gali apimti tiek materialinius nuostolius, pasireiškiančius turto sugadinimu ar sunaikinimu, tiek neturtinius padarinius, susijusius su asmens sveikatos sutrikdymu ir patiriamais fiziniais bei dvasiniais išgyvenimais.

Nors teisės aktuose numatyta, kad laukinių gyvūnų padaryta turtinė žala gali pasireikšti ne tik eismo įvykių metu, bet ir kaip žala žemės ūkio pasėliams, miškui, hidrotechnikos įrenginiams ar ūkiniams gyvūnams, teismų praktikoje tokių bylų nagrinėjama gerokai mažiau. Atlikus teismų praktikos analizę Infollex sistemoje, matyti, kad bylos, susijusios su tokio pobūdžio žala, daugiausia buvo nagrinėjamos ankstesniu laikotarpiu (apie 2016 m.), o naujesnėje teismų praktikoje dominuoja ginčai dėl eismo įvykių metu laukinių gyvūnų padarytos žalos.

⁹⁸ „Lietuvos Respublikos civilinis kodeksas“, *supra note*, 12.

⁹⁹ „Vilniaus apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus 2024 m. birželio 28 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e2A-1378-1097/2024“, Infollex praktika, žiūrėta 2026 m. balandžio 10 d., https://www.infollex.lt/tp/2254206#B_0.

¹⁰⁰ „Vilniaus apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus 2024 m. rugsėjo 24 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e2A-2010-779/2024“, Infollex praktika, žiūrėta 2026 m. balandžio 10 d., https://www.infollex.lt/tp/2272450#B_0.

Atsižvelgus į aptartus pavyzdžius, matyti, kad nors teoriniu ir teisiniu požiūriu laukinių gyvūnų padarytos žalos rūšys yra įvairios, praktikoje aktualiausia ir dažniausiai nagrinėjama išlieka žala, kai ji atsiranda transporto priemonių susidūrimo su laukiniais gyvūnais atvejais. Apibendrinant galima daryti išvadą, kad laukinių gyvūnų daroma žala civilinėje teisėje atitinka bendrąją žalos skirstymą į turtinę ir neturtinę, tačiau pasižymi specifika dėl jos atsiradimo aplinkybių. Tokia žala dažnai kyla netikėtai, nepriklausomai nuo žmogaus valios, o jos atlyginimas praktikoje priklauso nuo visų civilinės atsakomybės sąlygų įrodymo. Tai lemia šios kategorijos ginčų sudėtingumą ir aktualumą teismų praktikoje.

2.2. Priežastinio ryšio nustatymas gyvūnų padarytos žalos byloje

Nustatant atsakomybę gyvūnų padarytos žalos byloje, nepakanka vien konstatuoti žalos atsiradimo faktą – būtina įrodyti, kad konkreti žala kilo būtent dėl tam tikrų neteisėtų veiksmų ar neveikimo. Kitaip tariant, turi būti nustatyta, kad tarp veiksmų ir atsiradusių padarinių egzistuoja priežastinis ryšys. Priežastinio ryšio samprata yra pateikta LR CK 6.247 straipsnyje. Jame nurodyta, kad „atlyginami tik tie nuostoliai, kurie yra susiję su skolininko veiksmais, nulėmusiais skolininko civilinę atsakomybę tokiu būdu, kad nuostoliai pagal jų ir civilinės atsakomybės prigimtį gali būti laikomi skolininko veiksmų (veikimo ar neveikimo) rezultatu“¹⁰¹. Ši norma nereikalauja, kad skolininko veiksmai būtų vienintelė priežastis, dėl ko buvo padaryti nuostoliai. Priežastiniam ryšiui nustatyti pakanka įrodyti, kad skolininko veiksmai yra viena iš padarytos žalos atsiradimo priežasčių.

Priežastinis ryšys yra civilinės atsakomybės sąlyga, kurią būtina įrodyti taikant civilinę atsakomybę tiek už naminių arba asmens žinioje esančių laukinių gyvūnų padarytą žalą, tiek už laisvėje gyvenančių laukinių gyvūnų padarytą žalą. Priežastinio ryšio nustatymo analizė apima ne tik laisvėje gyvenančių laukinių gyvūnų padarytos žalos atvejus, bet ir bylas, susijusias su naminių bei asmens žinioje esančių laukinių gyvūnų padaryta žala. Toks požiūris leidžia išsamiau atskleisti šios civilinės atsakomybės sąlygos turinį ir jos taikymo praktiką.

Kaip pavyzdį galima pateikti Kauno apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus 2024 m. liepos 30 d. nutartį civilinėje byloje Nr. e2A-1012-657/2024, kurioje nagrinėtas atvejis kai ieškovė kreipėsi į teismą prašydama priteisti jai padarytą turtinę bei neturtinę žalą dėl to, kad vykusio Lietuvos konkūrų čempionato metu atsakovės vedamas žirgas įspyrė ieškovei ir ją sužalojo. Ieškovė dėl įvykio jautė didelį skausmą, patyrė sunkių sužalojimų. Ji buvo gydoma ligoninėje, vėliau gydėsi namuose, gyvenimas buvo apsunkintas dėl stiprių skausmų, žaizdų perrišimo, vaistų

¹⁰¹ „Lietuvos Respublikos civilinis kodeksas“, *supra note*, 12.

vartojimo [...] ieškovė patyrė didelį fizinį skausmą, emocinius išgyvenimus, stresą, nerimą, dėl ko buvo konsultuota psichiatro bei psichoterapeuto¹⁰².

Išanalizavus bylą matyti, kad nagrinėjamoje byloje pirmosios instancijos teismas, sprenddamas civilinės atsakomybės taikymo klausimą, ypatingą dėmesį skyrė priežastinio ryšio nustatymui tarp atsakovų veiksmų ir ieškovės patirtos žalos. Teismas konstatavo, kad žala kilo ne atsitiktinai, o dėl konkrečių atsakovės veiksmų, susijusių su žirgo valdymu. Nustatyta, kad atsakovė vedė žirgą ir neužtikrino saugaus atstumo tarp gyvūnų, nors tokia rizika buvo akivaizdi, todėl jos elgesys buvo vertinamas kaip sukūręs pavojingą situaciją. Teismas padarė išvadą, kad būtent šie veiksmai lėmė žirgo reakciją – spyri, kuris tiesiogiai sukėlė ieškovės sužalojimus, todėl tarp atsakovės veiksmų ir atsiradusios žalos egzistuoja tiesioginis priežastinis ryšys¹⁰³. Po apeliacinio skundo bylą nagrinėjęs teismas nustatė, kad priežastinis ryšys egzistuoja tarp atsakovų netinkamo elgesio – saugumo reikalavimų nesilaikymo ir žirgo nesuvaldymo – bei ieškovės patirtos žalos. Nors nebuvo įmanoma tiksliai nustatyti kiekvieno atsakovo individualaus indėlio į žalos atsiradimą, pripažinta, kad jų bendri veiksmai sudarė sąlygas žalai atsirasti, todėl konstatuotas teisiškai reikšmingas priežastinis ryšys tarp atsakovų veiksmų ir atsiradusios žalos¹⁰⁴. Taigi iš to matyti, kad civilinei atsakomybei už gyvūnų padarytą žalą kilti yra būtina nustatyti, kad buvo ne tiks atsitiktinis priežastinis ryšys, o teisiškai reikšmingas ryšys. Teisiškai reikšmingas priežastinis ryšys būna tada kai „veika buvo būtina padarinių kilimo sąlyga (be jos ji nebūtų kilusi), taip pat kai ji lėmė padarinių atsiradimą (buvo esminė padarinių atsiradimo priežastis). Tais atvejais, kai padariniai nulemti ne vienos, bet kelių priežasčių, būtina įvertinti, kokią įtaką padariniams atsirasti turėjo kaltininko veika, palyginti su kitais veiksniais, prisidėjusiais prie padarinių kilimo“¹⁰⁵.

Apibendrinant galima teigti, kad nagrinėjamoje byloje teismai priežastinį ryšį vertino ne formaliai, o kompleksiskai, atsižvelgdami į atsakovų elgesio pavojingumą, pareigų pažeidimą ir jų veiksmų įtaką žalos atsiradimui. Tokia praktika patvirtina, kad priežastinio ryšio nustatymas byloje dėl gyvūnų padarytos žalos yra glaudžiai susijęs su asmens pareiga valdyti riziką ir užtikrinti saugų elgesį su gyvūnais.

Tam tikrais atvejais nustatyti priežastinį ryšį tarp gyvūno savininko (valdytojo) neteisėtų veiksmų ir atsiradusios žalos nėra sudėtinga. Tai parodo Vilniaus apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus 2024 m. gegužės 21 d. nutarties civilinėje byloje Nr. e2A-964-614/2024, analizė, iš kurios

¹⁰² „Kauno apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus 2024 m. liepos 30 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e2A-1012-657/2024“, Infoplex praktika, žiūrėta 2026 m., balandžio 12 d., https://www.infolex.lt/tp/2262866#B_0.

¹⁰³ *Ibid.*

¹⁰⁴ *Ibid.*

¹⁰⁵ „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2023 m. balandžio 13 d. nutartis baudžiamojoje byloje“, Nr. 2K-100-387/2023, Infoplex praktika, žiūrėta 2026 m. balandžio 14 d., https://www.lat.lt/data/public/uploads/2023/06/lat_aktuali_praktika_balandis_2023.pdf.

matyti, kad ieškovas kreipėsi į teismą su civiliniu ieškiniu prašydamas priteisti iš atsakovų jam padarytą turtinę bei neturtinę žalą, nurodydamas, kad atsakovai buvo nesaugiai įrengę voljerą, kuriame laikė savo šunį, dėl netinkamos jo priežiūros šuo tapo agresyvus, ištrūko iš voljero ir užpuolęs sukandžiojo ieškovą. Dėl ko jam buvo padaryta turtinė ir neturtinė žala¹⁰⁶.

Apeliacinės instancijos teismas, išnagrinėjęs bylą apeliacine tvarka, konstatavo, kad byloje buvo nustatyta, kad iš netinkamai įrengto voljero ištrūko atsakovams priklausantis šuo ir užpuolė ieškovą, todėl egzistuoja priežastinis ryšys tarp atsakovų neteisėtų veiksmų (netinkamos gyvūno priežiūros) ir ieškovui padarytos žalos. Teismas pasisakė, kad atsakovai neužtikrino, kad jiems priklausantis šuo neišbėgtų iš voljero ir neužpultų ieškovo. Atsiradusias neigiamas pasekmes lėmė atsakovų neteisėti veiksmai, nesilaikant gyvūnų laikymą ir priežiūrą reglamentuojančių įstatymų. Atsakovai neužtikrino tinkamų šuns laikymo sąlygų, dėl kurių jis nepadarytų žalos kitiems asmenims¹⁰⁷.

Išanalizavus pirmos ir apeliacinės instancijos teismų praktiką, kuriose nagrinėjama atsakomybė už naminių gyvūnų arba asmens žinioje esančių laukinių gyvūnų padarytą žalą nustatyta, kad priežastinio ryšio nustatymas nesukelia didesnių sunkumų. Tai lemia aplinkybė, kad gyvūnų laikymas ir priežiūros sąlygos yra aiškiai reglamentuotos Lietuvos teisės aktuose, o jų pažeidimas dažniausiai susijęs su tiesiogiai atsiradusia žala. Taip pat Lietuvos teisėje yra aiškiai reglamentuota kas atsako už naminių gyvūnų arba asmens žinioje esančių laukinių gyvūnų padarytą žalą. Visai kitokia situacija yra teismuose nagrinėjant bylas dėl atsakomybės už laukinių gyvūnų padarytą žalą, kadangi priežastinio ryšio nustatymas yra daug sudėtingesnis ir dažnai kelia problemų teismuose.

Apibendrinant darytina išvada, kad priežastinio ryšio nustatymas bylose dėl gyvūnų padarytos žalos yra esminė civilinės atsakomybės sąlyga, kurios vertinimas teismų praktikoje grindžiamas ne formaliu, o kompleksiniu požiūriu. Teismai vertina ne tik patį žalos atsiradimo faktą, bet ir gyvūno laikytojo elgesį, pareigų laikymąsi bei jų įtaką žalingiems padariniams. Praktikos analizė parodo, kad bylose dėl naminių ar asmens žinioje esančių laukinių gyvūnų padarytos žalos, priežastinio ryšio nustatymas nesukelia didesnių sunkumų. Tuo tarpu sprendžiant atsakomybės klausimą tais atvejais, kai žalą padaro laisvėje gyvenantys laukiniai gyvūnai, priežastinio ryšio nustatymas tampa kur kas sudėtingesnis.

Atsižvelgiant į tai, toliau šiame darbe tikslinga analizuoti teisės aktus ir nustatyti civilinės atsakomybės subjektus, siekiant išsiaiškinti, kam konkrečiais atvejais tenka pareiga atlyginti

¹⁰⁶ „Vilniaus apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus 2024 m. gegužės 21 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e2A-964-614/2024“, Infoplex praktika, žiūrėta 2026 m. balandžio 14 d., <https://www.infolex.lt/tp/2253857>.

¹⁰⁷ *Ibid.*

gyvūnų padarytą žalą. Tinkamas atsakingo subjekto nustatymas lemia veiksmingą civilinės atsakomybės taikymą ir žalos atlyginimą.

2.3. Atsakomybės už gyvūnų padarytą žalą subjektai

Nagrinėjant atsakomybės už gyvūnų padarytą žalą subjektus, svarbu atsižvelgti ne tik į laisvėje gyvenančių laukinių gyvūnų padarytos žalos atvejus, bet ir į bendrąjį teisinį reguliavimą, taikomą naminių bei asmens žinioje esančių laukinių gyvūnų atžvilgiu. Nors šiame darbe pagrindinis dėmesys skiriamas laukinių gyvūnų padarytai žalai, platesnis subjektų analizavimas leidžia sistemiškai atskleisti civilinės atsakomybės taikymo principus ir aiškiau identifikuoti atsakingus asmenis skirtingose situacijose. Toks lyginamasis požiūris padeda geriau suprasti atsakomybės paskirstymo logiką bei jos ypatumus nagrinėjamuose santykiuose. Lietuvos Respublikos teisės aktuose, reglamentuojančiuose atsakomybę už gyvūnų padarytą žalą, nėra pateikiamas išsamus atsakingų subjektų sąrašas. Todėl šių subjektų nustatymas reikalauja sisteminio teisės normų aiškinimo, remiantis skirtingais teisės aktais bei juos aiškinančia teismų praktika.

Kaip jau ne kartą paminėta šiame darbe pagrindinė bendroji norma yra LR CK 6.267 straipsnis. Pagal jo 1 dalį atsakomybė už naminių gyvūnų arba asmens žinioje esančių laukinių gyvūnų padarytą žalą tenka gyvūno savininkui arba valdytojui. Naminių gyvūnų savininkas atsako už savo gyvūno padarytą žalą net ir tuo atveju, jeigu jis pabėga¹⁰⁸. Tuo tarpu to paties straipsnio 2 dalyje numatyta, kad laukinių žvėrių padaryta žala atlyginama įstatymų nustatyta tvarka, todėl atsakomybės subjektai turi būti nustatomi remiantis specialiuoju teisiniu reguliavimu. Tai reiškia, kad subjektai skirstomi pagal tai ar žalą padarė naminiai ar asmens žinioje esantys laukiniai gyvūnai, ar žala kilo dėl laisvėje gyvenančių laukinių gyvūnų. Būtent dėl šio LR CK išskirto reglamentavimo subjektų klausimą būtina spręsti sistemiškai, kartu taikant LR CK, Laukinės gyvūnijos įstatymą bei Medžioklės įstatymą.

Naminių gyvūnų ar asmens žinioje esančių laukinių gyvūnų padarytos žalos atvejais pagrindinis subjektas yra gyvūno savininkas arba valdytojas. Aiškinantis šios sąvokos reikšmę labai svarbu yra Lietuvos Respublikos gyvūnų gerovės ir apsaugos įstatyme apibrėžta gyvūno laikytojo samprata: „gyvūno laikytojas – asmuo, kuris yra gyvūno savininkas ar jį laiko atlygintinai ar neatlygintinai“¹⁰⁹. Būtent todėl civilinės atsakomybės prasme lemiamą yra ne vien formalioji nuosavybė, bet ir realus gyvūno valdymas, priežiūra bei galimybė kontroliuoti jo elgesį. Toks

¹⁰⁸ „Lietuvos Respublikos civilinis kodeksas“, *supra note*, 12.

¹⁰⁹ „Lietuvos Respublikos gyvūnų gerovės ir apsaugos įstatymas“, *supra note*, 64.

aiškinimas dera su LR CK 6.267 straipsnio formuluote, ir su teismų praktika, kurioje vertinama, ar atsakovas iš tikrųjų užtikrino gyvūno kontrolę.

Toks aiškinimas reiškia, kad subjektu gali būti ne tik gyvūno savininkas, kuriam gyvūnas priklauso teisėtai. Analizuojant teismų praktiką pastebima, kad tais atvejais kai gyvūnas perduotas kitam asmeniui vedžioti, prižiūrėti, dresuoti, naudoti veikloje ar faktiškai laikyti, byloje esminiu klausimu tampa, kieno žinioje buvo gyvūnas žalos padarymo metu. Kaip pavyzdį galima pateikti šitame darbe jau nagrinėtą Kauno apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus 2024 m. liepos 30 d. nutartį civilinėje byloje Nr. e2A-1012-657/2024, kurioje buvo sprendžiamas atsakomybės klausimas dėl žalos atlyginimo ieškovei dėl to, kad varžybų metu mergaitė vedė žirgą priklausantį jos tėvui, kuris įsipyre ieškovei ir taip padarė jai turtinę bei neturtinę žalą¹¹⁰. Nagrinėjęs bylą teismas konstatavo, kad už sukeltą žalą solidariai yra atsakingi tiek žirgo savininkas, tiek žirgo valdytoja (sportininkė), kuri žirgą vedė. Žirgo savininkas neįdėjo pastangų užtikrinti, kad gyvūnas nepridarytų žalos, o žirgo valdytoja nebuvo tiek rūpestinga ir atidi, kad nenukentėtų kiti asmenys. Iš šios bylos analizės matyti, kad atsakingu subjektu pripažintas ne tik gyvūno savininkas, bet ir asmuo, kuris tuo metu kai buvo padaryta žala, valdė gyvūną. Tai reiškia, kad už gyvūno padarytą žalą gali būti atsakingi abu subjektai, nurodyti LR CK 6.267 straipsnio 1 dalyje, jeigu nustatoma, kad jie neįvykdė pareigos elgtis atidžiai ir rūpestingai, bei neužtikrino, kad tretiesiems asmenims nebūtų padaryta žalos.

Toks pats atsakingo subjekto nustatymo principas taikomas ir su tam tikrais laukiniais gyvūnais, kurie yra paimti iš aplinkos ir laikomi žmogaus žinioje. Nors Laukinės gyvūnijos įstatyme yra nustatyta, kad laisvėje gyvenantys laukiniai gyvūnai nuosavybės teise priklauso valstybei, tačiau tais atvejais kai jie yra teisėtai paimti iš aplinkos jie tampa teisėtais jų savininkų nuosavybės objektais¹¹¹. Už nelaisvėje laikomų laukinių gyvūnų padarytą žalą atsako juos laikantis asmuo – valdytojas, kaip asmuo faktiškai valdantis gyvūną ir turintis pareigą užtikrinti, kad šis nekeltų pavojaus kitiems asmenims. Tai reiškia, kad gyvūnai, tais atvejais kai jie laikomi nelaisvėje, patenka į LR CK 6.267 straipsnio 1 dalies taikymo sritį ir už jų padarytą žalą atsako savininkas ar valdytojas, o ne valstybė.

Aptarus už naminių gyvūnų padarytą žalą atsakingus subjektus, tikslinga pereiti prie laukinių gyvūnų daromos žalos ir už juos atsakingų subjektų reglamentavimo. Ši sritis pasižymi specifika, kadangi laukiniai gyvūnai paprastai neturi konkretaus savininko, o atsakomybės subjektai siejami su medžioklės plotų naudotojais ir valstybe.

¹¹⁰ „Kauno apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus 2024 m. liepos 30 d. nutartį civilinėje byloje Nr. e2A-1012-657/2024“, *supra note*, 102.

¹¹¹ „Lietuvos Respublikos laukinės gyvūnijos įstatymas“, *supra note*, 66.

Analizuojant subjektų, atsakingų už laisvėje gyvenančių medžiojamųjų gyvūnų padarytą žalą klausimą ypač svarbu tai, kad nuo 2026 m. sausio 1 d., įsigaliojo nauja Medžioklės įstatymo 18 straipsnio redakcija, kurioje kur kas aiškiau negu anksčiau išskirti už žalą atsakingi subjektai. Pagal galiojančią įstatymo redakciją žalą žemės, miško ir vandens telkinių sklypų savininkams, valdytojams ir naudotojams arba ūkinių gyvūnų savininkams ir laikytojams atlygina medžioklės plotų naudotojai. Žalą jie atlygina tais atvejais kai žala padaroma pasėliams, pievoms, sumedėjusiems sodo augalams ar hidrotechniniams statiniams, melioracijos statiniams ir žalą padaro kanopiniai žvėrys ar bebrai, jeigu juos medžioti nėra uždrausta ištisus metus. Taip pat atlygina žalą miškui, kai ją padaro kanopiniai žvėrys ar bebrai, jeigu juos medžioti nėra uždrausta ištisus metus¹¹². Tame pačiame straipsnyje aiškiai apibrėžti atvejai, kuomet valstybė tampa atsakingu subjektu už laisvėje gyvenančių medžiojamųjų gyvūnų padarytą žalą. Valstybė žalą atlygina tais atvejais, kai „pakenkdami pasėliams, pievoms, sumedėjusiems sodo augalams, bitynams, miškui, hidrotechniniams ir melioracijos statiniams žalą padarė medžiojamieji gyvūnai, kuriuos medžioti yra uždrausta ištisus metus, arba kai žalą ūkiniams gyvūnams padarė vilkai, rudieji lokiai ar lūšys“¹¹³. Vadinasi, laisvėje gyvenančių medžiojamųjų gyvūnų padarytos žalos atveju atsakomybės subjektas nėra vienas universalus subjektas – jis nustatomas pagal konkrečią žalos rūšį ir ją padariusio gyvūno rūšį.

Analizuojant teisės aktus, reglamentuojančius subjektų klausimą matyti, kad atsakomybės už griežtai saugomų rūšių laukinių gyvūnų padarytą žalą subjektas yra nustatomas vadovaujantis Laukinės gyvūnijos įstatymo nuostatomis, todėl šio teisės akto analizė yra reikšminga siekiant identifikuoti atsakingą subjektą. Pagal minimo įstatymo 35 straipsnio nuostatas matyti, kad griežtai saugomų rūšių laukinių gyvūnų padarytą žalą atlygina valstybė. Žala yra atlyginama jeigu ji padaroma „pasėliams, pievoms, sumedėjusiems sodo augalams, bitynams, domestikuotiems ar ūkiniams gyvūnams, miškui, hidrotechniniams ir melioracijos statiniams ar kitiems objektams, žemės, miško ir vandens telkinių sklypų savininkams, valdytojams ir naudotojams“¹¹⁴. Nors už tokią žalą atsakomybė tenka valstybei, tačiau ji nėra įgyvendinama tiesiogiai, žalos atlyginimas vykdomas ne pačios valstybės kaip abstraktaus subjekto, bet jos vardu veikiančios aplinkos ministro įgalios institucijos, kuri įgaliojama Aplinkos apsaugos rėmimo programos įstatymo numatyta tvarka¹¹⁵. Taigi šioje kategorijoje materialus atsakomybės subjektas yra valstybė, tačiau instituciškai jos vardu veikia aplinkos ministro kompetencijoje esanti institucija, o žalos nustatymas paskirstytas savivaldybių lygmeniu.

¹¹² „Lietuvos Respublikos medžioklės įstatymas“, *supra note*, 5.

¹¹³ *Ibid.*

¹¹⁴ „Lietuvos Respublikos laukinės gyvūnijos įstatymas“, *supra note*, 66.

¹¹⁵ „Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos rėmimo programos įstatymas“, TAR, žiūrėta 2026 m. balandžio 17 d., <https://www.e-tar.lt/portal/it/legalAct/TAR.0F470A65DFCA/asr?csrt=11273115655470191529>.

Atskirai pažymėtinas klausimas dėl laisvėje gyvenančių, valstybei nuosavybės teise priklausančių laukinių gyvūnų padarytos žalos eismo įvykių metu. Iš įstatymų analizės matyti, kad valstybė laikoma subjektu už eismo įvykių metu atsiradusią žalą, kai ji kyla transporto priemonei susidūrus su laukiniu gyvūnu, tačiau tokia atsakomybė nėra absoliuti. Laukinės gyvūnijos įstatymo 35 straipsnio 2 dalies 2 punkte yra numatyta, kad žala atlyginama tik tuo atveju, jeigu nustatomi visi civilinės atsakomybės pagrindai – neteisėti valstybės veiksmai ar neveikimas, kaltė bei priežastinis ryšys tarp veiksmų ir atsiradusios žalos. Be to, atsakomybė nėra taikoma, jei įrodoma, kad žala atsirado dėl nenugalimos jėgos, nukentėjusiojo asmens veiksmų ar kitų LR CK 6.253 straipsnyje numatytų aplinkybių¹¹⁶.

Apibendrinant galima teigti, kad atsakomybės už gyvūnų padarytą žalą subjektai Lietuvos teisėje nėra apibrėžiami vienareikšmiškai, todėl jų nustatymas reikalauja sisteminio teisės normų aiškinimo. Turi būti atsižvelgta į gyvūno teisinį statusą ir konkrečias žalos atsiradimo aplinkybes. Naminių gyvūnų ir asmens žinioje esančių laukinių gyvūnų atveju atsakomybė siejama su gyvūno savininku ir valdytoju, akcentuojant ne tik formalų nuosavybės faktą, bet ir realų gyvūno kontrolės bei priežiūros aspektą. Tuo tarpu laisvėje gyvenančių laukinių gyvūnų padarytos žalos atvejais atsakomybės subjektai nustatomi diferencijuotai – priklausomai nuo gyvūno rūšies, žalos pobūdžio bei taikytino specialiojo teisinio reguliavimo. Tokiais atvejais atsakomybė gali tekti tiek medžioklės plotų naudotojams, tiek valstybei. Taigi atsakomybės subjektų nustatymas grindžiamas kompleksiniu teisiniu reguliavimu ir teismų praktika, leidžiančia kiekvienu konkrečiu atveju identifikuoti tinkamą atsakingą subjektą.

2.4. Atsakomybę šalinančios ir ją ribojančios aplinkybės

Nagrinėjant civilinę atsakomybę už gyvūnų padarytą žalą, svarbu ne tik nustatyti atsakomybės subjektus ir jos taikymo pagrindus, bet ir įvertinti aplinkybes, kurios gali šalinti arba riboti atsakomybę. Tokios aplinkybės yra reikšmingos sprendžiant, ar konkrečiu atveju atsakomybė apskritai gali būti taikoma, taip pat kokiu apimtimi ji turi būti įgyvendinama. Šiame poskyryje analizuojamos pagrindinės civilinę atsakomybę šalinančios ir ją ribojančios aplinkybės, numatytos teisės aktuose bei suformuotos teismų praktikoje, ypatingą dėmesį skiriant nenugalimos jėgos, nukentėjusiojo asmens veiksmų bei kitų reikšmingų veiksnių įtakai atsakomybės taikymui. Nors šiame darbe pagrindinis dėmesys skiriamas laukinių gyvūnų padarytai žalai, siekiant išsamiau atskleisti aptariamų aplinkybių taikymo ypatumus, tam tikrais atvejais pasitelkiami ir

¹¹⁶ „Lietuvos Respublikos laukinės gyvūnijos įstatymas“, *supra note*, 66.

pavyzdžiai iš bylų dėl naminių ar asmens žinioje esančių laukinių gyvūnų padarytos žalos. Tai leidžia sistemškai įvertinti nagrinėjamų aplinkybių reikšmę civilinės atsakomybės taikymui.

Net ir nustačius visas civilinės atsakomybės taikymo sąlygas, tam tikros faktinės aplinkybės gali lemti jos netaikymą arba atleidimą nuo jos visiškai arba iš dalies. Pagal bendrąją taisyklę, įtvirtintą LR CK 6.253 straipsnyje, „civilinė atsakomybė netaikoma, taip pat asmuo gali būti visiškai ar iš dalies atleistas nuo civilinės atsakomybės šiais pagrindais: dėl nenugalimos jėgos, valstybės veiksmų, trečiojo asmens veiksmų, nukentėjusio asmens veiksmų, būtinojo reikalingumo, būtinosios ginties, savigynos¹¹⁷“.

Kaip jau ne kartą šiame darbe buvo paminėta, LR CK 6.267 straipsnyje nustatyta, kad naminių gyvūnų arba asmens žinioje esančių laukinių gyvūnų padarytą žalą privalo atlyginti jų savininkas (valdytojas), jeigu neįrodo, kad egzistavo LR CK 6.270 straipsnio 1 dalyje numatytos aplinkybės¹¹⁸. Tai reiškia, kad vertinant atsakomybės už naminių ar asmens žinioje esančių laukinių gyvūnų padarytą žalą ribas, aktualios ir LR CK 6.270 straipsnyje įtvirtintos atsakomybę šalinančios aplinkybės. Atsižvelgiant į tai toliau darbe būtina išanalizuoti LR CK 6.270 straipsnio 1 dalyje numatytas aplinkybes bei jų taikymo ypatumus teismų praktikoje. Įstatymo leidėjas aiškiai įtvirtina, kad civilinė atsakomybė netaikoma tais atvejais, kai nustatoma nenugalima jėga arba nukentėjusiojo asmens tyčia ar didelis neatsargumas¹¹⁹. Apibendrinant galima daryti išvadą, kad pagrindinės atsakomybę už naminių gyvūnų ar asmens žinioje esančių laukinių gyvūnų padarytą žalą šalinančios ir ją ribojančios aplinkybės yra nenugalima jėga ir nukentėjusiojo asmens veiksmai.

Toliau analizuojant Laukinės gyvūnijos įstatymą matyti, kad atsakomybė už laisvėje gyvenančių laukinių gyvūnų padarytą žalą taip pat taikoma tik tais atvejais, jeigu neįrodoma, kad žala atsirado dėl nenugalimos jėgos, nukentėjusio asmens veiksmų¹²⁰. Tai reiškia, kad abiem atvejais, tiek už naminių, tiek už laukinių gyvūnų padarytą žalą atsakomybę šalinančios aplinkybės yra nenugalima jėga ir nukentėjusiojo asmens veiksmai, todėl darbe pasirinkta aptarti būtent šių aplinkybių ypatumus.

Pagal LR CK 6.212 straipsnį nenugalima jėga (*force majeure*) laikoma tokios aplinkybės, kurių negalima kontroliuoti bei protingai numatyti ir, kad nebuvo galima užkirsti kelio šių aplinkybių ar jų pasekmių atsiradimui. Tuo tarpu LR CK 6.253 straipsnyje apibrėžta sąvoka rodo, kad nenugalima jėga yra neišvengiamos ir nekontroliuojamos bei nepašalinamos aplinkybės, kurios nebuvo ir negalėjo būti numatytos¹²¹. Matyti, kad abiejuose straipsniuose pateiktas

¹¹⁷ „Lietuvos Respublikos civilinis kodeksas“, *supra note*, 12.

¹¹⁸ *Ibid.*

¹¹⁹ *Ibid.*

¹²⁰ „Lietuvos Respublikos laukinės gyvūnijos įstatymas“, *supra note*, 66.

¹²¹ *Ibid.*

nenugalimos jėgos apibrėžimas leidžia išskirti du pagrindinius jos požymius: nenuspėjamumą, kuris reiškia, kad aplinkybė nebuvo iš anksto žinoma ir protingai negalėjo būti numatyta, bei neišvengiamumą, kuris apibūdina objektyvų įvykio atsiradimą ir tai, kad įvykio bei jo pasekmių pašalinimas nepriklauso nuo skolininko valios. Kitaip tariant, nenugalimai jėgai priskiriamos tokios aplinkybės, kurios pasireiškia kaip išorinis poveikis ir kurių skolininkas savo pastangomis negali pašalinti.

Analizuojant teismų praktiką matyti, kad teismai ne kartą nagrinėjo atvejus bandydami išsiaiškinti ar gyvūno tam tikras elgesys gali būti laikomas nenugalimos jėgos aplinkybe. Analizuojamas atvejis, kuomet LAT buvo vertinama, ar laukinio gyvūno (briedžio) staigus išbėgimas į kelią gali būti laikomas nenugalimos jėgos aplinkybe. Pažymėtina, kad nors analizuojama nutartis nėra nauja, ji išlieka reikšminga nagrinėjamu klausimu, kadangi joje suformuota teisinė pozicija laikytina precedentu. Atsižvelgiant į tai, kad analogiškos situacijos vėlesnėje teismų praktikoje pakartotinai nagrinėtos nebuvo, šios nutarties analizė yra pagrįsta ir reikšminga nagrinėjamu atveju. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus 2009 m. lapkričio 23 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-509/2009, teisininkų bendruomenė ši byla dažnai vadinama „Briedžio byla“, iš kurios matyti, kad bylą nagrinėjusi teisėjų kolegija konstatavo, kad laukinio gyvūno staigus išbėgimas į kelią neatitinka nenugalimos jėgos požymių. Nes gyvūno išbėgimas galėjo būti numatomas ir jo rizika galėjo būti valdoma taikant tam tikras apsaugos ar prevencines priemones, tokias kaip greičio apribojimai, atitvarų įrengimai, gyvūnų pratinimas ir kt.¹²².

Iš šios bylos analizės matyti, kad LAT iš esmės suformavo aiškia poziciją, kad laukinio gyvūno staigus išbėgimas į kelią savaime negali būti laikomas nenugalimos jėgos aplinkybe. Nors toks įvykis gali atrodyti netikėtas, vis dėl to jis nelaikytinas visiškai neprognozuojamu ar nevaldomu, kadangi egzistuoja objektyvios galimybės mažinti tokios rizikos pasireiškimą, taikant įvairias apsaugos priemones.

Aptarus nenugalimos jėgos, kaip civilinę atsakomybę šalinančios aplinkybės, taikymo ribas, tikslinga pereiti prie kitos reikšmingos aplinkybės – nukentėjusiojo asmens veiksmų vertinimo. Skirtingai nei nenugalimos jėgos atveju, kai vertinamas išorinių, nuo atsakovo nepriklausančių aplinkybių poveikis, nukentėjusiojo veiksmų analizė leidžia nustatyti, ar pats žalą patyręs asmuo savo elgesiu neprisidėjo prie žalos atsiradimo ar jos padidėjimo. Tokiais atvejais aktualios LR CK 6.253 straipsnio nuostatos, numatančios galimybę mažinti civilinę atsakomybę arba nuo jos atleisti visiškai¹²³. Pačiame LR CK 6.253 straipsnyje nurodyta, kad nukentėjusiojo

¹²² „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus 2009 m. lapkričio 23 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-509/2009“, Infoplex praktika, žiūrėta 2026 m. balandžio 17 d., https://www.infollex.lt/tp/141628#B_0.

¹²³ „Lietuvos Respublikos civilinis kodeksas“, *supra note*, 12.

asmens veiksmai, tai „veiksmai, dėl kurių kaltas pats nukentėjęs asmuo ir dėl kurių jam atsirado ar padidėjo nuostoliai. Tai gali būti nukentėjusio asmens sutikimas, kad jam būtų padaryta žalos, arba rizikos prisiėmimas. Šis nukentėjusio asmens sutikimas gali būti pagrindas atleisti nuo civilinės atsakomybės tik tuo atveju, kai toks sutikimas ir žalos padarymas neprieštarauja imperatyviosioms teisės normoms, viešajai tvarkai, gerai moralei, sąžiningumo, protingumo ir teisingumo kriterijams“¹²⁴. Tai reiškia, kad nukentėjusiojo veiksmai – tai jo paties elgesys, turėjęs įtakos žalos atsiradimui ar jos padidėjimui, arba tam tikros rizikos prisiėmimas.

Kaip pavyzdį galima pateikti Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus 2015 m. gegužės 25 d. nutartį civilinėje byloje Nr. 3K-3-330-706/2015, kuri yra reikšminga analizuojant nukentėjusiojo asmens veiksmus kaip atsakomybę ribojančią arba ją šalinančią aplinkybę. Nagrinėjamos situacijos atveju ieškovas mėgino prisiteisti jam padarytą žalą dėl į kelią išbėgusio laukinio gyvūnų. Tačiau bylą nagrinėjusi LAT teisėjų kolegija pažymėjo, kad sprendžiant dėl žalos atlyginimo būtina įvertinti, ar nukentėjęs asmuo, atsižvelgdamas į konkrečias eismo sąlygas, pasirinko saugų važiavimo greitį ir ar jo paties elgesys neprisidėjo prie žalos atsiradimo ar jos padidėjimo. Kolegija konstatavo, kad eismo įvykis įvyko tamsiu paros metu, žiemos sąlygomis, esant apsiniaukusiam orui ir prastam matomumui, taip pat kelio dangą nebuvo ideali. Nepaisant to, vairuotojas važiavo artimu maksimaliai leistinam greičiui. Kas leido teismui konstatuoti, kad nukentėjusiojo asmens elgesys neatitiko maksimalaus rūpestingumo ir apdairumo. Nors formaliai leistinas greitis ir nebuvo viršytas, tačiau įvertinus visas aplinkybes buvo padaryta išvada, kad pasirinktas greitis galėjo būti nesaugus. Taigi nukentėjusiojo veiksmai nagrinėjamoje byloje vertintini kaip teisiškai reikšminga aplinkybė pagal LR CK 6.253 straipsnį¹²⁵.

Kitas svarbus nukentėjusiojo veiksmų aspektas yra rizikos prisiėmimas. Ši aplinkybė reiškia, kad asmuo, sąmoningai pasirinkdamas tam tikrą veiklą ar elgesį, suvokia galimą žalos atsiradimo tikimybę ir ją prisiima. Kaip pavyzdys darbe pateikiama Vilniaus apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus 2015 m. rugpjūčio 28 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 2A-1729-798/2015, kurioje ieškovė, atstovaudama tėvų kreipėsi į teismą, dėl to, kad jojimo treniruotės metu ji nukrito nuo pasibaidžiusio žirgo ir patyrė sunkius sužalojimus. Ieškovė teigė, kad nelaimė įvyko dėl netinkamų trenerės veiksmų ir nepakankamos žirgo priežiūros. Nors nagrinėjamoje byloje galima išvelgti tam tikrus rizikos prisiėmimo požymius – ieškovė ilgą laiką lankė jojimo pamokas, laisva valia, aiškiai suvokdama šios veiklos pavojingumą, prisiėmė su veikla susijusią žalos atsiradimo riziką. Iš bylos matyti, kad visgi vien šių aplinkybių nepakanka konstatuoti, kad nukentėjusioji prisiėmė riziką tokia apimtimi, kuri leistų taikyti LR CK 6.253 straipsnio nuostatas ir atleisti

¹²⁴ „Lietuvos Respublikos civilinis kodeksas“, *supra note*, 12.

¹²⁵ „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus 2015 m. gegužės 25 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-330-706/2015“, Infoplex praktika, žiūrėta 2026 m. balandžio 17 d., https://www.infolex.lt/tp/1049403#B_0.

atsakovę nuo atsakomybės. Kaip matyti iš teismų praktikos, rizikos prisiėmimas ne visais atvejais yra pakankamas pagrindas atsakomybei šalinti¹²⁶.

Iš bylos analizės matyti, kad nagrinėjamoje situacijoje teismas vertino ne tik prisiimtą riziką, bet ir nukentėjusiosios amžių, byloje buvo nustatyta, kad ji žalos atsiradimo metu buvo nepilnametė. Teismas konstatavo, kad ji, būdama tokio amžiaus, negalėjo visiškai suvokti galimų pasekmių, todėl jos elgesys nelaikytinas pagrindu atleisti atsakovę nuo atsakomybės. Taigi kaip matyti būtina atsižvelgti į visų reikšmingų aplinkybių visumą, įskaitant ieškovės amžių bei jos gebėjimą suvokti galimas pasekmes. Dėl to buvo konstatuota, kad vien rizikos buvimas nėra pakankamas pagrindas atleidimui nuo atsakomybės.

Apibendrinant galima teigti, kad civilinę atsakomybę už gyvūnų padarytą žalą šalinančios ir ją ribojančios aplinkybės turi būti vertinamos kompleksiskai, atsižvelgiant į konkrečios bylos faktines aplinkybes. Teismų praktika rodo, kad nei nenugalima jėga, nei nukentėjusiojo asmens veiksmai nėra taikomi automatiškai – būtina nustatyti jų atitiktį įstatyme įtvirtintiems kriterijams. Ypač svarbu tai, kad rizikos prisiėmimas ne visais atvejais laikomas pakankamu pagrindu atleisti nuo civilinės atsakomybės, o kiekvienu atveju vertinama visų aplinkybių visuma. Taigi atsakomybės taikymas ar netaikymas priklauso nuo individualaus situacijos vertinimo.

¹²⁶ „Vilniaus apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus 2015 m. rugpjūčio 28 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 2A-1729-798/2015“, Infolex praktika, žiūrėta 2026 m. balandžio 17 d., https://www.infolex.lt/teise/Default.aspx?ID=20&item=doc&aktoid=1141476#B_0.

3. PROBLEMINIAI ATSAKOMYBĖS UŽ GYVŪNŲ PADARYTĄ ŽALĄ TAIKYMO ASPEKTAI TEISMŲ PRAKTIKOJE

Šiame skyriuje nagrinėjami probleminiai civilinės atsakomybės už gyvūnų padarytą žalą taikymo aspektai, atsiskleidžiantys teismų praktikoje. Nors teisės aktuose nustatytas atsakomybės reglamentavimas yra pakankamai išsamus, praktikoje kyla nemažai neaiškumų dėl atsakomybės subjektų nustatymo, valstybės atsakomybės ribų bei žalos atlyginimo sąlygų taikymo. Atsižvelgiant į tai, šiame skyriuje analizuojamos pagrindinės praktikoje išryškėjančios problemos, remiantis teismų sprendimais.

3.1. Valstybės atsakomybės taikymo problemos laukinių gyvūnų padarytos žalos atvejais

Nors civilinės atsakomybės už gyvūnų padarytą žalą teisinis reglamentavimas Lietuvoje yra pakankamai išplėtotas, praktikoje jo taikymas susiduria su reikšmingomis sunkumais. Tai ypač atsiskleidžia bylose, susijusiose su laukinių gyvūnų padaryta žala, kuriose kyla ne tik atsakomybės subjektų nustatymo, bet ir įrodinėjimo sudėtingumo bei nevienodos teismų praktikos problemos.

Viena pagrindinių problemų yra ta, kad valstybės atsakomybė šiose bylose nėra preziumuojama, todėl nukentėjusiajam asmeniui tenka pareiga įrodyti visas civilinės atsakomybės sąlygas – ne tik žalos atsiradimo faktą, bet ir konkrečius valstybės neteisėtus veiksmus ar neveikimą, taip pat priežastinį ryšį tarp jų ir atsiradusios žalos.

Analizuojant teismų praktiką, matyti, kad ši įrodinėjimo problema pasireiškia keliais aspektais, todėl galima išskirti tris pagrindines su tuo susijusias problemas:

1. Sudėtingas įrodinėjimo procesas, kadangi nukentėjusiam asmeniui tenka pareiga pagrįsti visas civilinės atsakomybės sąlygas;

2. Praktikoje nėra aiškiai apibrėžta valstybės pareigų apimtis, todėl sudėtinga nustatyti, kokiais atvejais jos neveikimas laikytinas neteisėtu;

3. Priežastinio ryšio tarp galimo valstybės neveikimo ir atsiradusios žalos įrodinėjimas, kadangi jį įrodinėjant kyla reikšmingų sunkumų.

Atlikus teismų praktikos analizę naudojantis Infolex duomenų baze, nustatyta, kad bylų, susijusių su valstybės civiline atsakomybe už laukinių gyvūnų padarytą žalą, nėra gausu. Dėl šios priežasties, siekiant užtikrinti pakankamą analizės apimtį ir atskleisti teisinio reguliavimo taikymo tendencijas, į tyrimą įtraukiamos ir ankstesnės bylos, nagrinėtos po reikšmingų teisinio reglamentavimo pokyčių. Tokios bylos yra reikšmingos, nes jose formuojama pirminė teisės aiškinimo praktika, turėjusi įtakos vėlesniam teismų praktikos vystymuisi.

Šiame darbo poskyryje suformuotų problemų kontekste ypatingą reikšmę turi LAT nutartis, kuri suformavo pagrindines valstybės atsakomybės už laukinių gyvūnų padarytą žalą taikymo kryptis. Nors ši byla nagrinėta dar iki galiojančio teisinio reglamentavimo įtvirtinimo, jos reikšmė išlieka aktuali, kadangi joje suformuotos teisės aiškinimo nuostatos turėjo esminę įtaką tiek vėlesniam teisiniam reguliavimui, tiek teismų praktikos formavimuisi. 2009 m. lapkričio 23 d. LAT Civilinių bylų skyriaus kolegija išnagrinėjo civilinę bylą Nr. 3K-3-509/2009, (dar vadinamą „Briedžio byla“), pagal ieškovo AB If P&C Insurance AS kasacinį skundą dėl Vilniaus apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2009 m. liepos 9 d. nutarties peržiūrėjimo civilinėje byloje. Nagrinėjamoje byloje buvo sprendžiamas ginčas dėl žalos atlyginimo pagal LR CK 6.267 straipsnio 2 d., kai žalą transporto priemonei padarė staiga į kelią išbėgęs laukinis gyvūnas – briedis. Draudimo bendrovė, išmokėjusi draudimo išmoką, reikalavo ją atlyginti iš valstybės, argumentuodama, kad valstybė yra laukinių gyvūnų savininkė ir privalo užtikrinti, kad jie nepadarytų žalos¹²⁷.

Pirmosios instancijos teismas, 2008 m. sausio 30 d. sprendimu draudimo kompanijos ieškinį atmetė, vertindamas valstybės civilinės atsakomybės sąlygas, pažymėjo, kad nagrinėjamu atveju eismo įvykio metu žuvęs briedis laikytinas laukiniu gyvūnu, kuris pagal nuosavybės teisę priklauso valstybei, tačiau šis faktas savaime nesudaro pagrindo valstybės atsakomybei kilti. Teismas akcentavo laukinių gyvūnų, kaip specifinio nuosavybės objekto ypatumus, vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2005 m. gegužės 13 d. nutarime įtvirtintu aiškinimu: „laukinė gyvūnijos savitumas yra tas, kad ji yra labai dinamiška, laisvėje esantys laukiniai gyvūnai keičia savo buvimo vietą, dėl to laukinės gyvūnijos, kaip visumos, valdymas ir disponavimas ja (kaip daiktu) yra neįmanomas“¹²⁸. Aiškindamas teisinį reglamentavimą, teismas pabrėžė, kad LR CK 6.267 straipsnyje yra nustatyta atsakomybė už naminių ar asmens žinioje esančių laukinių gyvūnų padarytą žalą. Skirtingai nei naminių gyvūnų atveju, kur atsakomybė gali būti taikoma griežtesniais pagrindais, laukinių gyvūnų padarytos žalos atlyginimas nėra absoliutus. Teismas pasisakė, kad besąlyginis valstybės įpareigojimas visais atvejais atlyginti laukinių gyvūnų padarytą žalą, nesant jos kaltės, prieštarautų bendriesiems teisės principams – teisingumo, protingumo ir proporcingumo. Paminėjo, kad LR CK 6.267 straipsnio 2 dalyje įtvirtinta norma laikytina blanketine, t. y. jos taikymas siejamas su kitų teisės aktų nustatytais konkrečiomis sąlygomis. Vertindamas bylos duomenis teismas nenustatė valstybės neteisėtų veiksmų ar neveikimo. Taip pat buvo konstatuota, kad kelio ruožas nepasižymėjo

¹²⁷ „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus 2009 m. lapkričio 23 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-509/2009“, *supra note*, 122.

¹²⁸ Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2005 m. gegužės 13 d. nutarimas Nr. 14/02 „Dėl Lietuvos Respublikos Medžioklės įstatymo 7 straipsnio 2 dalies, 8 straipsnio 1,9,10 dalių atitikties Lietuvos Respublikos Konstitucijai“, TAR, žiūrėta 2026 m. balandžio 19 d., <https://www.e-tar.lt/portal/it/legalAct/441e1de0a3c511e9b474d97de297fe08?csrt=7999169605463978335>.

išskirtiniu pavojingumu, jis buvo tiesus, gerai matomas, jame nebuvo jokių specifinių aplinkybių, kurios būtų galėję įpareigoti valstybę imtis atsargumo ar kitų prevencinių priemonių. Tokios pačios pozicijos laikėsi ir apeliacinės instancijos teismas, kuris 2009 m. liepos 9 d. savo nutartimi paliko galioti pirmosios instancijos teismo sprendimą. Teismas pasisakė, kad tais atvejais, kai specialieji teisės aktai nereglamentuoja laukinių gyvūnų padarytos žalos atlyginimo tvarkos, valstybės, kaip šių gyvūnų savininkės, atsakomybė vertinama taikant bendrąsias civilinės atsakomybės pagrindus¹²⁹.

Tačiau teisėjų kolegija su tokia pozicija nesutiko ir iš esmės pakeitė teismų praktikos kryptį. Teismas pažymėjo, kad tuo metu galiojusiose Laukinės gyvūnijos įstatymo bei Medžioklės įstatymo redakcijose nebuvo nustatyta tvarkos, pagal kurią būtų galima atlyginti laukinio gyvūno padarytą žalą, kai šis staiga išbėga į kelią. Todėl padarė išvadą, kad LR CK 6.267 straipsnio 2 dalies nuostata, pagal kurią laukinių žvėrių padaryta žala atlyginama įstatymo nustatyta tvarka, liko neįgyvendinta ir bylos nagrinėjimo metu tapo aišku, kad yra įstatymo spraga, dėl kurios negali būti paneigta konstitucinė teisė gauti žalos atlyginimą.

Ne mažiau svarbi šios bylos reikšmė atsiskleidžia aiškinant nenugalimos jėgos institutą. Teisėjų kolegija pažymėjo, kad LR CK 6.253 straipsnio 2 dalyje nustatyta, jog nenugalima jėga yra neišvengiamos ir nekontroliuojamos bei nepašalinamos aplinkybės, kurios nebuvo ir negalėjo būti numatytos (CK 6.212 straipsnis). Kolegijos vertinimu apeliacinės instancijos teismas netinkamai įvertino tam tikrų teisės aktų nustatytų reikalavimų reikšmę nagrinėjamoje byloje. Kolegija taip pat pažymėjo, kad vadovaujantis Laukinės gyvūnijos įstatymu valstybė, kaip rūpestingas ir apdairus savininkas, atsižvelgdamas į kelyje fiksuotus eismo įvykius, turėjo pareigą imtis prevencinių priemonių tokiems įvykiams užkirsti. Kadangi buvo nustatyta, kad byloje pateiktų duomenų apie avarijų skaičių užtenka pagrįsti, kad tame kelio ruože buvo privaloma imtis saugumo priemonių. Valstybė privalėjo ir galėjo numatyti laukinių gyvūnų išbėgimą į kelią, kadangi valstybė gali panaudoti tam tikras priemones – statyti įspėjamuosius kelio ženklus, įvairias apsaugines užtvanas, taip užkirsti kelią eismo įvykių metu padaromai žalai. Teisėjų kolegija citavo Lietuvos Respublikos saugaus eismo automobilių keliais įstatymo nuostatas, pagal kurias kelio savininkas privalo „užtikrinti, kad nedelsiant būtų panaikintos kliūtys, trukdančios eismui ir keliančios pavojų, o jei to padaryti neįmanoma, užtikrinti, kad pavojingose vietose būtų įrengtos atitinkamos techninės eismo organizavimo priemonės tol, kol šios kliūtys bus panaikintos¹³⁰“.

Buvo konstatuota, kad laukinio gyvūno staigus išbėgimas į kelią savaime nelaikytinas „force majeure“ aplinkybe, kadangi tokia aplinkybė gali būti numatyta ir valdoma. Taigi buvo

¹²⁹ „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus 2009 m. lapkričio 23 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-509/2009“, *supra note*, 122.

¹³⁰ „Lietuvos Respublikos saugaus eismo automobilių keliais įstatymas“, TAR, žiūrėta 2026 m. balandžio 19 d., <https://www.e-tar.lt/portal/it/legalAct/TAR.5DC1759E42CB/asr?csrt=17844898297828621405>.

suformuota nuostata, kad ne kiekvienas netikėtas įvykis gali būti pripažintas force majeure, o atsakomybė negali būti automatiškai pašalinama vien remiantis atsitiktinumo argumentu.

Įvertinusi visas bylos aplinkybes, teisėjų kolegija panaikino žemesnių instancijų teismų sprendimus ir priėmė naują sprendimą – tenkino ieškinį, priteisdamas iš valstybės žalos atlyginimą. Tokiu būdu teismas ne tik išsprendė konkretų ginčą, bet ir suformavo platesnę valstybės atsakomybės už laukinių gyvūnų padarytą žalą sampratą.

Po šio teismo sprendimo Lietuvos Respublikos Seimas, atsižvelgdamas į teismų formuojamą praktiką dėl laukinių gyvūnų sukeltų eismo įvykių, pakeitė Laukinės gyvūnijos įstatymą, kuris įsigaliojo nuo 2010 m. liepos 10 d. Įsigaliojusiame įstatyme buvo įtvirtinta, kad eismo įvykių metu padaryta žala atlyginama, tik tais atvejais, jeigu įrodomi neteisėti valstybės veiksmai ar neveikimas, kaltė ir priežastinis ryšys tarp šių veiksmų ir atsiradusios žalos, taip pat kai žala nėra kilusi dėl nenugalimos jėgos, nukentėjusiojo veiksmų arba kitų LR CK 6.253 straipsnyje nurodytų veiksmų. Pažymėtina, kad po šių teisės aktų pakeitimų teismų praktika iš esmės pasikeitė – valstybės atsakomybė tapo siejama su visų civilinės atsakomybės sąlygų įrodymu. Šis teisinis reguliavimas galioja iki šiol ir yra įtvirtintas Lietuvos Respublikos laukinės gyvūnijos įstatymo 35 straipsnio 2 dalyje, nustatančioje valstybės atsakomybės už laukinių gyvūnų padarytą žalą sąlygas¹³¹.

Taigi, nors po „Briedžio bylos“ buvo pašalinta teisinio reguliavimo spraga ir įstatyme įtvirtintos aiškios valstybės atsakomybės sąlygos, praktikoje pagrindine problema tapo nebe atsakomybės egzistavimas, o jos įrodinėjimas. Vėlesnė teismų praktikos analizė rodo, kad teismai nuosekliai laikosi pozicijos, jog vien laukinio gyvūno pasirodymo kelyje faktas nėra pakankamas pagrindas valstybės atsakomybei kilti, o nukentėjusiam asmeniui tenka pareiga įrodyti konkrečius valstybės neteisėtus veiksmus ar neveikimą.

Siekiant toliau pagrįsti aptariamą problematiką, tikslinga pereiti prie kitos teismų praktikos analizės. Vilniaus apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus 2013 m. sausio 17 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 2A-74-115/2013, kuri priimta „pagal ieškovo UADB „ERGO Lietuva“ apeliacinį skundą dėl Vilniaus miesto 3 apylinkės teismo 2011 m. gruodžio 13 d. sprendimo civilinėje byloje pagal ieškovo UADB „ERGO Lietuva“ ieškinį atsakovui Lietuvos Respublikai dėl žalos atlyginimo“¹³².

Ieškovas prašė priteisti iš atsakovo žalos atlyginimą, nuroydamas, jog 2008 m. lapkričio 11 d. ieškovas ir S. G. IĮ sudarė savanorišką transporto priemonės draudimo sutartį, kuria vienerių metų terminui nuo 2008 m. lapkričio 18 d. iki 2009 m. lapkričio 17 d. apdraudė automobilį Mazda

¹³¹ „Lietuvos Respublikos laukinės gyvūnijos įstatymas“, *supra note*, 66.

¹³² „Vilniaus apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus 2013 m. sausio 17 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 2A-74-115/2013“, Infoplex praktika, žiūrėta 2026 m. balandžio 18 d., https://www.infolex.lt/tp/502011#B_0.

6. 2009 m. gegužės 18 d. buvo gautas S. G. pranešimas, kad 2009-05-17 vairuodamas šį automobilį ir važiuodamas keliu Vilnius – Kaunas – Klaipėda Raseinių rajone susidūrė su staiga į kelio važiuojamąją dalį išbėgusiu laukiniu gyvūnu, dėl ko buvo apgadintas automobilis. Vykdydamas draudimo sutartį transporto priemonės draudėjo nurodymu ieškovas sumokėjo apdrausto automobilio remonto darbus atlikusiai įmonei ir įgijo teisę į žalos atlyginimą.

Civilinis ieškovas nurodė, kad laukinių žvėrių padaryta žala turi būti atlyginama įstatymų nustatyta tvarka. Ir argumentuodamas, kad Lietuvos Aukščiausiasis Teismas 2009 m. kovo 24 d. nutartyje, priimtoje civilinėje byloje Nr. 3K-3-138/2009¹³³, ir 2009 m. lapkričio 23 d. nutartyje, priimtoje civilinėje byloje Nr. 3K-3-509/2009¹³⁴, konstatavo, kad pareiga atlyginti žalą, kurią sukelia į kelią išbėgęs gyvūnas, tenka jo savininkei – valstybei.

Pirmosios instancijos teismas, nagrinėdamas bylą, ieškinį atmetė, konstatavęs, kad ieškovas neįrodė būtinųjų civilinės atsakomybės sąlygų, visų pirma – atsakovo neteisėtų veiksmų ir kaltės. Teismas savo išvadą grindė LAT praktika, kurioje išaiškinta, kad valstybės atsakomybė už laukinių gyvūnų padarytą žalą nėra absoliuti, o gali būti taikoma tik nustatius visas bendrąsias civilinės atsakomybės sąlygas. Buvo konstatuota, kad pateikta ginčo kelio ruožo avaringumo statistika patvirtina, kad kelias buvo saugus ir neavaringas transporto priemonių susidūrimo su gyvūnais požiūriu. Galima daryti išvadą, kad valstybė neturėjo pareigos ginčo kelio ruože įrengti įspėjamuosius kelio ženklus ar atitvarus, kurie ribotų laukinių gyvūnų patekimą į kelią. Atsižvelgdamas į visa tai teismas sprendė, kad ieškovo pateikti argumentai neįrodo valstybės neteisėtų veiksmų ir kaltės, kaip būtinų civilinės atsakomybės už laukinio gyvūno padarytą žalą kilimo sąlygų.

Teismas taip pat pažymėjo, kad ankstesnė teismo praktika, kurioje buvo akcentuojama valstybės pareiga atlyginti žalą kaip gyvūno savininkei, yra pasikeitusi, todėl nagrinėjamu atveju būtina vertinti valstybės veiksmų ar neveikimo teisėtumą. Būtent šioje byloje atsispindi esminis teismų praktikos pokytis, suformuotas „briedžio byloje“, pagal kurį valstybės atsakomybė nebėra vertinama kaip savaime kylanti iš nuosavybės teisės, o siejama su bendruoju civilinės atsakomybės sąlygų nustatymu. Taip pat matyti, kad vertindamas konkrečias bylos aplinkybes, teismas nustatė, kad eismo įvykis įvyko dėl staigaus laukinio gyvūno išbėgimo į kelią, tačiau vien ši aplinkybė savaime nesudaro pagrindo valstybės atsakomybei kilti. Teismas priminė proporcingumo ir protingumo principus, pažymėdamas, kad valstybei negali būti nustatyta besąlyginė pareiga visuose keliuose įrengti saugos priemones ar užtikrinti visišką laukinių gyvūnų kontrolę.

¹³³ „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus 2009 m. kovo 24 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-138/2009“, Infolex praktika, žiūrėta 2026 m. balandžio 18 d., <https://www.infolex.lt/tp/115365>.

¹³⁴ „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus 2009 m. lapkričio 23 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-509/2009“, *supra note*, 122.

Apeliacinės instancijos teismas, išnagrinėjęs bylą, pritarė pirmosios instancijos teismo išvadoms ir paliko sprendimą nepakeistą, konstatavęs, kad ieškovas neįrodė valstybės civilinės atsakomybės sąlygų. Teismas pirmiausia pažymėjo bendrąją taisyklę, suformuotą kasacinio teismo praktikoje, kad valstybės atsakomybė už laukinių gyvūnų padarytą žalą nėra absoliuti ir gali kilti tik nustačius neteisėtus veiksmus, priežastinį ryšį ir kaltę. Vertindamas visas bylos faktines aplinkybes, teismas konstatavo, ginčo eismo įvykis įvyko dėl laukinio gyvūno staigaus išbėgimo į kelią, tačiau ši aplinkybė savaime nesudaro pagrindo valstybės atsakomybei kilti. Teismas analizavo ginčo kelio ruožo avaringumo duomenis ir pripažino, kad pateikta statistika nepatvirtina išskirtinio kelio ruožo pavojingumo. Nustatyta, kad eismo įvykių skaičius nagrinėjamoje kelio atkarpoje nėra toks didelis, kuris leistų laikyti ją avaringa ar sudarytų pagrindą konstatuoti valstybės pareigą imtis papildomų prevencinių priemonių. Apeliacinis teismas taip pat pabrėžė, kad byloje nebuvo surinkta duomenų apie laukinių gyvūnų migracijos kelius ar kitus objektyvius kriterijus, kurie pagrįstų būtinybę įrengti įspėjamuosius kelio ženklus ar atitvarus. Be to, teismas pabrėžė, kad valstybės pareiga užtikrinti eismo saugumą negali būti aiškinama kaip absoliuti. Atsižvelgdamas į laukinių gyvūnų, kaip specifinio nuosavybės objekto, pobūdį, teismas pažymėjo, kad valstybės galimybės visiškai kontroliuoti gyvūnų judėjimą yra ribotos, todėl jai negali būti nustatyta besąlyginė pareiga visais atvejais užkirsti kelią gyvūnų patekimui į kelią. Apibendrinamas teismas padarė išvadą, kad pirmosios instancijos teismas teisingai nustatė faktines aplinkybes, tinkamai taikė materialinės ir proceso teisės normas bei pagrįstai konstatavo, jog byloje nėra įrodytų valstybės neteisėtų veiksmų ir kaltės. Dėl to nebuvo nustatyta visų civilinės atsakomybės sąlygų, todėl ieškinys pagrįstai atmestas, o jo pakeisti ar panaikinti nėra teisinio pagrindo¹³⁵.

Dar vienas pavyzdys Vilniaus apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus 2016 m. rugsėjo 23 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e2A-987-580/2016 nagrinėtoje „pagal ieškovo AAS „Gjensidige Baltic“ apeliacinį skundą dėl Vilniaus miesto apylinkės teismo 2015 m. spalio 9 d. sprendimo, priimto civilinėje byloje pagal ieškovo AAS „Gjensidige Baltic“ ieškinį atsakovui Lietuvos valstybei, atstovaujamai Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos, ir trečiajam asmeniui Lietuvos automobilių kelių direkcijai dėl žalos atlyginimo“¹³⁶.

Ieškovas AAS „Gjensidige Baltic“ prašė iš atsakovo Lietuvos Respublikos, atstovaujamos Aplinkos ministerijos, priteisti nuostolių atlyginimą, ieškinyje nuroydamas, kad 2011-10-29 kelio ruože Kėdainiai-Krekenava-Panevėžys, įvyko eismo įvykis, kurio metu buvo apgadintas automobilis. Minėto įvykio priežastimi buvo transporto priemonės susidūrimas su

¹³⁵ „Vilniaus apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus 2013 m. sausio 17 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 2A-74-115/2013“, *supra note*, 132.

¹³⁶ „Vilniaus apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus 2016 m. rugsėjo 23 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e2A-987-580/2016“, Infoplex praktika, žiūrėta 2026 m. balandžio 18 d., <https://www.infolex.lt/tp/1359981>.

staiga į kelią išbėgusia stirna. Ieškovas ieškinyje teigė, kad žala atsirado dėl netinkamo kelio įrengimo (neįrengti atitvarai ar įspėjamieji kelio ženklai „Laukiniai gyvūnai“), bei teigdamas, kad atsakomybę kaip laukinių gyvūnų savininkė, privalo prisiimti valstybė. Anot jo, kelio apsauginių priemonių bei įspėjamųjų ženklų nebuvimas įrodo valstybės, kaip atsakovės neteisėtus veiksmus.

Nagrinėdamas bylą, pirmos instancijos teismas nustatė, kad ieškovas neįrodė atsakovo neteisėtų veiksmų buvimo ir jų priežastinio ryšio su dėl eismo įvykio atsiradusiomis žalingomis pasekmėmis. Nors ieškinyje jis aiškino, kad ginčo kelio ruože valstybė privalėjo imtis apsaugos ir kitų prevencinių priemonių, siekiant riboti gyvūnų pateikimą į kelią, teismas su tuo nesutiko. Nurodė, kad vadovaujantis Lietuvos respublikos teisės aktais atitvarai ir kiti inžineriniai statiniai, ribojantys gyvūnų pateikimą į kelią įrengiami tik tose vietose, kur kelio trasa kerta nusistovėjusius gyvūnų migracijos takus, t. y. tik tose vietose, kur nustatomi pastovūs, sezoniški gyvūnų migracijos takai. Tai reiškia, kad atsitiktinis gyvūno patekimas į kelią nesuteikia valstybei prievolės imtis atsargumo priemonių. Byloje pagal gautus duomenis nebuvo įrodyta, kad vietoje, kurioje įvyko eismo įvykis, kelio trasą kerta gyvūnų migracijos takas. Ši aplinkybė teismui leido daryti išvadą, kad valstybei nebuvo būtinybės statyti atitinkamus įspėjamuosius ženklus. Iš to išplaukia, kad ieškovas neįrodė atsakovo neteisėtų veiksmų buvimo ir jų priežastinio ryšio su dėl eismo įvykio atsiradusiomis žalingomis pasekmėmis¹³⁷.

Vilniaus apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, nagrinėdama bylą apeliacine tvarka ieškinį atmetė, konstatavusi, kad neįrodyta esminė civilinės atsakomybės sąlyga – neteisėti valstybės veiksmai (neveikimas), taip pat nenustatytas priežastinis ryšys tarp nurodomų kelio trūkumų ir atsiradusios žalos. Apeliacinės instancijos teisėjų kolegija sutinka su pirmosios instancijos teismo išvada, kad pagal byloje pateiktus duomenis, buvo nustatyta, kad ginčo kelio ruožas nebuvo pripažintas avaringu, teisės aktai nenumatė pareigos šiame ruože įrengti apsauginių atitvarų nuo gyvūnų. Buvo vadovaujama Lietuvos kelių policijos tarnybos pateiktais duomenimis, kad kelio ruože, kuriame įvyko eismo įvykis, buvo jau fiksuota tokio pobūdžio įvykių, tačiau nustatyta, kad eismo įvykiai su gyvūnais pasitaiko visame kelyje. Reikalavimas užtvirti visą kelią ar didelę jo dalį, būtų akivaizdžiai neproporcingas. Iš pateiktų duomenų matyti, kad eismo įvykio vietoje iš abiejų kelio pusių augo pavieniai medžiai ir krūmai, o pagal tai reglamentuojančius teisės aktus nėra įprasta tokiose vietose įrengti apsaugos nuo gyvūnų judėjimo priemonės. Apeliacinės instancijos teismas, pabrėžė, kad įspėjamojo kelio ženklo nebuvimas neturėjo esminės įtakos eismo įvykio kilimui, kadangi ir pats vairuotojas savo ruožtu privalėjo

¹³⁷ „Vilniaus apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus 2016 m. rugsėjo 23 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e2A-987-580/2016“, *supra note*, 136.

intis saugumo bei atidumo kelyje. Juolab buvo nustatyta, kad kelio ruošas transporto priemonės vairuotojui buvo žinomas ir jis suvokė galią riziką¹³⁸.

Apibendrinamas teismas padarė išvadą, kad byloje neįrodyti valstybės neteisėti veiksmai (neveikimas) ir priežastinis ryšys tarp valstybės veiksmų (neveikimo) bei atsiradusios žalos, todėl nebuvo pagrindo taikyti civilinę atsakomybę, nes neįrodytos visos būtinos jos sąlygos.

Dar vienas pavyzdys, iš kurio matyti, kad Vilniaus apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija 2018 m. gruodžio 13 d. išnagrinėjo civilinę bylą Nr. e2A-1572-345/2018, „pagal ieškovo V. G. apeliacinį skundą dėl Vilniaus miesto apylinkės teismo 2017 m. gruodžio 22 d. sprendimo civilinėje byloje pagal ieškovo V. G. ieškinį atsakovams Lietuvos Respublikai, atstovaujamai Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos ir Lietuvos automobilių kelių direkcijos prie Susisiekimo ministerijos, dėl žalos atlyginimo“¹³⁹.

Teikdamas ieškinį ieškovas kreipėsi į teismą, prašydamas priteisti solidariai iš atsakovų patirtus nuostolius. Ieškovas nurodė, kad 2016 m. rugsėjo 26 d. jam važiuojant automobiliu, į kelią išbėgo elnias, į kurį ieškovas atsitrenkė. Dėl eismo įvykio buvo apgadintas jo automobilis ir jam buvo padaryta turtinė žala. Ieškovas taip pat nurodė, kad vietoje, kurioje įvyko eismo įvykis nebuvo pastatytas įspėjamasis kelio ženklas „Laukiniai gyvūnai“, kelias nebuvo atitvertas nuo laukinių gyvūnų. Eismo įvykio metu, pamatęs gyvūną ieškovas automobilį stabdė, ėmėsi visų priemonių, stengdamasis išvengti susidūrimo, bet susidūrimo su laukiniu gyvūnu išvengti nepavyko¹⁴⁰.

Išnagrinęs bylą pirmos instancijos teismas 2017 m. gruodžio 22 d. sprendimu, ieškovo ieškinį atmetė, konstatavęs, kad ieškovas neįrodė visų būtinųjų civilinės atsakomybės sąlygų. Teismas, pagal Lietuvos kelių policijos tarnybos pateiktus duomenis, nustatė, kad nebuvo pagrindo pripažinti atsakovės veiksmų neteisėtais, kadangi neįrodyta, jog konkrečioje kelio atkarpoje egzistavo pareiga įrengti įspėjamuosius ženklus ar kitas apsaugos priemones. Pagal pateiktus duomenis buvo nustatyta, kad ginčo kelio ruože eismo įvykiai dėl gyvūnų kaltės buvo atsitiktiniai, o priežastinis ryšys tarp galimo valstybės neveikimo ir atsiradusios žalos nenustatytas.

Vilniaus apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, išnagrinęjusi bylą apeliacine tvarka atmetė ieškovo apeliacinį skundą ir paliko galioti pirmosios instancijos teismo sprendimą. Teismas rėmėsi LAT suformuota praktika, pagal kurią valstybės atsakomybė už laukinių gyvūnų padarytą žalą gali būti taikoma tik nustačius visas bendrąsias civilinės atsakomybės sąlygas – neteisėtus veiksmus, žalą, priežastinį ryšį ir kaltę. Taip pat vertindamas

¹³⁸ „Vilniaus apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus 2016 m. rugsėjo 23 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e2A-987-580/2016“, *supra note*, 136.

¹³⁹ „Vilniaus apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus 2018 m. gruodžio 13 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e2A-1572-345/2018“, Infoplex praktika, žiūrėta 2026 m. balandžio 18 d., https://www.infolex.lt/tp/1674328#B_0.

¹⁴⁰ *Ibid.*

ieškovo argumentus, teismas konstatavo, kad neįrodyta valstybės veiksmų (neveikimo) neteisėtumas, kadangi nebuvo nustatyta objektyvi pareiga ginčo kelio atkarpoje įrengti įspėjamuosius ženklus ar kitas apsaugos priemones. Be to, teismas pažymėjo, jog ieškovo pateikti duomenys nepatvirtina, kad kelio ruožas laikytinas avaringu pagal teisės aktuose nustatytus kriterijus, todėl atsakovei nebuvo kilusi pareiga imtis papildomų prevencinių priemonių¹⁴¹.

Taip pat apeliacinės instancijos teismas nenustatė priežastinio ryšio tarp galimo valstybės neveikimo ir atsiradusio žalos, pažymėdamas, kad net ir galimi procedūriniai pažeidimai savaime nesudaro pagrindo civilinei atsakomybei kilti. Atsižvelgdamas į tai, teismas padarė išvadą, kad nėra pagrindo konstatuoti valstybės civilinės atsakomybės.

Dar vienas pavyzdys Vilniaus apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus 2024 m. birželio 28 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e2A-1378-1097/2024, kurioje išnagrinėta byla „pagal ieškovo M. P. ieškinį atsakovei Lietuvos Respublikai, atstovaujama Lietuvos Respublikos susisiekimo ministerijos ir Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos, dėl žalos atlyginimo, trečiasis asmuo, nepareiškiantis savarankiškų reikalavimų – akcinė bendrovė „Via Lietuva“ (buvęs pavadinimas – akcinė bendrovė Lietuvos automobilių kelių direkcija)“¹⁴².

Ieškovas M. P. kreipėsi į teismą su ieškiniu atsakovams prašydamas priteisti jam atsiradusią žalą, nurodydamas, kad 2023 m. spalio 19 d. apie 20.42 val., ieškovui važiuojant magistraliniu keliu į važiuojamąjį kelio dalį staiga išbėgo laukinis žvėris – briedis, dėl ko įvyko eismo įvykis. Eismo įvykio metu briedis buvo stipriai sužalotas ir nusviestas į priešpriešinio eismo juostą, dėl ko įvyko antrasis eismo įvykis. Eismo įvykio metu buvo stipriai apgadintas ieškovo vairuojamas automobilis. Ieškovas siekė priteisti patirtus nuostolius iš valstybės, argumentuodamas, kad eismo įvykis įvyko dėl valstybės neveikimo, kad kelyje, kuriame įvyko eismo įvykis nėra imtasi jokių prevencinių ar saugumo priemonių, siekiant sustabdyti gyvūnų patekimą į kelią, nors, jo teigimu minimas kelio ruožas pasižymi dideliu avaringumu¹⁴³.

Tuo tarpu atsakovės – valstybės institucijos – ginčijo civilinės atsakomybės pagrindą, nurodydamos, kad ginčo kelio ruože nebuvo objektyvios pareigos įrengti įspėjamuosius ženklus ar kitas apsaugos priemones, kadangi jis nėra pripažintas pavojingu ar avaringu pagal teisės aktuose nustatytus kriterijus. Taip pat buvo akcentuojama, kad ieškovas neįrodė valstybės veiksmų (neveikimo) neteisėtumo bei priežastinio ryšio tarp galimo neveikimo ir atsiradusios žalos.

¹⁴¹ „Vilniaus apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus 2018 m. gruodžio 13 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e2A-1572-345/2018“, *supra note*, 139.

¹⁴² „Vilniaus apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus 2024 m. birželio 28 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e2A-1378-1097/2024“, Infoplex praktika, žiūrėta 2026 m. balandžio 18 d., https://www.infolex.lt/tp/2254206#B_0.

¹⁴³ *Ibid.*

Taigi ginčo esmę sudarę klausimas, ar konkrečioje situacijoje egzistavo valstybės pareiga imtis prevencinių priemonių, ir ar šios pareigos nevykdymas gali būti laikomas neteisėtu veikimu, sudarančiu pagrindą valstybės civilinei atsakomybei kilti.

Vilniaus miesto apylinkės teismas, išnagrinėjęs bylą 2024 m. balandžio 3 d. sprendimu, ieškinį atmetė. Vertindamas ginčą, teismas rėmėsi ne kartą darbe aptarta nuostata, įtvirtinta LR CK 6.267 straipsnio 2 dalyje, bei Laukinės gyvūnijos įstatymo 35 straipsnio 2 dalimi, pagal kurias valstybės atsakomybė už laukinių gyvūnų padarytą žalą gali kilti tik tuo atveju, jeigu nustatomos visos bendrosios civilinės atsakomybės sąlygos. Taip pat pažymėjo, kad ieškovas valstybės veiksmų neteisėtumą siejo su tuo, jog ginčo kelio ruože nebuvo įrengtas įspėjamasis kelio ženklas „Laukiniai gyvūnai“. Tačiau teismas konstatavo, kad valstybės veiksmų neteisėtumas galėjo būti konstatuotas tik tuo atveju, jei būtų nustatyta objektyvi pareiga tokį ženklą įrengti konkrečioje vietoje. Analizuodamas šią aplinkybę, teismas rėmėsi kelio ženklų įrengimą reglamentuojančiais teisės aktais ir nurodė, kad įspėjamasis ženklas statomas tik esant didelei laukinių gyvūnų pasirodymo tikimybei, kuri turi būti pagrįsta objektyviais duomenimis, pavyzdžiui, padidėjusiu eismo įvykių skaičiumi ar intensyvia gyvūnų migracija konkrečiame kelio ruože. Įvertinęs byloje pateiktus duomenis, teismas konstatavo, kad ginčo kelio ruožas nelaikytinas itin avaringu, nes jame per penkerius metus užfiksuotas eismo įvykių skaičius nėra pakankamas pagrindas kelią pripažinti padidintos rizikos ar nustatyti valstybės pareigą imtis papildomų apsaugos priemonių. Nors buvo pripažinta, kad kompetentingos institucijos vertino šį kelio ruožą ir įtraukė jį į prioritetinių ruožų sąrašą, tačiau teismas pažymėjo, kad tai savaime nesukuria pareigos konkrečioje vietoje įrengti įspėjamuosius kelio ženklus ar kitas saugumo priemones. Vertinant valstybės veiksmus užtikrinant eismo saugumą nuo laukinių gyvūnų keliamo pavojaus, teismas vadovavosi LAT praktika. Taip pat nebuvo pripažintas priežastinis ryšys tarp galimo valstybės neveikimo ir atsiradusios žalos, kadangi ieškovo teiginiai, jog įspėjamasis ženklas būtų leidęs išvengti eismo įvykio, laikyti hipotetiniais, juolab kad tokios priemonės nelaikomos efektyviomis, o pats ieškovas ginčo kelio ruožą žinojo ir galėjo įvertinti galimą riziką. Atsižvelgdamas į tai, teismas padarė išvadą, kad ieškovas neįrodė būtinųjų civilinės atsakomybės sąlygų, todėl valstybės civilinė atsakomybė negali būti taikoma ir ieškinys atmestinas¹⁴⁴.

Vilniaus apygardos teismas bylą išnagrinėjęs apeliacine tvarka paliko galioti pirmosios instancijos sprendimą ir konstatavo, kad valstybės civilinė atsakomybė šiuo atveju nekyla, nes ieškovas neįrodė neteisėtų valstybės veiksmų. Teismas savo argumentuose visų pirma nurodė bendrąją taisyklę, kad valstybės civilinė atsakomybė už laukinių gyvūnų eismo įvykių metu padarytą žalą gali kilti tik tuo atveju, jei nustatomos visos būtinosios sąlygos tokiai atsakomybei

¹⁴⁴ „Vilniaus apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus 2024 m. birželio 28 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e2A-1378-1097/2024“, *supra note*, 142.

kilti. Aiškindamas šią bendrą taisyklę teismas vadovavosi Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus 2013 m. gruodžio 18 d. nutartimi civilinėje byloje Nr. 3K-3-683/2013¹⁴⁵. Dėl valstybės veiksmų (ne)teisėtumo teismas pasisakė, kad kelio ženklų „Laukiniai gyvūnai“ nebuvimas savaime dar nereiškia valstybės neveikimo. Kad būtų galima konstatuoti pareigos pažeidimą, turi būti objektyviai nustatyta, jog konkrečiame kelio ruože egzistavo didelė laukinių gyvūnų migracijos tikimybė ir dėl to valstybei kilo pareiga imtis papildomų prevencinių priemonių. Vertindamas bylos duomenis, teismas sprendė, kad ginčo kelio ruožas nebuvo išskirtinai avaringas: jis nebuvo pripažintas „juodąja dėme“ kompetentingos institucijos jo nepripažino kaip pavojingu ruožu, o per penkerių metų laikotarpį užfiksuotų 10 eismo įvykių nepakako laikyti šio ruožo itin pavojingu susidūrimų su laukiniais gyvūnais požiūriu. Esminis teismo argumentas buvo, kad valstybė negali būti laikoma privalančia visur ir visais atvejais įrengti ženklus ar kitas priemones, nes tokia pareiga turi būti vertinama pagal protingumo ir proporcingumo kriterijus, atsižvelgiant į objektyvius avaringumo ir gyvūnų migracijos duomenis. Be to, teismas pabrėžė ir vairuotojo pareigą elgtis itin atsargiai, ypač tamsiuoju paros metu, rudens sezonu ir miškingoje vietovėje. Teismas pažymėjo, kad net ir nesant įspėjamojo ženklo vairuotojas turėjo įvertinti galimą laukinių gyvūnų pasirodymo riziką ir pasirinkti saugų greitį. Viena iš esminių išvadų tai, kad byloje neįrodyta, kad valstybė pažeidė konkrečią pareigą. Todėl nebuvo pagrindo konstatuoti jos neteisėtų veiksmų, o nesant šios civilinės atsakomybės sąlygos, ieškinyms negali būti tenkinamas. Nagrinėjamoje byloje taip pat buvo vertinamas priežastinis ryšys tarp galimo valstybės neveikimo ir atsiradusios žalos, tačiau teismas jo nenustatė, konstatuodamas, kad ieškovo argumentai dėl galimybės išvengti eismo įvykio hipotetiniai ir nepakankamai pagrįsti¹⁴⁶.

Išanalizavus skirtingų laikotarpių teismų praktiką, darytina išvada, kad nepaisant teisės aktų aiškinimo pokyčių ir kasacinio teismo suformuotų doktrininų nuostatų, nagrinėjant valstybės atsakomybės už laukinių gyvūnų eismo įvykių metu padarytą žalą bylas iš esmės susiduriama su tomis pačiomis problemomis. Jau 2013 m. praktikoje, formuotoje netrukus po reikšmingų teisės aiškinimo pokyčių, buvo akcentuojami klausimai dėl valstybės veiksmų (neveikimo) neteisėtumo, pareigos imtis prevencinių priemonių egzistavimo, priežastinio ryšio nustatymo bei įrodinėjimo naštos paskirstymo. Lyginamoji naujausios, 2024 m., teismų praktikos analizė leidžia daryti išvadą, kad šios problemos išliko aktualios ir iš esmės nepakitusios.

Pažymėtina ir tai, kad teismų praktikoje valstybės civilinės atsakomybės klausimai daugiausia sprendžiami būtent eismo įvykių kontekste, kai laukiniai gyvūnai padaro žalą transporto priemonėms. Tokiose bylose nuosekliai sprendžiami tie patys probleminiai aspektai,

¹⁴⁵ „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus 2013 m. gruodžio 18 d. nutartimi civilinėje byloje Nr. 3K-3-683/2013“, Eteismai, žiūrėta 2026 m. balandžio 18 d., <https://eteismai.lt/byla/280674779012610/3K-3-683/2013>.

¹⁴⁶ „Vilniaus apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus 2024 m. birželio 28 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e2A-1378-1097/2024“, *supra note*, 142.

kurie iškelti ir šiame darbe, o teismai, pagrįsdami savo išvadas, remiasi iš esmės tapačiais teisės aiškinimo kriterijais bei Lietuvos Aukščiausiojo Teismo suformuota praktika. Taip pat teismų nutartyse pastebima, kad sprendžiant dėl žalos atlyginimo reikšmingas vaidmuo tenka ir transporto priemonė vairuotojo elgesiui. Pabrėžiama, kad jo pareiga laikytis visų būtinų atsargumo priemonių, nekelti pavojaus kitiems eismo dalyviams bei pasirinkti tokį važiavimo greitį, kad būtų galima laiku sustabdyti transporto priemonę ar išvengti kliūties. Net vertinama kaip gerai vairuotojui yra pažįstama vietovė, kurioje įvyko eismo įvykis, ar jis ją pažinojo ir ar galėjo pats numatyti gyvūno išbėgimą į kelią. Tokiu būdu nukentėjusiojo elgesys tampa reikšmingu veiksmu sprendžiant dėl žalos atlyginimo galimybės ir jos apimties.

Tai rodo, kad nagrinėjamo pobūdžio bylose susiformavusi teisinė problematika nėra epizodinė ar laikina, o pasižymi tęstinumu ir sisteminiu pobūdžiu. Teismai ir toliau susiduria su sunkumais vertindami valstybės pareigos ribas bei nustatydami, kada jos neveikimas gali būti laikomas neteisėtu. Dėl to galima teigti, kad šios problemos nėra išspręstos nei teisėkūros, nei teismų praktikos lygmeniu, o jų pasikartojimas skirtingų laikotarpių bylose patvirtina jų aktualumą ir reikšmingumą tiek teisės doktrinai, tiek praktiniam teisės taikymui.

3.2. Medžioklės plotų naudotojų atsakomybės ribos

Medžioklės plotų naudotojų atsakomybė už medžiojamųjų gyvūnų padarytą žalą pagal savo prigimtį yra civilinė ir galutinis žalos atlyginimo klausimas sprendžiamas taikant civilinės teisės normas, tačiau praktikoje ginčai dėl tokios atsakomybės įgyvendinimo dažniausiai nagrinėjami administraciniuose teismuose. Tai lemia Medžioklės įstatymo 18 straipsnyje bei jį įgyvendinančioje Medžiojamųjų gyvūnų padarytos žalos apskaičiavimo metodikoje nustatytas teisinis reguliavimas, pagal kurį žalos nustatymas ir jos dydžio apskaičiavimas priskirtas viešojo administravimo subjektams, kurių priimami sprendimai gali būti ginčijami administracine tvarka.

Nors šis darbas rengiamas civilinės atsakomybės kontekste, nagrinėjant medžioklės plotų naudotojų atsakomybę ir jos ribas neišvengiamai tenka remtis administracinių teismų praktika. Būtent joje formuojami esminiai šių subjektų atsakomybės taikymo kriterijai. Bylų praktikos analizė leidžia atskleisti, kaip konkrečiose bylose vertinamos atsakomybės sąlygos, jos ribojimo galimybės bei kokie probleminiai aspektai kyla praktikoje.

Analizuojant administracinių teismų praktiką, pastebėtina, kad nors medžioklės plotų naudotojų atsakomybė grindžiama objektyviu pobūdžiu ir kyla tiesiogiai iš įstatymo, jos taikymas nėra absoliutus. Teismai kiekvienu atveju vertina konkrečias faktines aplinkybes, todėl praktikoje išryškėja tam tikri sunkumai, susiję su atsakomybės apimtimi ir jos ribojimu. Atsižvelgiant į tai, galima išskirti tris pagrindines su tuo susijusias problemas:

1. Žalos nustatymo ir apskaičiavimo netikslumo problema, kadangi praktikoje ne visais atvejais laikomasi Medžioklės įstatymą įgyvendinančioje metodikoje nustatytų reikalavimų, o žalos dydis neretai grindžiamas nepakankamai tiksliais duomenimis.

2. Žalą patyrusių asmenų pareigų ir jų vykdymo įtakos medžioklės plotų naudotojų atsakomybės apimčiai problema, kadangi praktikoje vertinant atsakomybę atsižvelgiama ne tik į žalos padarymo faktą, bet ir į tai, ar žalą patyręs asmuo ėmėsi pagrįstų pasėlių apsaugos priemonių, o šių pareigų nevykdymas gali lemti atsakomybės sumažinimą.

3. Procedūrinių pažeidimų žalos nustatymo ir apskaičiavimo procese problema, kadangi praktikoje nustatomi, įvairūs procedūriniai trūkumai – nepakankamas sprendimų motyvavimas, neaiškiai surinkti ar įvertinti duomenys, galimi Komisijos nešališkumo pažeidimai bei netinkamas suinteresuotų asmenų informavimas, kurie lemia sprendimų panaikinimą ir būtinybę procedūrą atlikti iš naujo.

Pažymėtina, kad šiame poskyryje analizuojama administracinių teismų praktika yra suformuota iki 2026 m. sausio 7 d., kai įsigaliojo nauja Medžiojamųjų gyvūnų padarytos žalos apskaičiavimo metodikos redakcija bei buvo pakeistos Medžioklės įstatymo 18 straipsnio nuostatos. Atsižvelgiant į tai, nagrinėjamos bylos atspindi ankstesnio teisinio reguliavimo taikymo praktiką. Kadangi naujas teisinis reguliavimas yra palyginti neseniai įsigaliojęs, teismų praktika, suformuota jo pagrindu, dar nėra susiklosčiusi, todėl šiame darbe nėra galimybės įvertinti šių pakeitimų įtakos atsakomybės taikymui.

Pradedant teismų praktikos analizę, aptariama byla, kurioje išryškėja pagrindiniai medžioklės plotų naudotojų atsakomybės taikymo probleminiai aspektai. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2021 m. kovo 3 d. nutartis administracinėje byloje Nr. eA-832-442/2021, kuri išnagrinėta „pagal pareiškėjo V. P. apeliacinį skundą dėl Regionų apygardos administracinio teismo Kauno rūmų 2019 m. lapkričio 28 d. sprendimo administracinėje byloje pagal pareiškėjo V. P. skundą atsakovams Kėdainių rajono savivaldybės administracijos Medžiojamųjų gyvūnų padarytos žalos apskaičiavimo komisijai, Kėdainių rajono savivaldybės administracijai, tretiesiems suinteresuotiems asmenims N. P., Kėdainių rajono medžiotojų klubui „Šventybrastis“, AAS „BTA Baltic Insurance Company“ dėl administracinio akto panaikinimo ir įpareigojimo atlikti veiksmus¹⁴⁷“.

Pareiškėjas padavė teismui skundą, kuriuo prašė panaikinti Kėdainių rajono savivaldybės administracijos Medžiojamųjų gyvūnų padarytos žalos apskaičiavimo komisijos sprendimo dalį dėl padarytos žalos apskaičiavimo ir įpareigoti Komisiją apskaičiuoti padarytą žalą iš naujo bei priteisti jam bylinėjimosi išlaidas. Pareiškėjas savo ieškinį grindė tuo, kad Komisija nors ir

¹⁴⁷ „Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2021 m. kovo 3 d. nutartis administracinėje byloje Nr. eA-832-442/2021“, Infolex praktika, žiūrėta 2026 m. balandžio 20 d., <https://www.infolex.lt/tp/1973960>.

tinkamai nustatė žalos atsiradimo faktines aplinkybes (pasėlių pažeidimo mastą), tačiau neteisingai apskaičiavo žalos dydį – savarankiškai sumažino nustatytą pažeidimo procentą, taikė Metodikoje nenumatytus skaičiavimo metodus bei padarė matematinių klaidų, tuo pažeidė Metodikos nuostatas¹⁴⁸.

Bylą nagrinėjęs Regionų apygardos administracinis teismas Kauno rūmai 2019 m. lapkričio 28 d. sprendimu pareiškėjo skundą atmetė kaip nepagrįstą. Teismas nustatė, kad Komisija žalos nustatymo procedūrą atliko iš esmės tinkamai ir laikydamosi teisės aktų reikalavimų. Teismas konstatavo, kad pasėlių apžiūra buvo atlikta du kartus, pakartotinės apžiūros metu buvo pasitelkta nepriklausoma ekspertė, žalos vertinimas buvo atliktas remiantis faktiniais matavimais, specialistų išvadomis bei Metodikos nuostatomis. Teismas pripažino, kad nors Metodikos 7.1 p. numato tikslius matavimus, konkrečiu atveju pažeidimai buvo visame lauke, todėl pasirinktas statistinis (atrankos) metodas yra pateisinamas. Teismas konstatavo, kad pasirinktas žalos nustatymo metodas laikytinas objektyvu ir pagrįstu. Taip pat teismas konstatavo, kad Komisija rėmėsi specialiųjų žinių turinčių asmenų (mokslininkų) išvadomis. Teismas neturėjo pagrindo abejoti ekspertinėmis išvadomis, todėl jų pagrindu nustatytas žalos mažinimas 20 % yra laikytinas pagrįstu. Labai svarbu paminėti, kad nors ir pradinis pasėlių pažeidimas buvo didesnis, tačiau buvo pritaikytas jo derliaus netekimo mažinimas procentais. Žalos dydis gali būti nustatomas ne tik mechanškai pagal procentus, bet ir vertinant biologinius procesus. Teismas galutinėje savo išvadoje nusprendė, kad Komisija veikė teisėtai, žalos nustatymas yra pagrįstas ir esminiai pažeidimai dėl jos nustatymo nenustatyti. Akcentuodamas, kad net ir esant metodikos taikymo lankstumui bei nedidelėms skaičiavimo klaidoms, žalos dydis gali būti laikomas pagrįstu, jeigu jis nustatytas remiantis specialistų išvadomis ir objektyviai įvertintomis faktinėmis aplinkybėmis, todėl pareiškėjo skundas atmestinas¹⁴⁹.

Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo (toliau – LVAT) teisėjų kolegija, išnagrinėjusi bylą konstatavo, kad pirmosios instancijos teismas bylą išnagrinėjo neišsamiai ir pažeisdamas įrodinėjimo taisykles, todėl jo sprendimas panaikintas ir byla perduota nagrinėti iš naujo. Teisėjų kolegija savo sprendimą grindė aiškindama, kad pagrindinė ginčo esmė yra žalos procento pagrįstumas, nes apeliacinis teismas nurodė, kad ginčas iš esmės kyla dėl to, ar pagrįstai nustatyta, kad pasėlių pažeidimas sudaro tik apie 20%, o ne daugiau. Teismas pabrėžė, kad klausimas, kiek derliaus duos pažeisti augalai yra specialiųjų žinių reikalaujantis klausimas. Tačiau pirmos instancijos teismas rėmėsi liudytojos (agronomės) parodymais, bet šie parodymai negali būti laikomi eksperto išvada ar specialisto paaiškinimais. Tokiais atvejais būtina ekspertizė arba

¹⁴⁸ „Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2021 m. kovo 3 d. nutartis administracinėje byloje Nr. eA-832-442/2021“, *supra note*, 147.

¹⁴⁹ *Ibid.*

specialisto paaiškinimai, o ne liudytojo parodymai. Teisėjų kolegija pabrėžė, kad teismo pareiga aktyviai rinkti įrodymus, teismas privalo būti aktyvus, pats inicijuoti įrodymų rinkimą, užtikrinti, kad viso reikšmingos aplinkybės būtų iširtos. Kadangi nebuvo tinkamai įvertintas žalos dydis, nepasitelktos būtinos specialios žinios, teismas padarė išvadą, kad sprendimas gali būti neteisingas iš esmės, todėl sprendimą panaikino ir bylą gražino nagrinėti iš naujo. Taigi apeliacinės instancijos teismas konstatavo, kad pirmosios instancijos teismas, nepasitelkęs specialių žinių ir netinkamai įvertinęs įrodymus, pažeidė proceso teisės normas, todėl sprendimas panaikintinas, o byla perduota nagrinėti iš naujo¹⁵⁰.

Šios bylos analizė atskleidžia, kad žalos dydžio nustatymas negali būti grindžiamas vien bendro pobūdžio vertinimais ar liudytojų parodymais, kai reikalingos specialios žinios. Taip pat pabrėžtina, kad teismas privalo aktyviai užtikrinti įrodinėjimą, o šios pareigos nevykdymas lemia sprendimo panaikinimą.

Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2024 m. balandžio 17 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A-549-662/2024, kuri išnagrinėta pagal „pareiškėjo Skuodo rajono Aleksandrijos medžiotojų klubo apeliacinį skundą dėl Regionų apygardos administracinio teismo Klaipėdos rūmų 2023 m. balandžio 18 d. sprendimo administracinėje byloje pagal pareiškėjo Skuodo rajono Aleksandrijos medžiotojų klubo skundą atsakovui Skuodo rajono savivaldybės administracijai dėl sprendimo panaikinimo“¹⁵¹.

Pareiškėjas, pateikė skundą ir prašė teismo panaikinti Skuodo rajono savivaldybės medžiojamųjų gyvūnų padarytos žalos žemės ūkio pasėliams, ūkiniam gyvūnams, miškui ir hidrotechnikos įrenginiams nuostolių apskaičiavimo komisijos sprendimą, dėl jam padarytos žalos. Nurodydamas, kad Komisija neteisėtai ir nepagrįstai nustatė bei apskaičiavo miškui padarytą žalą. Jis ginčijo tiek žalos apskaičiavimo procedūrą, tiek jos dydžio apskaičiavimą. Pareiškėjas nurodė, kad dėl žalos dydžio nustatymo kreipėsi žemės sklypo savininkas, o faktinėje žemės sklypo apžiūroje dalyvavo kitas asmuo, dėl kurio atstovavimo teisės nebuvo pateikta jokių įrodymų. Pareiškėjas teigė, kad žalos dydis apskaičiuotas nepakankamai pagrįstai, neatsižvelgiant į miško plotą, medynų struktūrą ir realias atsiradimo priežastis. Nurodė, kad medžių pažeidimai yra giluminiai ir jie galėjo atsirasti per ilgesnį nei vienerių metų laikotarpį, o žala pagal įstatymą yra atlyginama tik jei nustatoma, kad žala atsirado ne per ilgesnį, kaip vienerių metų laikotarpį. Taip pat pareiškėjas kėlė abejones, kad pats miško savininkas netinkamai apgenėjo medžius, taip sudarytas sąlygas gyvūnams lengvai pasiekti jų kamienus. Taip pat akcentavo, kad pagal tuo metu galiojusią Medžioklės įstatymo redakciją, viena iš žalos atsiradimo sąlygų buvo tai, jog medžioklės

¹⁵⁰ „Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2021 m. kovo 3 d. nutartis administracinėje byloje Nr. eA-832-442/2021“, *supra note*, 147.

¹⁵¹ „Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2024 m. balandžio 17 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A-549-662/2024“, Infoplex praktika, žiūrėta 2026 m. balandžio 20 d., https://www.infolex.lt/tp/2239357#B_0.

plotų naudotojas neįvykdo nustatytų medžiojamųjų gyvūnų, kurių sumedžiojimas yra limituojamas, sumedžiojimo limitų. Ieškovo teigimu, nagrinėjamu atveju ši sąlyga nebuvo tenkinama, kadangi jis nustatytus limitus buvo įvykđęs, todėl nėra teisinio pagrindo taikyti atsiradusią atsakomybę¹⁵².

Išnagrinęjęs bylą pirmos instancijos teismas nustatė, kad egzistuoja visos būtinos sąlygos taikyti atsakomybę pagal Medžioklės įstatymo 18 straipsnį – žala miškui yra padaryta medžiojamųjų gyvūnų, kuri pasireiškė medžių žuvimu, žala padaryta vienerių metų laikotarpyje bei atsakingas subjektas yra medžioklės plotų naudotojas. Dėl procedūrų pažeidimo, nagrinęjęs bylą teismas nepripažino, kad apžiūros ar duomenų surinkimo pažeidimai turėjo esminę reikšmę, konstatavo, kad sprendimas atitinka įstatymų reikalavimus ir jie pažeisti nebuvo. Teismas atmetė argumentą, kad žala galėjo būti padaryta per ilgesnį laiką, ir konstatavo, kad miškas yra prižiūrimas, savininkas rūpinasi sklypu, todėl padarytą žalą turėjo pastebėti per vienerius metus. Taip pat teismas konstatavo, kad įstatymas niekur nėra numatęs pareigos miško savininkui saugoti mišką nuo gyvūnų, kad jie negalėtų pasiekti medžių, teismas atmetė kaip nepagrįstus skundo argumentus, kad miško savininkas pats netinkamai genėdamas medžius sudarė sąlygas gyvūnams juos pasiekti, todėl tokie miško savininko veiksmai nešalina atsakomybės. Teismas padarė išvadą, kad nors medžiotųjų klubas buvo įvykđęs medžiojamųjų gyvūnų jiems nustatytą limitą, tačiau žalos atsiradimo metu buvo jau kitas nustatytas limitų sezonas, ir tuo metu limitas dar nebuvo įvykdytas, todėl negali būti taikoma išimtis, susijusi su limito įvykdymu¹⁵³.

Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2024 m. birželio 12 d. nutartis administracinėje byloje Nr. eA-124-789/2024, kurioje byla nagrinėta pagal „pareiškėjo asociacijos „Beržyno“ medžiotųjų būrelio ir atsakovo Kaišiadorių rajono savivaldybės administracijos apeliacinius skundus dėl Regionų apygardos administracinio teismo Kauno rūmų 2022 m. rugsėjo 27 d. sprendimo administracinėje byloje pagal pareiškėjo asociacijos „Beržyno“ medžiotųjų būrelio skundą atsakovams Kaišiadorių rajono savivaldybės administracijai ir Kaišiadorių rajono savivaldybės komisijai medžiojamųjų gyvūnų padarytai žalai apskaičiuoti, dėl žalos apskaičiavimo akto panaikinimo¹⁵⁴“.

Pareiškėjas kreipėsi į teismą su skundu, ginčydamas savivaldybės komisijos priimtą medžiojamųjų gyvūnų padarytos žalos apskaičiavimo aktą, kuriuo jis buvo įpareigotas atlyginti žalą ir prašė jį atleisti nuo atsakomybės. Savo ieškinį grindė tuo, kad nuostoliai atsirado ir (ar) padidėjo dėl nukentėjusio asmens veiksmų, nurodydamas, kad žemės sklypo savininkas nesiėmė

¹⁵² „Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2024 m. balandžio 17 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A-549-662/2024“, *supra note*, 151.

¹⁵³ *Ibid.*

¹⁵⁴ „Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2024 m. birželio 12 d. nutartis administracinėje byloje Nr. eA-124-789/2024“, Infoplex praktika, žiūrėta 2026 m. balandžio 20 d., https://www.infolex.lt/tp/2250792#B_0.

veiksmų savo turto apsaugai, nes pagal Medžioklės įstatymą jis galėjo būti rūpestingas ir įsirengti atitvarus, ribojančius laukinių gyvūnų prieigą prie pasėlių, taip pat laukinius gyvūnus atbaidančias vaizdines, garsines ir kitokias priemones, ar naudoti specifinius repelentus. Pareiškėjas teigė, kad patyręs žalą asmuo nevykdė pasėlių apsaugojimo nuo medžiojamųjų gyvūnų daromos žalos priemonių, dėl to jis kaip atsakovas nepagrįstai buvo įpareigotas atlyginti atsiradusią žalą. Taip pat pareiškėjas skunde nurodė, kad skundžiamas žalos apskaičiavimo aktas neatitinka teisės aktų reikalavimų, nes niekur nėra detalizuojama, kaip buvo nustatytas pažeistų pasėlių plotas, kokiomis techninėmis priemonėmis buvo naudotasi bei ar joms atlikta metrologinė patikra. Nebuvo pasisakyta kada žala padaryta, ar nėra pareiškėjo visišką ar dalinę civilinę atsakomybę šalinančių aplinkybių¹⁵⁵.

Išnagrinėjęs bylą pirmos instancijos teismas, visų pirma nustatė, kad žemės sklypas priskirtas medžioklės plotams, kurių naudotojas yra Medžiotojų būrelis. Buvo nustatyta, kad žala padaryta braškynams, kurią padarė medžiojami gyvūnai, o jos mastas ir plotas (sunaikinta 0,2542 ha iš 1,23 ha) nustatyti pakartotinių apžiūrų metu ir pagrįsti įrodymais (apžiūros aktas, fotonuotraukos, matavimai) bei nurodyta koku prietaisu naudojantis buvo atliktas braškynų ploto matavimas. Žalos apskaičiavimas iš esmės atitiko Metodikos reikalavimus, nors pakenkimo intensyvumas buvo nustatytas ne visiškai tiksliai pagal Metodikos formulę, tačiau tai nelaikytina esminiu pažeidimu. Komisija pagrįstai taikė vidutinio derlingumo ir normatyvinių kainų metodą, nes nukentėjusiojo asmens apskaita nebuvo vedama. Teismas pripažino, kad Komisijos sprendimas iš esmės yra teisėtas ir pagrįstas, todėl jo naikinti nėra pagrindo. Tačiau, vadovaudamasis Medžioklės įstatymo 18 straipsniu dalimi bei LR CK 6.253 straipsnio 1 ir 5 dalimis, teismas nustatė, kad nukentėjęs asmuo nesiėmė jokių realių pasėlių (braškyno) apsaugos priemonių, nors turėjo tokią pareigą, kas teismui sudarė pagrindą sumažinti turtinės žalos dydį. Teismas pažymėjo, kad Medžioklės įstatymo 18 straipsnyje yra įtvirtinta imperatyvi medžioklės plotų naudotojų pareiga atlyginti medžiojamųjų gyvūnų padarytą žalą žemės sklypų savininkams, išskyrus jame nurodytas išimtis. Išnagrinėjęs bylą teismas tenkino pareiškėjo (Medžiotojų būrelio) skundą iš dalies, priteisė bylinėjimosi išlaidas ir trečdaliu sumažino pareiškėjo prašomą sumą¹⁵⁶.

Bylą nagrinėjant apeliacinės instancijos teisme, teisėjų kolegija pritarė pirmos instancijos teismo padarytai išvadai, kad žala buvo apskaičiuota tinkamai, kad buvo vadovautasi Metodika. Pirmos instancijos teismas pagrįstai atmetė pareiškėjo argumentus dėl netinkamo žalos apskaičiavimo kaip nepagrįstus. Be to, tinkamai nustatė, kad nagrinėjamu atveju nebuvo nustatyti esminiai procedūriniai pažeidimai. Teismas konstatavo, kad bylą nagrinėjant apeliacinės

¹⁵⁵ „Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2024 m. birželio 12 d. nutartis administracinėje byloje Nr. eA-124-789/2024“, *supra note*, 154.

¹⁵⁶ *Ibid.*

instancijos teisme, ginčas kilo dėl to ar žemės sklypo savininkas, kuriame augo braškynas turėjo imtis priemonių, siekiant apsaugoti savo pasėlius ir ar dėl to yra pagrindas atleisti atsakovą nuo atsakomybės. Bylą nagrinėjęs teismas konstatavo, kad nagrinėjamu atveju nebuvo pagrindų taikyti Metodikoje nustatytą pareigą aptverti pasėlius (braškyno plotas nesiekė 3 ha ir nebuvo visiškai miško apsuptyje). Tai nepaneigia žalą patyrusio asmens elgtis rūpestingai ir imtis protingų apsaugos priemonių. Atsižvelgiant į tai, kad pasėliai buvo įrengti šalia miško ir nebuvo tinkamai saugomi, teismas pripažino nukentėjusiojo asmens neveikimą reikšminga aplinkybe ir vadovaudamasis LR CK 6.253 straipsniu, sumažino atlygintinos žalos dydį¹⁵⁷.

Ši byla atskleidžia, kad žemės sklypo savininko neveikimas, t. y. nepakankamas pasėlių apsaugos užtikrinimas, laikomas reikšminga aplinkybe sprendžiant dėl žalos atlyginimo apimties. Nors tokie veiksmai nepašalina atsakomybės, jie sudaro pagrindą mažinti atlygintinos žalos dydį. Taip pat matyti, kad nagrinėjant šią bylą esminių procedūrinių pažeidimų nebuvo nustatyta, žala buvo įvertinta laikantis teisės aktų reikalavimų.

Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2025 m. gegužės 28 d. nutartis administracinėje byloje Nr. eA-736-821/2025, kurioje išnagrinėta byla pagal „atsakovo Šalčininkų rajono savivaldybės administracijos apeliacinį skundą dėl Regionų administracinio teismo 2024 m. gegužės 13 d. sprendimo administracinėje byloje pagal pareiškėjo A. G. skundą atsakovui Šalčininkų rajono savivaldybės administracijai dėl sprendimo panaikinimo ir įpareigojimo atlikti veiksmus“¹⁵⁸.

Pareiškėjas kreipėsi į teismą ir prašė panaikinti medžiojamųjų gyvūnų padarytos žalos apskaičiavimo Komisijos sprendimą dėl žalos bei įpareigoti Komisiją teisės aktų nustatyta tvarka iš naujo apskaičiuoti pareiškėjo pasėliams medžiojamųjų gyvūnų padarytos žalos dydį. Pareiškėjas savo skundą grindė, tuo kad medžiojamųjų gyvūnų padarytos žalos apskaičiavimo aktas buvo surašytas nesilaikant teisės aktų reikalavimų, todėl tokiu aktu remiantis priimti sprendimai yra neteisėti ir naikintini. Jis teigė, kad žalos apskaičiavimas atliktas pažeidžiant Metodikos reikalavimus, netiksliai nustatytas sunaikintų pasėlių plotas, nepagrįstai sumažintas žalos dydis, taikyti neaiškūs ir teisės aktuose nenumatyti skaičiavimo metodai, o sprendimai grindžiami prieštariniais duomenimis. Pareiškėjas savo skunde taip pat kėlė Komisijos šališkumo klausimą, nurodydamas, kad du komisijos nariai yra pavaldūs vienam iš savivaldybės vadovų, kuris tuo pačiu eina medžiotojų klubo, atsakingo už žalos atlyginimą vadovo pareigas¹⁵⁹.

¹⁵⁷ „Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2024 m. birželio 12 d. nutartis administracinėje byloje Nr. eA-124-789/2024“, *supra note*, 154.

¹⁵⁸ „Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2025 m. gegužės 28 d. nutartis administracinėje byloje Nr. eA-736-821/2025“, Infoplex praktika, žiūrėta 2026 m. balandžio 20 d., https://www.infolex.lt/tp/2317825#B_0.

¹⁵⁹ *Ibid.*

Nagrinėdamas bylą pirmos instancijos teismas nustatė ginčui reikšmingas aplinkybes. Konstatavo, kad Komisijos sprendimai buvo priimami pažeidžiant objektyvumo ir nešališkumo principus, kadangi du Komisijos nariai tiesiogiai pavaldūs asmeniui, kuris tuo pačiu medžiotojų klubo, atsakingo už žalos atlyginimą vadovas. Šis pažeidimas buvo pripažintas esminiu, todėl vien jo pakako panaikinti Komisijos sprendimą. Taip pat teismas nustatė, kad sprendimai nebuvo pakankamai motyvuoti, aiškūs ir nenuosekliai buvo nustatytas pažeistų pasėlių plotas, nepaaiškinta, kodėl pasirinkti konkretūs skaičiavimo metodai. Teismas konstatavo, kad Komisijos sprendimai yra neteisėti dėl esminio nešališkumo principo pažeidimo ir nepakankamo sprendimų motyvavimo, todėl juos panaikino ir įpareigojo iš naujo nagrinėti pareiškėjo prašymą¹⁶⁰.

Bylą apeliacine tvarka nagrinėjusi teisėjų kolegija įvertinusi atsakovo apeliacinio skundo ir pareiškėjo atsiliepimo į apeliacinį skundą argumentus, byloje esančius įrodymus konstatavo, kad pirmosios instancijos teismas, tinkamai įvertino byloje surinktus įrodymus ir padarė bylos faktais bei ginčui išspręsti aktualiomis teisės normomis pagrįstas išvadas, su kuriomis apeliacinės instancijos teismo teisėjų kolegija sutinka. Teismas nustatė, kad du Komisijos nariai buvo tiesiogiai pavaldūs asmeniui, kuris tuo pačiu buvo medžiotojų būrelio, kuris atsakingas už žalos atlyginimą vadovu. Tokia situacija sudaro pagrįstas prielaidas abejoti Komisijos narių nešališkumu. Be to, apeliacinės instancijos teismas akcentavo, kad Komisijos sprendimai dėl žalos apskaičiavimo turi atitikti jiems keliamus individualius reikalavimus. Remiantis LVAT praktika, Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2025 m. kovo 5 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A-54-492/2025¹⁶¹, teismas pasisakė, kad tokie sprendimai privalo būti aiškiai motyvuoti, pagrįsti faktinėmis aplinkybėmis ir teisės normomis juose turi būti nurodytas žalos apskaičiavimo metodas, teisinis pagrindas bei įvertintos galimos atsakomybę šalinančios aplinkybės. Nagrinėjamu atveju teismas nustatė, kad Komisijos sprendimuose nebuvo pakankamai aiškiai pagrįstas pažeistų pasėlių plotas, neatskleisti atsėjimo išlaidų skaičiavimo motyvai, todėl jie neatitiko Viešojo administravimo įstatymo 10 straipsnio reikalavimų.

Apibendrinant teisėjų kolegija konstatavo, kad pirmosios instancijos teismas pagrįstai panaikino Komisijos sprendimus ir įpareigojo iš naujo nagrinėti pareiškėjo prašymą, todėl apeliacinis skundas buvo atmestas, o pirmosios instancijos teismo sprendimas paliktas nepakeistas.

Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2025 m. birželio 18 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A-251-556/2025, kurioje išnagrinėta byla „pagal pareiškėjo Skuodo rajono Aleksandrijos medžiotojų klubo apeliacinį skundą dėl Regionų apygardos administracinio

¹⁶⁰ „Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2025 m. gegužės 28 d. nutartis administracinėje byloje Nr. eA-736-821/2025“, *supra note*, 158.

¹⁶¹ „Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2025 m. kovo 5 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A-54-492/2025“, Infoplex praktika, žiūrėta 2026 m. balandžio 20 d., <https://www.infolex.lt/tp/2300658>.

teismo (nuo 2024 m. sausio 1 d. Regionų administracinis teismas) Klaipėdos rūmų 2023 m. spalio 31 d. sprendimo administracinėje byloje pagal pareiškėjo Skuodo rajono Aleksandrijos medžiotųjų klubo skundą atsakovui Skuodo rajono savivaldybės administracijai, dėl sprendimo panaikinimo¹⁶².

Pareiškėjas kreipėsi į teismą prašydamas panaikinti Komisijos priimtą sprendimą dėl medžiojamųjų gyvūnų padarytos žalos atlyginimo. Nurodydamas, kad pagal žalą patyrusio asmens prašymą buvo apskaičiuota, kad jam priklausančiame žemės sklype nustatyti pažeidimai, iš kurių 2,81 ha yra sunaikinti žieminiai rapsai. Teigiama, kad žala padaryta elnių. Pareiškėjas skunde nurodo, kad minėtas sprendimas ir administraciniai aktai, kurių pagrindu jis priimtas, yra neteisėti bei nepagrįsti, kadangi apžiūrint sklypus, komisijoje dalyvavo šališka agronomė, kuri dirba įmonėje, kuri tiekia ūkininkui sėklas, trąšas ir iš jo superka užaugintą produkciją. Pareiškėjas mano, kad sprendimo medžiaga surinkta pažeidžiant teisės aktų reikalavimus. Taip pat pareiškėjas teigia, kad jis nebuvo informuotas apie galbūt elnių padarytą žalą. Savo ieškinyje ieškovas teigė, kad apskaičiuojant ūkininko patirtos žalos dydį buvo remiamasi netiksliais duomenimis (ne tos savaitės rapsų kainomis). Bei nurodo, kad pagal Medžioklės įstatymą, medžiojamųjų gyvūnų padaryta žala atlyginama, jeigu pasėlių savininkas naudojasi pasėlių apsaugojimo nuo gyvūnų daromos žalos priemonėmis. Nurodo, kad ūkininkas nesiimdamas atitinkamų priemonių bei neapdrausdamas pasėlių nuo medžiojamųjų gyvūnų padarytos žalos, elgėsi neatsakingai¹⁶³.

Nagrindėdamas šią bylą pirmos instancijos teismas nustatė bylai reikšmingas aplinkybes, patvirtino, kad į Komisiją kreipėsi žemės sklypo savininkas, prašydamas jam priklausančiame žemės sklype, kuriame augina žieminius rapsus, įvertinti bei apskaičiuoti medžiojamųjų gyvūnų padarytą žalą, kurią padarė elniai. Komisija pagal gautą prašymą nuvyko į žemės sklypą ir atliko medžiojamųjų gyvūnų padarytos žalos žemės ūkio pasėliams vertinimą. Buvo konstatuota, kad dalis žieminio rapso daigų yra nuskabyti elnių, pasėlio tankumas atitinka reikalavimus, apžiūros metu nustatyta, kad žemės sklype buvo įrengtos trys garsinės patrankos. Įvertinus visas aplinkybes bei vadovaujantis Metodika buvo surašytas žalos apskaičiavimo aktas. Komisija priėmė sprendimą, pagal kurį įpareigojo atsakovą atlyginti žemės sklypo savininkui padarytą žalą¹⁶⁴.

Vertindamas pareiškėjo ieškinyje išdėstytus argumentus teismas pasisakė, kad ūkininkas nagrinėjamu atveju neturėjo teisinės pareigos taikyti Metodikos 12 punkte numatytų apsaugos priemonių, nes jo sklypas nebuvo laikytinas esantis miškų apsuptyje. Nepaisant to, ūkininkas savo iniciatyva naudojo atbaidymo priemones (garsines patrankas), todėl nėra pagrindo teigti, kad jis

¹⁶² „Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2025 m. birželio 18 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A-251-556/2025“, Infolex praktika, žiūrėta 2026 m. balandžio 20 d., <https://www.infolex.lt/ta/Default.aspx?ID=20&item=doc&aktoid=2322270>.

¹⁶³ *Ibid.*

¹⁶⁴ *Ibid.*

elgėsi nerūpestingai ar prisidėjo prie žalos atsiradimo. Teismas atmetė pareiškėjo argumentus dėl agronomės šališkumo, nurodydamas, kad ji nebuvo Komisijos narė ir neturėjo sprendimo teisės, o dalyvavo tik kaip specialistė, teikusi konsultacinio pobūdžio išvadas. Taip pat teismas pasisakė dėl ieškovo išsakyto procedūrinio pažeidimo, pasak jo, jis nebuvo informuotas apie pirminę apžiūrą. Nagrinėjamu atveju teismas šį pažeidimą pripažino neesminiu, kadangi vėlesniuose procedūros etapuose pareiškėjui buvo sudarytos galimybės dalyvauti ir ginti savo interesus¹⁶⁵.

Nagrinėdama čia bylą apeliacine tvarka teisėjų kolegija atmetė ieškovo argumentą, kad ūkininkas nesiėmė pasėlių apsaugos priemonių, nurodydamas, jog tokie teiginiai turi būti pagrįsti konkrečiais teisės aktų pažeidimais. Vien bendro pobūdžio teiginio, kad pasėliai nebuvo tinkamai saugomi, nepakanka, būtina nurodyti, kokių konkrečių agrotechninių reikalavimų ar Metodikoje numatytų apsaugos priemonių nebuvo laikytasi. Kadangi pareiškėjas to nepadarė, šis argumentas pripažintas nepagrįstu. Teismas pabrėžė, kad Skuodo rajono Aleksandrijos medžiotojų klubo pirmininkas dalyvavo apžiūrint bei įvertinant medžiojamųjų gyvūnų padarytą žalą, todėl nebuvo pažeista teisė į žinojimą. Į ieškovo teiginį, kad netinkamai buvo apskaičiuota žala teismas atsakė konstatuodamas, kad žalos apskaičiavimas yra grindžiamas apžiūros aktu, kuriame fiksuojamos visos reikšmingos faktinės aplinkybės vietoje. Kadangi šitas aktas buvo surašytas laikantis Metodikos reikalavimų, jame dalyvavo ir pareiškėjo atstovas, kuris nepateikė jokių pastabų, o gyloje nebuvo pateikta įrodymų, paneigiančių jame nustatytas aplinkybes, teismas pripažino, kad žalos faktas ir jos dydis nustatyti pagrįstai. Taip pat pabrėžė, kad žala nėra preziumuojama – ji turi būti įrodyta administracinės procedūros metu, o šiuo atveju tai buvo padaryta tinkamai. Galiausiai teisėjų kolegija konstatavo, kad pirmos instancijos teismas tinkamai ir išsamiai ištyrė visas bylos aplinkybes, jas įvertino visapusiškai ir objektyviai bei teisiškai pritaikė ginčui aktualias teisės normas. Dėl to priimtas sprendimas laikytinas teisėtu ir pagrįstu, o apeliacinio skundo argumentai nesudaro pagrindo jį keisti ar naikinti. Atitinkamai apeliacinis skundas atmetamas, paliekant galioti pirmosios instancijos teismo sprendimą¹⁶⁶.

Apibendrinant šio darbo trečiame skyriuje atliktą teismų praktikos analizę, darytina išvada, kad nagrinėjamosiose bylose nuosekliai kartojasi tos pačios probleminės sritys, susijusios tiek su medžioklės plotų naudotojų atsakomybės taikymu, tiek su valstybės civilinės atsakomybės vertinimu.

Medžioklės plotų naudotojų atsakomybės kontekste vyrauja žalos nustatymo ir apskaičiavimo netikslumo problema. Ginčai dažniausiai kyla ne dėl pačios žalos fakto, o dėl jos dydžio nustatymo pagrįstumo – praktikoje ne visada pakankamai aiškiai nustatomas pažeistas

¹⁶⁵ „Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2025 m. birželio 18 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A-251-556/2025“, *supra note*, 162.

¹⁶⁶ *Ibid.*

plotas, pakenkimo intensyvumas, nepakankamai motyvuojamas pasirinktas žalos apskaičiavimo metodas ar remiamasi nevisiškai nuosekliais duomenimis. Tai rodo, kad žalos apskaičiavimas išlieka pagrindiniu ginčų objektu. Kartu pažymėtina, kad ginčai dažnai kyla ir dėl pačios žalos nustatymo procedūros teisėtumo. Pastebima, kad praktikoje pasitaiko įvairių procedūrinių pažeidimų, susijusių su duomenų rinkimu, suinteresuotų asmenų informavimu bei sprendimų motyvavimu. Tokie procedūriniai trūkumai lemia sprendimų panaikinimą ir būtinybę atlikti procedūrą iš naujo. Taip apsunkinamas ir prailginamas žalos nustatymo bei atlyginimo procesas.

Tuo tarpu nagrinėjat eismo įvykių bylas, kuriose laukiniai gyvūnai susiduria su transporto priemonėmis, ginčų pobūdis iš esmės skiriasi. Jose pagrindinis dėmesys skiriamas ne žalos dydžiui, o pačios teisės į žalos atlyginimą pagrįstumui. Tokiais atvejais visų pirma vertinamos valstybės civilinės atsakomybės sąlygos. O dėl sudėtingo įrodinėjimo neretai, neįrodžius bent vienos iš būtinųjų sąlygų reikalavimai atmetami. Dėl to praktikoje susiklosto situacija, kad žalos klausimas apskritai nėra sprendžiamas, nes atsakomybė nėra taikoma. Tai leidžia daryti išvadą, kad šiose bylose esminė problema yra įrodinėjimo sudėtingumas, kuris lemia ribotas žalą patyrusių asmenų galimybes apginti savo teisę į žalos atlyginimą.

Taip pat matyti, kad ne mažiau reikšmingas aspektas atsiskleidžia vertinant žalą patyrusių asmenų elgesį, kadangi tiek medžioklės plotų naudotojų atsakomybės, tiek eismo įvykių, kuriuose žalą padaro laukiniai gyvūnai, bylose teismai vertina ar žalą patyręs asmenys ėmėsi visų protingų ir įmanomų priemonių žalai išvengti ar ją sumažinti. Medžiojamųjų gyvūnų padarytos žalos atvejais ši problema pasireiškia vertinant žemė sklypų savininkų, valdytojų ar naudotojų pareigą saugoti savo turtą, taip pat jų teisę uždrausti ar riboti medžioklę savo sklypuose, kas gali turėti reikšmės sprendžiant dėl atsakomybės taikymo. Teismų praktikoje analizuojama, ar buvo taikytos pagrįstos apsaugos priemonės, tokios kaip fizinės apsaugos priemonės, repelentai ar kitos prevencinės priemonės. Tačiau praktikoje nėra aiškiai apibrėžta riba, kada toks žalą patyrusio asmens elgesys lemia visišką atsakomybės netaikymą, o kada – tik jos sumažinimą. Todėl teismuose kiekvienu atveju sprendimai grindžiami individualiu aplinkybių vertinimu. Analogiška situacija pastebima ir eismo įvykių bylose, kuriose vertinamas transporto priemonių vairuotojų elgesys. Teismai bylose analizuoja, ar vairuotojas laikėsi atsargumo reikalavimų, pasirinko saugų greitį, buvo pakankamai atidus bei galėjo numatyti galimą laukinių gyvūnų patekimą į kelią. Tokiu būdu nukentėjusiojo elgesys ir šiose bylose tampa reikšmingu kriterijumi sprendžiant dėl žalos atlyginimo ir apimties.

Papildomai pažymėtina ir tai, kad analizuojant administracinių bylų, susijusių su medžioklės plotų naudotojų atsakomybe, praktiką, buvo pastebima ir prašymų dėl žalos įvertinimo pateikimo tvarkos problematika. Pagal ankstesnę teisinę reguliavimą kreipimasis buvo vykdomas per seniūniją, o tai praktikoje neretai sukeldavo procedūrinių sunkumų. Bylų duomenimis,

pasitaikydavo atvejų, kai pateikti prašymai neatitikdavo formalių reikalavimų ir dėl to nebuvo priimami, kas lėmė žalos vertinimo procedūrų uždelsimą ir faktinių apžiūrų nukėlimą. Tokios situacijos turėjo įtakos ir pačiam žalos nustatymo tikslumui, nes laiko veiksnys gali lemti objektyvių duomenų pasikeitimą. Pažymėtina, kad pakeitus Medžioklės įstatymo 18 straipsnio nuostatas buvo atsisakyta kreiptis per seniūniją modelio ir įdiegta centralizuota pranešimų apie žalą teikimo tvarka per Biologinės įvairovės informacinę sistemą. Šioje sistemoje pateikiamas pranešimas automatiškai nukreipiamas atsakingam subjektui – medžioklės plotų naudotojui arba seniūnijai, priklausomai nuo žalą padariusio gyvūno rūšies, taip pat užtikrinamas aiškus terminų laikymasis ir galimybė sekti pranešimo nagrinėjimo eigą. Tokiu būdu supaprastinama procedūra ir mažinama rizika, susijusi su netinkamu prašymų priėmimu bei procedūrų vilkinimu.

IŠVADOS

1. Atsakomybės už gyvūnų padarytą žalą teisiniai pagrindai grindžiami bendrosiomis civilinės atsakomybės sąlygomis, tačiau jų taikymas nėra vienodas. Nustatyta, kad atsakomybės pobūdis priklauso nuo to, ar gyvūnas yra asmens žinioje, ar gyvena laisvėje, todėl vienais atvejais ji taikoma nepriklausomai nuo kaltės, o kitais – būtina nustatyti kaltę, o tam tikrais atvejais atsakomybė pasižymi atsakomybės be kaltės bruožais.

2. Išanalizavus atsakomybės už laukinių gyvūnų padarytą žalą reglamentavimą Lietuvos Respublikos teisėje nustatyta, kad jis nėra vieningas ir grindžiamas skirtingais teisiniais modeliais. Atsakomybės taikymas priklauso nuo žalos atsiradimo aplinkybių ir gyvūnų rūšies, todėl gali būti grindžiamas tiek kaltės principu, tiek turėti atsakomybės be kaltės bruožų, kai kaltės įrodinėti nereikia, tačiau atsakomybė nėra absoliuti dėl įstatyme nustatytų sąlygų.

3. Išnagrinėjus atsakomybės už laukinių gyvūnų padarytą žalą taikymo sąlygas ir ribas nustatyta, kad atsakomybės atsiradimas siejamas su žalos fakto, priežastinio ryšio ir atsakomybės subjekto nustatymu. Tačiau šių sąlygų taikymas praktikoje yra sudėtingas dėl sunkiai prognozuojamo gyvūnų elgesio. Atsakomybė nėra taikoma automatiškai, nes ją riboja įstatyme numatytos atsakomybę šalinančios ir mažinančios aplinkybės, ypač žalą patyrusio asmens elgesys, todėl kiekvienu atveju būtinas individualus visų aplinkybių vertinimas.

4. Išanalizavus probleminius atsakomybės už laukinių gyvūnų padarytą žalą taikymo aspektus Lietuvos teismų praktikoje, darytina išvada, kad didžiausi sunkumai kyla taikant civilinę atsakomybę eismo įvykių atvejais. Nors teisinis reguliavimas formaliai nustato atsakomybės sąlygas, praktikoje žalą patyrusiam asmeniui sudėtinga įrodyti neteisėtus valstybės veiksmus, kaltę ir priežastinį ryšį, o vien laukinio gyvūno išbėgimo į kelią faktas nėra laikomas pakankamu pagrindu atsakomybei kilti.

5. Teismų praktika atskleidžia, kad medžioklės plotų naudotojų atsakomybės bylose pagrindinės problemos kyla dėl žalos apskaičiavimo tikslumo, žalą patyrusio asmens elgesio vertinimo ir procedūrinių reikalavimų laikymosi. Ginčai dažniausiai siejami su taikomų skaičiavimo metodų pagrįstumu bei tuo, ar žalą patyręs asmuo ėmėsi pakankamų priemonių žalai išvengti ar ją sumažinti. Skirtingas šių aspektų aiškinimas lemia nevienodą teisės taikymą ir teisinį neapibrėžtumą.

Šios išvados pagrindžia ginamąjį teiginį, kad atsakomybės už laukinių gyvūnų padarytą žalą teisinis reguliavimas neužtikrina veiksmingos nukentėjusiųjų apsaugos. Atlikta analizė rodo, kad nors atsakomybės teisiniai pagrindai grindžiami bendrosiomis civilinės atsakomybės sąlygomis, jų taikymas praktikoje nėra vienodas ir priklauso nuo gyvūno teisinio statuso bei žalos atsiradimo aplinkybių. Nustatyta, kad atsakomybės taikymas susiduria su sunkumais dėl sudėtingo

priežastinio ryšio nustatymo, atsakomybę ribojančių aplinkybių vertinimo bei tinkamo atsakomybės subjekto identifikavimo. Be to, teismų praktika atskleidžia reikšmingus iššūkius įrodinėjant valstybės atsakomybę eismo įvykių atvejais bei nevienodą teisės taikymą medžioklės plotų naudotojų atsakomybės bylose. Tai rodo, kad esamas teisinis reguliavimas neužtikrina pakankamai aiškaus ir efektyvaus žalos atlyginimo mechanizmo, todėl ginamasis teiginys laikytinas pasitvirtinusi.

PASIŪLYMAI

1. Dėl aiškesnio atsakomybės už laukinių gyvūnų padarytą žalą reglamentavimo

Atsižvelgiant į tai, kad atsakomybės už laukinių gyvūnų padarytą žalą reglamentavimas Lietuvos teisėje grindžiamas skirtingais atsakomybės modeliais ir praktikoje kelia teisės taikymo neaiškumą, siūloma tikslinti galiojantį teisinį reguliavimą aiškiau apibrėžiant atsakomybės taikymo pagrindus bei atsakomybės subjektų pareigas. Toks reglamentavimas prisidėtų prie vienodesnio teisės taikymo ir didesnio teisinio aiškumo sprendžiant žalos atlyginimo klausimus.

2. Dėl valstybės atsakomybės eismo įvykių su laukiniais gyvūnais atvejais

Atsižvelgiant į teismų praktikoje kylančius sunkumus įrodinėjant valstybės civilinę atsakomybę eismo įvykių su laukiniais gyvūnais atvejais, siūloma aiškiau reglamentuoti valstybės ir kelių priežiūrą vykdančių subjektų pareigas, susijusias su prevencinių saugumo priemonių įgyvendinimu laukinių gyvūnų migracijos teritorijose. Aiškesnis pareigų apibrėžimas sudarytų prielaidas efektyvesniam nukentėjusių asmenų teisės į žalos atlyginimą įgyvendinimui.

3. Dėl žalos apskaičiavimo kriterijų

Atsižvelgiant į praktikoje kylančius ginčus dėl laukinių gyvūnų padarytos žalos dydžio nustatymo, siūloma tikslinti žalos apskaičiavimo metodikas ir aiškiau reglamentuoti taikomus vertinimo kriterijus. Vienodesni žalos vertinimo principai sumažintų teisės taikymo nevienodumą bei prisidėtų prie didesnio teisinio apibrėžtumo.

4. Dėl nukentėjusiojo asmens elgesio vertinimo

Atsižvelgiant į tai, kad teismų praktikoje reikšmingą įtaką atsakomybės taikymui turi žalą patyrusio asmens elgesio vertinimas, siūloma aiškiau reglamentuoti nukentėjusiojo asmens pareigas ir elgesio standartus laukinių gyvūnų padarytos žalos atvejais. Aiškesnis šių aplinkybių reglamentavimas prisidėtų prie nuoseklesnio civilinės atsakomybės taikymo praktikoje.

LITERATŪROS SĄRAŠAS

Lietuvos Respublikos teisės aktai

1. „Lietuvos Respublikos Konstitucija“. TAR. Žiūrėta 2026 m. kovo 29 d., <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.47BB952431DA/asr?csrt=10235841691777244993>.
2. „Lietuvos Respublikos civilinis kodeksas“, LRS. Žiūrėta 2026 m. kovo 30 d., <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.107687/asr>.
3. „Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos rėmimo programos įstatymas“, TAR. Žiūrėta 2026 m. balandžio 17 d., <https://www.e-tar.lt/portal/it/legalAct/TAR.0F470A65DFCA/asr?csrt=11273115655470191529>.
4. „Lietuvos Respublikos gyvūnų gerovės ir apsaugos įstatymas“. TAR. Žiūrėta 2026 m. balandžio 7 d., <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.8DDDD8D87491/asr?csrt=1392057218783950311>.
5. „Lietuvos Respublikos laukinės gyvūnijos įstatymas“. LRS. Žiūrėta 2026 m. balandžio 7 d., <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.46542?jfwid=2lxb8owgs>.
6. „Lietuvos Respublikos medžioklės įstatymas“, TAR. Žiūrėta 2026 m. vasario 11 d., <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.A92E17FDCD13/asr?csrt=10811728270266198564>.
7. Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2000 m. birželio 27 d. įsakymas Nr. 258 „Dėl Medžioklės Lietuvos Respublikos teritorijoje taisyklių patvirtinimo“. TAR. Žiūrėta 2026 m. balandžio 14 d., <https://www.e-tar.lt/portal/it/legalAct/TAR.308F43BA7D00/JVvQaokJrH>.
8. Lietuvos Respublikos aplinkos ministro ir Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2002 m. rugsėjo 23 d. įsakymas Nr. 486/359 „Dėl Medžiojamųjų gyvūnų padarytos žalos apskaičiavimo metodikos patvirtinimo“, TAR. Žiūrėta 2026 m. balandžio 15 d., <https://www.e-tar.lt/portal/it/legalAct/TAR.78DDD9AF9502/asr?csrt=2563121639018202163>.
9. „Lietuvos Respublikos saugaus eismo automobilių keliais įstatymas“, TAR. Žiūrėta 2026 m. balandžio 19 d., <https://www.e-tar.lt/portal/it/legalAct/TAR.5DC1759E42CB/asr?csrt=17844898297828621405>.

Teisės aktų projektai

10. „Lietuvos Respublikos medžioklės įstatymo Nr. IX-966 2 ir 18 straipsnių pakeitimo įstatymas“, TAR. Žiūrėta 2026 m. balandžio 15 d., <https://www.e-tar.lt/portal/legalAct.html?documentId=e2e0df90570011f0a3d380837a821750>.
11. „Lietuvos Respublikos laukinės gyvūnijos įstatymo Nr. VIII-498 pakeitimo įstatymas“, TAR. Žiūrėta 2026 m. vasario 11 d., <https://www.e-tar.lt/portal/legalAct.html?documentId=b49583d00a2411ebb74de75171d26d52>.

Moksliniai šaltiniai

12. Bil, Michal, Balčiauskas Linas, Martina Bilova, Sandra Cellina, Filippo Favilli, Dragan P. Gačić, Éric Guinard, Heurich Marco, Ivanova Nevena, Johann Junghardt, Oliver Keuling, Maris Kruise, Kukalaj Qazim, Jochen Langbein, Laube Patrick, Licoppe Alain, Masaryk Tomáš Garrigue, , Weronika Maślanko, Mayer Martin, Aran Von Der Geest Moroney, Ilgvars Zihmanis, Andràs Náhlik, Nebunu Artur, Vojtěch Nezval ir Santos Sara Maria. „Wildlife vehicle collision liability in Europe: A review of existing approaches and their implications”. *Journal of Environmental Management* 380, (2025), <https://dspace.uevora.pt/rdpc/bitstream/10174/38597/1/Bil%20et%20al%202025.pdf>.
13. Busnelli, Francesco, Comandé Giovanni, Cousy Herman, Dobbs Dan, Dufwa Bill, Faure Michael, Gilead Israel, Green Michael, Kerameus Konstantinos, Koch Bernhard, Koziol Helmut, Magnus Ulrich, Martín-Casals Miquel, Moréteau Olivier, Neethling Johann, Rogers Horton, Sinde Monteiro Jorge Ferreira, Spier Jaap, Tichy Lubos ir Widmer Pierre. „European Group on Tort Law. „*Principles of European Tort Law. Text and Commentary*“. (Wien; New York: Springer, 2001), p. 68, https://link.springer.com/chapter/10.1007/3-211-27751-X_5.
14. Bulte, Erwin, Daniel Rondeau. „Why compensating wildlife damage may be bad for conservation“, *Journal of wildlife management*, (2005), <https://faunalytics.org/wp-content/uploads/2015/05/Citation902.pdf>.
15. Gailiūnienė, Ugnė. „Atsakomybė už viešojo administravimo subjektų asmenims padarytą žalą Lietuvoje“. (daktaro disertacija, Vilniaus universitetas, 2013. https://www.tf.vu.lt/wp-content/uploads/2016/08/Ugn%C4%97-Gaili%C5%ABnien%C4%97_Atsakomyb%C4%97-u%C5%BE-vie%C5%A1ojo-administravimo-subjekt%C5%B3-asmenims-padaryt%C4%85-%C5%BEal%C4%85-Lietuvoje.pdf.
16. Juškevičius, Jonas, Rudzinskas Antanas. „*Civilinės atsakomybės už netinkamą asmens sveikatos priežiūros paslaugų teikimą taikymo Lietuvoje ir Italijoje ypatumai*“, *Jurisprudencija: mokslo darbai*. Vilnius : Mykolo Romerio universitetas, 2008, Nr. 12(114): 74, <https://etalpykla.lituanistika.lt/fedora/objects/LTLDB0001:J.04~2008~1367162786887/datastreams/DS.002.0.01.ARTIC/content>.
17. Lahe, Janno. *Forms of Liability in the Law of Delict: Fault-Based Liability and Liability without Fault. Juridica International* (2005):61. https://www.juridicainternational.eu/article_full.php?uri=2005_X_60_forms-of-liability-in-the-law-of-delict-fault-based-liability-and-liability-without-fault

18. Lahe, Janno. „Regulation of strict liability in the CFR and the Estonian LAW of Obligations Act“. *Juridica International*, (2010), http://www.juridicainternational.eu/public/pdf/ji_2010_1_167.pdf.

19. Norkūnas, Algis, „*Kaltė kaip civilinės atsakomybės pagrindas*“, *Jurisprudencija*, 2002, t. 28 (20): 116.

20. Rondeau, Daniel, Bulte Erwin. Wildlife damage and agriculture: A dynamic analysis of compensation schemes. American Agricultural Economics Association, 2007. <https://scispace.com/pdf/wildlife-damage-and-agriculture-a-dynamic-analysis-of-3li2p18p98.pdf>.

21. Ūmantaitė Giedrė, Perkuminė Dalia. „*Atsakomybė už gyvūnų padarytą žalą Lietuvoje bei kitose Europos valstybėse*“, pranešimas konferencijoje Verslo aktualijos būsimųjų specialistų požiūriu, Kaunas, 2016. <https://dspace.kaunokolegija.lt/server/api/core/bitstreams/fa6efaec-77f3-4d22-b41e-53985ac61179/content>.

Specialioji literatūra

22. Ambrasienė, Dangutė, Baranauskas Egidijus, Bublienė Danguolė, Cirtautienė Solveiga, Galvėnas Rolandas, Laurinavičius Kęstutis, Norkūnas Algis, Papirtis Leonas Virginijus, Rudzinskas Antanas, Skibarkienė Živilė, Stripeikienė Janina, Švirinas Daivis, Toločko Vadimas ir Usonienė Jūratė. *Civilinė teisė. Prievolių teisė*. Vilnius: Mykolo Romerio universitetas, 2004.

23. Norkūnas, Algis, Seelionytė-Drukteinienė, Simona. *Civilinės atsakomybės praktikumas: mokomasis leidinys*. Vilnius: Mykolo Romerio universitetas, 2009. <https://ojs.mruni.eu/ojs/jurisprudence/article/view/3599/3391>.

24. Norkūnas Algis. *Civilinės teisinės atsakomybės samprata, iš Lietuvos Respublikos civilinis kodeksas: pirmieji dešimt galiojimo metų: mokslo studija*. Vilnius: Mykolo Romerio universitetas, 2013.

25. Mikelėnas, Valentinas. *Prievolių teisė*. Vilnius: Justitia, 2002.

26. Mikelėnas, Valentinas. *Lietuvos Respublikos civilinio kodekso komentaras. Šeštoji knyga. Prievolių teisė*. Vilnius: Justitia, 2003.

27. Vaišvila, Alfonsas. *Teisės teorija*. Vilnius: Justitia, 2000.

Lietuvos Respublikos teismų praktika

28. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2018 m. lapkričio 16 d. apžvalga „Atskiri griežtosios deliktinės atsakomybės atvejai Lietuvos kasacinėje jurisprudencijoje Nr. AC-48-1“, *Infolex praktika*, žiūrėta 2026 m balandžio 2 d., <https://www.infolex.lt/tp/1664197>.

29. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2018 m. lapkričio 16 d. „Atskiri griežtosios deliktinės atsakomybės atvejai Lietuvos kasacinėje jurisprudencijoje Nr. AC-48-1“, Inforex praktika, žiūrėta 2026 m. balandžio 10 d., <https://www.inforex.lt/tp/1664197>.

30. „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus 2023 m. balandžio 13 d. nutartis baudžiamoje byloje, Nr. 2K-100-387/2023“. Inforex praktika. Žiūrėta 2026 m. balandžio 14 d., https://www.lat.lt/data/public/uploads/2023/06/lat_aktuali_praktika_balandis_2023.pdf.

31. „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus 2008 m. vasario 22 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-130/2008“. Eteismai. Žiūrėta 2026 m. balandžio 7 d., <https://eteismai.lt/byla/128587588457750/3K-3-130/2008>.

32. „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2010 m. kovo 1 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-53/2010“. Inforex praktika. Žiūrėta 2026 m. balandžio 2 d., https://www.inforex.lt/tp/152402#B_0.

33. „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus 2011 m. spalio 4 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-371/2011“. Inforex praktika. Žiūrėta 2026 m. balandžio 7 d., <https://www.inforex.lt/tp/226557>.

34. „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus 2013 m. gruodžio 18 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-683/2013“. Inforex praktika. Žiūrėta 2026 m. balandžio 15 d., <https://www.inforex.lt/tp/778127>.

35. „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus 2015 m. gegužės 25 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-330-706/2015“. Inforex praktika. Žiūrėta 2026 m. balandžio 1 d., <https://www.inforex.lt/tp/1049403>.

36. „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus 2016 m. balandžio 27 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-224-469/2016“. Inforex praktika. Žiūrėta 2026 m. balandžio 7 d., <https://www.inforex.lt/tp/1254038>

37. „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus 2017 m. birželio 6 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-250-687/2017“. Eteismai. Žiūrėta 2026 m. balandžio 7 d., <https://eteismai.lt/byla/55509927531274/3K-3-250-687/2017>.

38. „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus 2015 m. balandžio 17 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-220-916/2015“. Inforex praktika. Žiūrėta 2026 m. balandžio 1 d., <https://www.inforex.lt/ta/Default.aspx?ID=20&item=doc&aktoid=1040507>.

39. „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2010 m. vasario 26 d. nutartis Nr. 3K-3-91/2010“. Inforex praktika. Žiūrėta 2026 m. balandžio 2 d., https://www.inforex.lt/tp/152401#B_0.

40. „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus 2014 m. kovo 3 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-7-144/2014“. Eteismai. Žiūrėta 2026 m. balandžio 7 d., <https://eteismai.lt/byla/125768258914233/3K-7-144/2014>.

41. „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus 2009 m. lapkričio 23 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-509/2009“ Infolex praktika. Žiūrėta 2026 m. balandžio 17 d., https://www.infolex.lt/tp/141628#B_0.

42. „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus 2015 m. gegužės 25 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-330-706/2015“. Infolex praktika. Žiūrėta 2026 m. balandžio 17 d., https://www.infolex.lt/tp/1049403#B_0.

43. „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus 2009 m. kovo 24 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-138/2009“. Infolex praktika. Žiūrėta 2026 m. balandžio 18 d., <https://www.infolex.lt/tp/115365>.

44. „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus 2013 m. spalio 30 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-525/2013“. Infolex praktika. Žiūrėta 2026 m. vasario 15 d., <https://www.infolex.lt/tp/755248>.

45. „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija. 2019 m. gruodžio 2 d. nutartis civilinėje byloje, Nr. e3K-3-357-313/2019“. Infolex praktika. Žiūrėta 2026 m. balandžio 1 d., <https://www.infolex.lt/tp/1783673>.

46. „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus 2017 m. kovo 2 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-99-701/2017“. Infolex praktika. Žiūrėta 2026 m. kovo 31 d., <https://www.infolex.lt/tp/1436472>.

47. „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus 2021 m. kovo 24 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-44-313/2021“. Infolex praktika. Žiūrėta 2026 m. kovo 31 d., <https://www.infolex.lt/tp/1978976>.

48. „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus 2012 m. balandžio 10 d. nutartis civilinėje Nr. 3K-3-133/2012, Eteismai“. Žiūrėta 2026 m. balandžio 18 d., <https://eteismai.lt/byla/280621682117550/3K-3-133/2012>.

49. „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus 2013 m. gruodžio 18 d. nutartimi civilinėje byloje Nr. 3K-3-683/2013“. Eteismai. Žiūrėta 2026 m. balandžio 18 d., <https://eteismai.lt/byla/280674779012610/3K-3-683/2013>.

50. „Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2026 m. kovo 18 d. nutartis administracinėje byloje Nr. eA-234-520/2026“. Infolex praktika. Žiūrėta 2026 m. balandžio 10 d., https://www.infolex.lt/tp/2370298#B_0.

51. „Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2021 m. kovo 3 d. nutartis administracinėje byloje Nr. eA-832-442/2021“. Infolex praktika. Žiūrėta 2026 m., balandžio 20 d., <https://www.infolex.lt/tp/1973960>.

52. „Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2024 m. balandžio 17 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A-549-662/2024“. Infolex praktika. Žiūrėta 2026 m. balandžio 20 d., https://www.infolex.lt/tp/2239357#B_0.

53. „Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2024 m. birželio 12 d. nutartis administracinėje byloje Nr. eA-124-789/2024“. Infolex praktika. Žiūrėta 2026 m. balandžio 20 d., https://www.infolex.lt/tp/2250792#B_0.

54. „Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2025 m. gegužės 28 d. nutartis administracinėje byloje Nr. eA-736-821/2025“. Infolex praktika. Žiūrėta 2026 m. balandžio 20 d., https://www.infolex.lt/tp/2317825#B_0.

55. „Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2025 m. kovo 5 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A-54-492/2025“. Infolex praktika. Žiūrėta 2026 m. balandžio 20 d., <https://www.infolex.lt/tp/2300658>.

56. „Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2025 m. birželio 18 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A-251-556/2025“. Infolex praktika. Žiūrėta 2026 m. balandžio 20 d., <https://www.infolex.lt/ta/Default.aspx?ID=20&item=doc&aktoid=2322270>.

57. „Lietuvos apeliacinio teismo 2008 m. gruodžio 15 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 2A-650/2008“. Eteismai. Žiūrėta 2026 m. balandžio 7 d., <https://eteismai.lt/byla/83243883936117/2A-650/2008>.

58. Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2005 m. gegužės 13 d. nutarimas Nr. 14/02 „Dėl Lietuvos Respublikos Medžioklės įstatymo 7 straipsnio 2 dalies, 8 straipsnio 1,9,10 dalių atitikties Lietuvos Respublikos Konstitucijai“, TAR. Žiūrėta 2026 m. balandžio 19 d., <https://www.e-tar.lt/portal/it/legalAct/441e1de0a3c511e9b474d97de297fe08?csrt=7999169605463978335>.

59. „Kauno apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus 2025 m. birželio 10 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e2A-744-555/2025“ Infolex praktika. Žiūrėta 2026 m. balandžio 2 d., <https://www.infolex.lt/tp/2320818#pa2>.

60. „Kauno apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus 2024 m. liepos 30 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e2A-1012-657/2024“ Infolex praktika. Žiūrėta 2026 m., balandžio 12 d., https://www.infolex.lt/tp/2262866#B_0.

70. „Kauno apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus 2025 m. birželio 10 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e2A-744-555/2025“. Infolex praktika. Žiūrėta 2026 m. vasario 11 d., <https://www.infolex.lt/tp/2320818>.

71. „Klaipėdos apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus 2024 m. rugsėjo 19 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e2A-782-460/2024“. Infolex praktika. Žiūrėta 2026 m. balandžio 7 d., https://www.infolex.lt/tp/2268337#B_0.

72. „Regionų apygardos administracinio teismo Klaipėdos rūmų teisėjų kolegijos 2023 m. liepos 26 d., sprendimas administracinėje byloje Nr. eI3-5895-386/2023“. Žiūrėta 2026 m. kovo 10 d., https://www.kretinga.lt/sites/default/files/uploads/insert/infolex_id_2187427_regnr_ei3-5895-386-2023.pdf.

73. „Vilniaus apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus 2022 m. balandžio 12 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 2A-725-854/2022“. Infolex praktika. Žiūrėta 2026 m. balandžio 7 d., <https://www.infolex.lt/tp/2076145>.

74. „Vilniaus apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus 2024 m. birželio 28 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e2A-1378-1097/2024“. Infolex praktika. Žiūrėta 2026 m. balandžio 10 d., https://www.infolex.lt/tp/2254206#B_0.

75. „Vilniaus apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus 2024 m. rugsėjo 24 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e2A-2010-779/2024“. Infolex praktika. Žiūrėta 2026 m. balandžio 10 d., https://www.infolex.lt/tp/2272450#B_0.

76. „Vilniaus apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus 2015 m. rugpjūčio 28 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 2A-1729-798/2015“. Infolex praktika. Žiūrėta 2026 m. balandžio 17 d., https://www.infolex.lt/teise/Default.aspx?ID=20&item=doc&aktoid=1141476#B_0.

77. „Vilniaus apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus 2013 m. sausio 17 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 2A-74-115/2013“. Infolex praktika. Žiūrėta 2026 m. balandžio 18 d., https://www.infolex.lt/tp/502011#B_0.

78. „Vilniaus apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus 2024 m. gegužės 21 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e2A-964-614/2024“. Infolex praktika. Žiūrėta 2026 m. balandžio 14 d., <https://www.infolex.lt/tp/2253857>.

79. „Vilniaus apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus 2016 m. rugsėjo 23 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e2A-987-580/2016“. Infolex praktika. Žiūrėta 2026 m. balandžio 18 d., <https://www.infolex.lt/tp/1359981>.

80. „Vilniaus apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus 2018 m. gruodžio 13 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e2A-1572-345/2018“. Infolex praktika. Žiūrėta 2026 m. balandžio 18 d., https://www.infolex.lt/tp/1674328#B_0.

81. „Vilniaus apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus 2024 m. birželio 28 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e2A-1378-1097/2024“. Infolex praktika. Žiūrėta 2026 m. balandžio 18 d., https://www.infolex.lt/tp/2254206#B_0.

Elektroniniai šaltiniai

82. „Aplinkos ministerijos organizuotame seminare – ekspertų įžvalgos apie medžiojamų gyvūnų padarytos žalos atlyginimo naujoves“, LRV. Žiūrėta 2026 m. balandžio 15 d., <https://am.lrv.lt/lt/naujienos/aplinkos-ministerijos-organizuotame-seminare-ekspertu-izvalgos-apie-medziojamu-gyvunu-padarytos-zalos-atlyginimo-naujoves-YXPk/>.

83. „Briedis Vilniaus centre: kas atlygintų žalą, susidūrus su žvėrimi“, 15min. Žiūrėta 2026 m. balandžio 10 d., https://www.15min.lt/verslas/naujiena/saugukelyje-lt/briedis-vilniaus-centre-kas-atlygintu-zala-susidurus-su-zverimi-1662-2454432?utm_medium=copied.

84. „Dėl šernų padarytos žalos teisme santykius aiškinosi ūkininkas ir medžiotojai“, Lrytas. Žiūrėta 2026 m. balandžio 10 d., <https://www.lrytas.lt/verslas/agro-naujienos/2025/05/27/news/del-sernu-padarytos-zalos-teisme-santykius-aiskinosi-ukininkas-ir-medziotojai-38027204>.

85. Evaldas Jakštas „Laukiniai žvėrys suniokojo pasėlius? Pasitikrinkite, ar turite teisę reikalauti žalos atlyginimo“, Teise.Pro. Žiūrėta 2026 m. kovo 30 d., <https://www.teise.pro/index.php/2021/12/08/laukiniai-zverys-suniokojo-paselius-pasitikrinkite-ar-turite-teise-reikalauti-zalos-atlyginimo/>.

86. „Laukinis gyvūnas autostradoje prie Vilniaus sukėlė avariją: susidūrus autobusui ir sunkvežimiui nukentėjo 7 žmonės“, Lrytas. Žiūrėta 2026 m. balandžio 10 d., <https://www.lrytas.lt/lietuvosdiena/kriminalai/2026/04/10/news/laukinis-gyvunas-autostradoje-prie-vilniaus-sukele-avarija-susidurus-autobusui-ir-sunkvezimiui-nukentejo-7-zmones-42007258>.

87. Lietuvos Respublikos Seimas. Analitinė apžvalga. „Žalos atlyginimas transporto priemonei susidūrus su laukiniu gyvūnu ir tokių eismo įvykių pavojaus mažinimo priemonės Europos valstybėse“, (2024), žiūrėta 2026 m. vasario 11 d., https://www.lrs.lt/sip/getFile3?p_fid=75017.

88. „Nauja tvarka dėl žalos: medžiotojų klubams gresia rekordinė atsakomybė“, Miske.lt. Žiūrėta 2026 m. kovo 10 d., <https://www.miske.lt/nauja-tvarka-del-zalos-medziotoju-klubams-gresia-rekordine-atsakomybe/1>.

89. „Nuo 2026-01-07 įsigaliojo atnaujinta Medžiojamųjų gyvūnų padarytos žalos apskaičiavimo metodika“, Lietuvos medžiotojų ir žvejų draugija. Žiūrėta 2026 m. kovo 30 d., <https://lmzd.lt/nuo-2026-01-07-isigaliojo-atnaujinta-medziojamuju-gyvunu-padarytos-zalos-apskaiciavimo-metodika/>.

90. „Susidūrimas su šernu už 90 tūkst. eurų: gegužė – pavojingiausias mėnuo keliuose“, TV3. Žiūrėta 2026 m. balandžio 10 d., <https://www.tv3.lt/naujiena/automanas/susidurimas-su-sernu-uz-90-tukst-euru-geguze-pavojingiausias-menuo-keliuose-n1417001>.

91. Tomas Chochrin, „Briedžio byla“ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo praktikoje nuo griežtosios atsakomybės iki visų civilinės atsakomybės sąlygų“, Infollex. Žiūrėta 2026 m. vasario 11 d., <https://www.infollex.lt/landing/?Str=51532&Tema=54&act=news>.

92. „Via Lietuva“: įsibėgėja pavasarinė gyvūnų migracija, kaip išvengti susidūrimų kelyje?, BNS. Žiūrėta 2026 m. balandžio 10 d., <https://sc.bns.lt/view/item/via-lietuva-isibegeja-pavasarine-gyvunu-migracija-kaip-isvengti-susidurimu-kelyje-527532>.

93. „Žvėrių padaryta žala šiemet smarkiai išaugo: ko tikėtis ūkininkams“, Delfi. Žiūrėta 2026 m. balandžio 10 d., <https://www.delfi.lt/tvarilietuva/aplinka/zveriu-padaryta-zala-siemet-smarkiai-isaugo-ko-tiketis-ukininkams-toliau-120125276>.

SANTRAUKA LIETUVIŲ KALBA

Magistro baigiamojo darbo temos pavadinimas – Atsakomybė už gyvūnų padarytą žalą.

Siekiant atskleisti magistrinio darbo temą, buvo išsikeltas darbo tikslas – išanalizuoti atsakomybės už gyvūnų padarytą žalą teisinį reglamentavimą ir taikymo praktiką Lietuvos Respublikoje, atskleidžiant probleminius šio instituto aspektus. Tikslui pasiekti buvo nustatyti šie uždaviniai: atskleisti atsakomybės už gyvūnų padarytą žalą teorinius ir teisinius pagrindus; išanalizuoti atsakomybės už laukinių gyvūnų padarytą žalą reglamentavimą Lietuvos Respublikos teisėje; išnagrinėti atsakomybės už laukinių gyvūnų padarytą žalą taikymo sąlygas ir ribas; išanalizuoti probleminius atsakomybės už laukinių gyvūnų padarytą žalą taikymo aspektus Lietuvos teismų praktikoje ir įvertinti galimas šio instituto tobulinimo kryptis.

Darbą sudaro trys skyriai. Pirmame skyriuje nagrinėjama civilinės atsakomybės samprata, atsakomybės be kaltės instituto esmė, laukinių gyvūnų teisinis statusas ir atsakomybės už laukinių gyvūnų padarytą žalą reglamentavimo ypatumai Lietuvos teisėje.

Antrame darbo skyriuje nagrinėjama laukinių gyvūnų padarytos žalos samprata ir jos rūšys, analizuojamas priežastinio ryšio nustatymas gyvūnų padarytos žalos bylose, aptariamai atsakomybės už gyvūnų padarytą žalą subjektai.

Trečiame darbo skyriuje, analizuojant teismų praktiką, atskleidžiamos valstybės atsakomybės taikymo problemos laukinių gyvūnų padarytos žalos atvejais. Taip pat, nagrinėjamos medžioklės plotų naudotojų atsakomybės ribos.

Darbe analizuojami teisės aktais ir jų taikymo praktika, specialioji literatūra. Atlikus išsamų tyrimą, pateikti konkretūs darbo rezultatai – išvados ir pasiūlymai.

SANTRAUKA ANGLŲ KALBA

The title of the topic of the master's thesis is Liability for Damage Caused by Animals.

In order to reveal the topic of the master's thesis, the aim of the work was set - to analyze the legal regulation and application practice of liability for damage caused by animals in the Republic of Lithuania, revealing the problem from the aspect of this institute. To achieve the goal, the following tasks were set: to reveal the theoretical and legal foundations of liability for damage caused by animals; to analyze the regulation of liability for damage caused by wild animals in the law of the Republic of Lithuania; to analyze the conditions and limits of the application of liability for damage caused by wild animals; to analyze the problematic aspects of the application of liability for damage caused by wild animals in Lithuanian judicial practice and to evaluate possible directions for improving this institute.

The work consists of three chapters. The first chapter examines the concept of civil liability, the essence of the institute of liability without fault, the legal status of wild animals and the peculiarities of the regulation of liability for damage caused by wild animals in Lithuanian law.

The second chapter of the work examines the concept of damage caused by wild animals and its types, analyzes the determination of causality in cases of damage caused by animals, discusses the subjects responsible for the damage caused by animals.

The third chapter of the work, analyzing case law, reveals the problems of applying state liability in cases of damage caused by wild animals. Also, the limits of liability of users of hunting areas are analyzed. The work analyzes legal acts and their application practice, special literature.

The carried-out research allowed to draw concrete conclusions and recommendations.